

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ**

**ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΜΠΙΚΟΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΠΜΣ.ΔΕ**

2006

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ**

Δημήτριος Ι. Μπίκος
Πτυχίο Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Εθνικού και
Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Υποβληθείσα για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

2006

Αφιερώνεται στη Μαρία,
στους γονείς μου, Ιωάννη και Αικατερίνη
και στον αδερφό μου Γιώργο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Δημήτριος Ι. Μπίκος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζει τον τρόπο αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων από τις Ελληνικές Τράπεζες. Προηγούμενες εργασίες που εκπονήθηκαν στα πλαίσια μεταπτυχιακών προγραμμάτων διαφόρων τμημάτων Ελληνικών Πανεπιστημίων έχουν καλύψει εκτενώς τα μοντέλα αξιολόγησης που έχουν αναπτυχθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Η αποτύπωση και η επεξεργασία, για την εξαγωγή συμπερασμάτων, των μεθόδων αξιολόγησης των Ελληνικών τραπεζών που έγινε στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, έχει ως σκοπό την κάλυψη του κενού που διαπιστώθηκε κατά την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στο συγκεκριμένο τομέα.

Η επιλογή των τραπεζών που εξετάστηκαν έγινε με βάση ποιων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Από αυτές προέκυψαν στοιχεία για τις επτά. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία των τριών από τις επτά προέρχονται από εσωτερικά έντυπα των τραπεζών που έχουν εκδοθεί από τις αντίστοιχες διευθύνσεις επαγγελματικής πίστης. Οι τράπεζες αυτές είναι:

- α) EFG Eurobank Ergasias,
- β) Αγροτική Τράπεζα,
- γ) Εγνατία Τράπεζα.

Τα στοιχεία των υπόλοιπων τεσσάρων αντλήθηκαν από συνεντεύξεις με στελέχη με ανάλογη πείρα στον υπό εξέταση τομέα και είναι οι ακόλουθες:

- α) Εθνική Τράπεζα,
- β) Alpha Bank,
- γ) Εμπορική Τράπεζα,
- δ) Τράπεζα Πειραιώς.

Από την παρουσίαση των μεθόδων αξιολόγησης προκύπτει ότι αυτές στηρίζονται στην εξέταση πιστωτικών κριτηρίων τα οποία διαφοροποιούνται σε μικρό ποσοστό από τράπεζα σε τράπεζα καθορίζοντας και την πιστωτική πολιτική του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Τα πιστωτικά κριτήρια κάθε τράπεζα τα διαχωρίζει σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Σε ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια και σε ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια.

Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι τα περισσότερο κοινά πιστωτικά κριτήρια μεταξύ των μεθόδων αξιολόγησης των επτά τραπεζών είναι:

- α) Κλάδος δραστηριότητας,
- β) Δανειακή επιβάρυνση,
- γ) Κυκλοφοριακή ρευστότητα,
- δ) Χρόνια λειτουργίας,

ε) Δυσμενή στοιχεία.

Ανάλογα με τη βαρύτητα των πιστωτικών κριτηρίων προκύπτει ότι στις περισσότερες μεθόδους τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια είναι σημαντικότερα από τα ποιοτικά. Το τελευταίο μπορεί να δικαιολογηθεί από το ότι τα συγκεκριμένα κριτήρια είναι μετρήσιμα και περισσότερο αντικειμενικά. Στην περίπτωση εταιρειών που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας μειώνεται η διαφορά της βαρύτητας μεταξύ ποσοτικών και ποιοτικών πιστωτικών κριτηρίων, παραμένει όμως υπέρ των πρώτων. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι τα οικονομικά στοιχεία των εταιρειών που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας είναι περισσότερο αξιόπιστα από αυτές που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας.

Μεταξύ των μεθόδων αξιολόγησης διαπιστώθηκε μία σημαντική διαφορά σχετικά με τη χρησιμοποίηση ή μη των εξασφαλίσεων ως πιστωτικού κριτηρίου. Όταν γίνεται αυτό, μειώνεται η βαρύτητα των υπόλοιπων πιστωτικών κριτηρίων κι έτσι αυξάνεται η πιθανότητα μη ομαλής αποπληρωμής του δανείου.

Ανάλογα με την επίδοση της υπό εξέταση επιχείρησης στα πιστωτικά κριτήρια, κατατάσσεται σε μία ορισμένη βαθμίδα βαθμολογικής κλίμακας η οποία καθορίζει τη δανειοδότησή της ή μη και το μέγεθος του επιτοκίου. Τα ανωτέρω ισχύουν σε όλες τις τράπεζες που εξετάστηκαν με εξαίρεση την EFG Eurobank Ergasias η οποία χρησιμοποιεί μία ελαφρώς διαφοροποιημένη μέθοδο.

Επίσης, σημαντικό στοιχείο που προέκυψε από την εργασία αποτελεί η ευρεία χρήση του Moody's Risk Advisor (MRA), ενός προγράμματος αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας, που διατίθεται από την Moody's και χρησιμοποιείται ήδη από τις:

- α) Εθνική Τράπεζα,
- β) ALPHA BANK,
- γ) Τράπεζα Πειραιώς.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει τη δυνατότητα να επεξεργάζεται τόσο τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια, ενώ μπορεί να προσαρμοστεί σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της κάθε τράπεζας. Το τελευταίο σημαίνει ότι μία εξεταζόμενη επιχείρηση δεν θα δώσει τα ίδια αποτελέσματα στις παραπάνω τράπεζες, γιατί η κάθε μία έχει δώσει διαφορετική βαρύτητα στα κριτήρια που εξετάζει το MRA.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ανεξάρτητα από τη μέθοδο αξιολόγησης που εφαρμόζεται κάθε φορά, η τελική απόφαση ανήκει στον αναλυτή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	I
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ	II
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Γενικά	1
1.2. Διάρθρωση εργασίας	2
1.3. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	8
2.1. Ποιοτικά στοιχεία	9
2.1.1. Γνώση του πελάτη	9
2.1.2. Σκοπός της χορήγησης	10
2.1.3. Δυνατότητα αποπληρωμής – πρωτεύουσα διέξοδος	11
2.1.4. Εξασφαλίσεις – δευτερεύουσα διέξοδος	12
2.1.5. Ιστορικό επιχείρησης	13
2.1.6. Ιδιοκτησία	13
2.1.7. Διάδοχη κατάσταση	14
2.1.8. Διοικητική δομή – επιχειρηματική πρωτοβουλία	14
2.1.9. Προϊόντα	15
2.1.10. Ανάλυση κλάδου – ανταγωνισμού	16
2.1.11. Σχέση με την τράπεζα	16
2.1.12. Πληροφορίες αγοράς – τραπεζών	17
2.1.13. Περιουσιακά στοιχεία	18
2.2. Ποσοτικά στοιχεία	19
2.2.1. Βιβλία Α' και Β' κατηγορίας	19
2.2.2. Βιβλία Γ' κατηγορίας	20
2.2.2.1. Δείκτες ρευστότητας	20
2.2.2.2. Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας	21

2.2.2.3.	Δείκτες δανειακής επιβάρυνσης	22
----------	-------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.	ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	24
--------------------	-------------------------------	-----------

3.1.	Εισαγωγή	24
------	----------	----

3.2.	EFG Eurobank Ergasias	26
------	-----------------------	----

3.2.1.	Εγκατάσταση επιχείρησης	27
--------	-------------------------	----

3.2.2.	Χρόνια δραστηριότητας	28
--------	-----------------------	----

3.2.3.	Δανεισμός από άλλες τράπεζες	29
--------	------------------------------	----

3.2.4.	Δυσμενή στοιχεία	29
--------	------------------	----

3.2.5.	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών	31
--------	--	----

3.2.6.	Ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας	32
--------	--	----

3.2.7.	Ηλικία επιχειρηματία	32
--------	----------------------	----

3.2.8.	Ποιότητα διοίκησης / διάδοχη κατάσταση	33
--------	--	----

3.2.9.	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	34
--------	---	----

3.2.10.	Αγορά στόχος / Κλάδος δραστηριότητας	36
---------	--------------------------------------	----

3.2.11.	Ενήμερος με Ι.Κ.Α.	37
---------	--------------------	----

3.2.12.	Κύκλος εργασιών	37
---------	-----------------	----

3.2.13.	Καθαρά κέρδη	38
---------	--------------	----

3.2.14.	Κυκλοφοριακή ρευστότητα	39
---------	-------------------------	----

3.2.15.	Δανειακή επιβάρυνση	39
---------	---------------------	----

3.2.16.	Καθαρή θέση	40
---------	-------------	----

3.2.17.	Ίδια συμμετοχή	41
---------	----------------	----

3.2.18.	Ποσοστό δόσεων στο σύνολο των κερδών προ φόρων	42
---------	--	----

3.2.19.	Πίνακες πιστωτικών κριτηρίων	43
---------	------------------------------	----

3.2.20.	Ανάλυση καλύψεων	57
---------	------------------	----

3.3.	Αγροτική Τράπεζα	61
------	------------------	----

3.3.1.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων	62
--------	---	----

3.3.1.1.	Ιστορικό επιχείρησης	63
----------	----------------------	----

3.3.1.2.	Επιχειρηματική εικόνα	64
----------	-----------------------	----

3.3.1.3.	Συναλλακτική τάξη	65
----------	-------------------	----

3.3.1.4.	Ανταγωνιστική θέση	68
----------	--------------------	----

3.3.1.5.	Σταθερότητα εταιρείας και κλάδου	70
3.3.1.6.	Διοίκηση / Διεύθυνση εταιρείας	72
3.3.1.7.	Στοιχεία ισολογισμών	73
3.3.1.8.	Στοιχεία λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεων	76
3.3.1.9.	Στοιχεία ταμειακών ροών και εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών	79
3.3.1.10.	Πίνακας πιστωτικών κριτηρίων	83
3.3.2.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης μικρομεσαίων επιχειρήσεων	84
3.3.2.1.	Ιστορικό επιχείρησης / επιτηδεύματία	86
3.3.2.2.	Επιχειρηματική εικόνα	86
3.3.2.3.	Συναλλακτική τάξη	87
3.3.2.4.	Ανταγωνιστική θέση	89
3.3.2.5.	Σταθερότητα κλάδου δραστηριότητας	90
3.3.2.6.	Επιχειρηματική και επαγγελματική ικανότητα	91
3.3.2.7.	Οικονομικά στοιχεία	92
3.3.2.8.	Οικονομικά αποτελέσματα	93
3.3.2.9.	Ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους	94
3.3.2.10.	Πίνακας πιστωτικών κριτηρίων	94
3.4.	Εγνατία Τράπεζα	97
3.4.1.	Ικανότητα αποπληρωμής	98
3.4.2.	Οικονομική κατάσταση	99
3.4.3.	Διοίκηση	101
3.4.4.	Εξασφαλίσεις / Εγγυήσεις	104
3.4.5.	Δομή του δανείου	104
3.4.6.	Κλάδος	105

3.4.7.	Χρόνια λειτουργίας_____	109
3.4.8.	Τελική Βαθμολόγηση / Αξιολόγηση_____	109
3.5.	Τράπεζα Πειραιώς_____	111
3.5.1.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας_____	111
3.5.2.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας_____	113
3.6.	Εθνική Τράπεζα_____	115
3.6.1.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας_____	115
3.6.1.1.	Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	116
3.6.1.2.	Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	117
3.7.	ALPHA BANK_____	118
3.7.1.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων_____	118
3.7.1.1.	Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	118
3.7.1.2.	Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	119
3.8.	Εμπορική Τράπεζα_____	121
3.8.1.	Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων_____	121
3.8.1.1.	Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	121
3.8.1.2.	Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια_____	122
3.9.	MOODY'S RISK ADVISOR (MRA)_____	123
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ_____	129
4.1.	Εισαγωγή_____	129
4.2.	Συνολική επεξεργασία αποτελεσμάτων_____	129
4.3.	Επεξεργασία αποτελεσμάτων ανά τράπεζα_____	133
4.3.1.	EFG Eurobank Ergasias_____	133
4.3.2.	Αγροτική τράπεζα_____	135
4.3.3.	Εγνατία Τράπεζα_____	137
4.3.4.	Τράπεζα Πειραιώς_____	138
4.3.5.	Εθνική Τράπεζα_____	139

4.3.6.	ALPHA BANK	139
4.3.7.	Εμπορική Τράπεζα	140
4.3.8.	MOODY'S RISK ADVISOR (MRA)	141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ	
	ΕΡΕΥΝΑ	142
5.1.	Εισαγωγή	142
5.2.	Γενικά συμπεράσματα	142
5.3.	Συμπεράσματα ανά τράπεζα	146
5.3.1.	EFG Eurobank Ergasias	146
5.3.2.	Αγροτική τράπεζα	147
5.3.3.	Εγνατία τράπεζα	147
5.3.4.	Τράπεζα Πειραιώς	148
5.3.5.	Εθνική τράπεζα	148
5.3.6.	ALPHA BANK	148
5.3.7.	Εμπορική τράπεζα	148
5.3.8.	Moody's Risk Advisor	149
5.4.	Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	149
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	151

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Ιδιαίτερα θα ήθελα να σταθώ στην πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε ο καθηγητής κ. Γεώργιος Αρτίκης, καθώς και ο καθηγητής κ. Ιωάννης Σόρρος.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Μαρία, τους γονείς μου και τον αδερφό μου, για την πολύπλευρη συμπαράστασή τους.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1.	24
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2.	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4.	47
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6.	49
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.	50
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8.	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9.	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10.	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11.	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12.	55
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.13.	56
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14.	57
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.15.	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16.	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.17.	59
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.18.	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.19.	83
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.20.	84
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.21.	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.22.	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.23.	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.24.	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.25.	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.26.	120
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.27.	124
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.28.	125
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.29.	126
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.30.	127

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Γενικά

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως σκοπό την παρουσίαση του τρόπου αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων από τις Ελληνικές Τράπεζες. Η επιλογή του θέματος προέκυψε έπειτα από λεπτομερή ανασκόπηση των διπλωματικών εργασιών που έχουν εκπονηθεί στα πλαίσια των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με αντικείμενο την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας.

Όπως προέκυψε από την έρευνα των ανωτέρω εργασιών, σχεδόν στο σύνολό τους παρουσιάζουν εκτενώς τα διάφορα μοντέλα αξιολόγησης που έχουν αναπτυχθεί διεθνώς, ανεξάρτητα από το εάν χρησιμοποιούνται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή αν η χρήση τους περιορίζεται σε θεωρητικό επίπεδο. Επιπλέον, σε κάποιες περιπτώσεις έχουν γίνει αξιόλογες προσπάθειες εφαρμογής μερικών από τα προαναφερθέντα μοντέλα σε Ελληνικές επιχειρήσεις.

Από τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι παρά το γεγονός ότι οι μέθοδοι αξιολόγησης έχουν καλυφθεί σε ικανοποιητικό βαθμό από προηγούμενες

εργασίες, υπάρχει κενό στην αποτύπωση του τι συμβαίνει στην Ελληνική πραγματικότητα. Δηλαδή, ποιες από τις πολλές μεθόδους που έχουν αναπτυχθεί τα προηγούμενα χρόνια, χρησιμοποιούνται στην πράξη από τις Ελληνικές Τράπεζες. Το κενό αυτό φιλοδοξεί να καλύψει ως ένα βαθμό η παρούσα εργασία.

1.2. Διάρθρωση εργασίας

Στην παρούσα ενότητα δίνεται επεξηγηματικά η θεματολογία του κάθε κεφαλαίου της εργασίας, με σκοπό την γρήγορη εξοικείωση του αναγνώστη τόσο με το περιεχόμενό της όσο και με τη δομή που προτιμήθηκε για την καλύτερη παρουσίαση του θέματος με το οποίο ασχολείται.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνεται η θεματολογία της εργασίας, η διάρθρωσή της, αλλά και γίνεται ανασκόπηση τόσο της σημαντικότερης διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων, όσο και των σημαντικότερων διπλωματικών εργασιών που έχουν εκπονηθεί σε μεταπτυχιακά προγράμματα Ελληνικών πανεπιστημίων σχετικά με το προαναφερθέν θέμα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι γενικές αρχές αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας που χρησιμοποιούνται από τις τράπεζες. Πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά σε μερικά από τα σημαντικότερα πιστωτικά κριτήρια που είναι κοινά σχεδόν για όλες, καθώς για τους τρόπους κατηγοριοποίησής τους. Στο τέλος του κεφαλαίου δίνονται οι σημαντικότεροι

χρηματοοικονομικοί δείκτες που χρησιμοποιούνται κατά την αξιολόγηση των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων.

Το τρίτο κεφάλαιο περιέχει τα εμπειρικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την διερεύνηση των μεθόδων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων από επτά τράπεζες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Η παρουσίαση της κάθε μεθόδου ξεκινά με την συνοπτική παράθεση των πιστωτικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί. Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση των τελευταίων και ολοκληρώνεται με την παράθεση πινάκων στους οποίους αναφέρονται τα πιστωτικά κριτήρια και η βαρύτητάς τους, καθώς και η βαθμολογική κλίμακα της κάθε μεθόδου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται επεξεργασία των εμπειρικών αποτελεσμάτων με δύο τρόπους. Αρχικά εξετάζονται όλα τα πιστωτικά κριτήρια των μεθόδων αξιολόγησης των 7 τραπεζών έτσι ώστε να ομαδοποιηθούν και να βρεθούν τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα. Στη συνέχεια εξετάζονται οι διάφοροι μέθοδοι ξεχωριστά έτσι ώστε να προκύψουν τα στοιχεία που διαφοροποιούν την κάθε τράπεζα από τις υπόλοιπες.

Το πέμπτο κεφάλαιο, το οποίο είναι και το τελευταίο, παρουσιάζει τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία των εμπειρικών αποτελεσμάτων. Στο πρώτο μέρος του κεφαλαίου αναφέρονται τα γενικά συμπεράσματα που αφορούν τις μεθόδους και των 7 τραπεζών. Στο δεύτερο μέρος αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν ανά τράπεζα σύμφωνα με τη μέθοδο αξιολόγησης που χρησιμοποιεί.

1.3. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Σύμφωνα με τον Altman η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων πριν από την ανάπτυξη των σύγχρονων ποσοτικών μεθόδων γινόταν από ιδιωτικές εταιρείες οι οποίες αναλάμβαναν να διερευνήσουν την πιστωτική αξιοπιστία συγκεκριμένων εμπόρων (Altman 2000). Χαρακτηριστικά αναφέρει την εταιρεία Dun & Bradstreet η οποία προσφέρει ανάλογες υπηρεσίες από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα έως και σήμερα.

Μέχρι το 1930 εμφανίστηκαν οι πρώτες μελέτες σχετικά με τους λόγους της επιχειρηματικής αποτυχίας (Altman 2000). Οι βάσεις όμως της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας τέθηκαν αρκετά αργότερα από τον Beaver (1966) και τον Altman (1968). Ο Beaver με την εργασία του “Financial ratios as predictors of failures” (1966) απέδειξε ότι συγκεκριμένοι δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν με επιτυχία για το διαχωρισμό εταιρειών που χρεοκόπησαν και εταιρειών υγιών μέχρι και πέντε χρόνια πριν την χρεοκοπία.

Η μέθοδος του Beaver ήταν μονομεταβλητή με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εκτιμηθεί η βαρύτητα του κάθε δείκτη. Το κενό αυτό κάλυψε δύο χρόνια αργότερα ο Altman (1968) με την εργασία “Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy” χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της πολλαπλής διακριτής ανάλυσης (multiple discriminant analysis – MDA) για την ανάπτυξη του πολυμεταβλητού μοντέλου z - score. Σε αυτή τη μελέτη στηρίχτηκε η περαιτέρω έρευνα για τα μοντέλα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας και γι’ αυτό δεν είναι τυχαίο ότι οι εργασίες του

Altman συναντώνται ως βιβλιογραφικές παραπομπές σχεδόν σε όλες τις μελέτες επί του ανωτέρω θέματος.

Η επιρροή του Altman δεν αποδεικνύεται μόνο από το παραπάνω γεγονός. Αρκετοί αναλυτές χρησιμοποίησαν (με αρκετές διαφοροποιήσεις) την MDA για τον ίδιο σκοπό. Για παράδειγμα ο Deakin χρησιμοποιεί την MDA το 1972 στην εργασία του "A discriminant analysis of predictors of business failure"

Το μοντέλο του Altman, το οποίο χρησιμοποιήθηκε και σε άλλες μελέτες του (Altman 1973), βελτιώθηκε το μέσω της παρουσίασης του Zeta model το 1977 από τους Altman, Haldeman και Narayanan.

Πολλοί ερευνητές στην προσπάθειά τους για τον προσδιορισμό της βαρύτητας των χρηματοοικονομικών δεικτών κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων, χρησιμοποίησαν και άλλα υποδείγματα πέρα από την πολλαπλή διακριτή ανάλυση. Το πιο διαδεδομένο αποτελεί το υπόδειγμα logit. Ο Martin το 1977 χρησιμοποίησε τόσο το logit υπόδειγμα όσο και την πολλαπλή διακριτή ανάλυση καταλήγοντας σε παραπλήσια αποτελέσματα. Επίσης, άλλοι ερευνητές που χρησιμοποίησαν σε μελέτες τους το logit υπόδειγμα είναι ο West το 1985, ο Platt το 1991, ο Lawrence το 1992 και οι Smith και Lawrence το 1995.

Το 1974 ο Merton βασιζόμενος στη μέθοδο που ανέπτυξαν το 1973 οι Black και Scholes σχετικά με την αποτίμηση των Ευρωπαϊκών χρηματοοικονομικών δικαιωμάτων παρουσίασε ένα καινοτόμο μοντέλο αξιολόγησης. Πιο

συγκεκριμένα, παραλλήλισε το ενεργητικό μιας εταιρείας με την χρηματιστηριακή αξία της θεωρώντας ότι μία εταιρεία πτωχεύει όταν τα χρέη της στη λήξη τους είναι περισσότερα από την χρηματιστηριακή της αξία. Σε αυτή την περίπτωση οι μέτοχοι προτιμούν να αποδώσουν την επιχείρηση στους πιστωτές της από το να τους αποπληρώσουν, σαν να εξασκούν ένα Ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό δικαίωμα.

Εάν η εργασία του Altman το 1968 αποτέλεσε τη μεγαλύτερη επιρροή για τη μετέπειτα ανάπτυξη μοντέλων αξιολόγησης σε ερευνητικό επίπεδο, η εργασία του Merton είναι αυτή που είχε τη μεγαλύτερη εμπορική εφαρμογή. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το Moody's Risk Advisor (MRA) το οποίο στηρίζεται στη θεωρία του Merton και χρησιμοποιείται από πολλές τράπεζες μεταξύ αυτών και αρκετές Ελληνικές.

Οι ανωτέρω εργασίες είναι μερικές από τις σημαντικότερες στον τομέα της ανάπτυξης και παρουσίασης μοντέλων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων. Ανάλογα μοντέλα έχουν αναπτυχθεί σε πολλές χώρες από διάφορους ερευνητές με αποτέλεσμα το έγκριτο επιστημονικό περιοδικό Journal of banking and finance να αφιερώσει δύο τεύχη του (το 1984 και το 1988) στην παρουσίαση τέτοιων μοντέλων. Επίσης, οι Altman και Narayanan παρουσίασαν το 1997 μοντέλα αξιολόγησης που έχουν αναπτυχθεί σε 25 χώρες. Τέλος, πολύ σημαντικές θεωρούνται και οι εργασίες του Scott το 1981 ο οποίος συνέκρινε μοντέλα αξιολόγησης που στηρίζονταν σε διαφορετικές αρχές και του Yang το 2000 ο οποίος μελέτησε τη σχέση

(πότε είναι γραμμική) μεταξύ δεικτών και επιχειρηματικής δραστηριότητας της υπό εξέταση επιχείρησης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ο σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι η παρουσίαση των γενικών αρχών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων στηριζόμενοι σε διάφορες βιβλιογραφικές πηγές, αλλά κυρίως στο εγχειρίδιο αξιολόγησης επαγγελματικών δανείων της Eurobank (Eurobank 2000). Σε αυτές τις αρχές στηρίζεται κάθε μέθοδος αξιολόγησης χωρίς όμως να ακολουθούνται επακριβώς. Όπως θα διαπιστωθεί στο επόμενο κεφάλαιο, όπου θα παρουσιαστούν οι διάφοροι μέθοδοι αξιολόγησης ανά τραπεζικό ίδρυμα, κάθε τράπεζα ανάλογα με την πιστωτική της κουλτούρα έχει διαμορφώσει και τη δική της μέθοδο αξιολόγησης.

Τα στοιχεία προς ανάλυση και αξιολόγηση που θα πρέπει να συγκεντρώσει μία τράπεζα κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης των υποψήφιων για πιστοδότηση επιχειρήσεων, κατηγοριοποιούνται σε δύο μεγάλες ομάδες, τα ποιοτικά και τα ποσοτικά. Μέσω αυτών επιδιώκεται η μείωση της ασύμμετρης πληροφόρησης (Ferrary 2003) μεταξύ της τράπεζας και της υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης. Στη συνέχεια ακολουθεί η συνοπτική και αναλυτική παρουσίασή τους.

2.1. Ποιοτικά στοιχεία

Τα ποιοτικά στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

- 1) Γνώση του πελάτη,
- 2) Σκοπός της χορήγησης,
- 3) Δυνατότητα αποπληρωμής – πρωτεύουσα διέξοδος,
- 4) Εξασφαλίσεις – δευτερεύουσα διέξοδος,
- 5) Ιστορικό επιχείρησης,
- 6) Ιδιοκτησία,
- 7) Διάδοχη κατάσταση,
- 8) Διοικητική δομή – επιχειρηματική πρωτοβουλία,
- 9) Προϊόντα,
- 10) Ανάλυση κλάδου – ανταγωνισμού,
- 11) Σχέση με την τράπεζα,
- 12) Πληροφορίες αγοράς – τραπεζών,
- 13) Περιουσιακά στοιχεία.

2.1.1. Γνώση του πελάτη

Το συγκεκριμένο στοιχείο αφορά τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης και απευθύνεται κυρίως σε μικρές εταιρείες όπου ο επιχειρηματίας φέρνει σε πέρας σχεδόν όλες τις λειτουργίες της επιχείρησής του. Στα πλαίσια αυτής της ενότητας εξετάζονται τα ακόλουθα χαρακτηριστικά του ιδιοκτήτη:

- α) Η αξιοπιστία και η φερεγγυότητα,
 - β) Παρελθόν συνέπειας και σταθερότητας,
-

- γ) Συναλλακτικές δραστηριότητες,
- δ) Ηλικία,
- ε) Αίσθηση εμπιστοσύνης που δημιουργεί η πρόσωπο με πρόσωπο συνομιλία μαζί του.

Η δυσκολία που δημιουργεί στους αναλυτές το στοιχείο της γνώσης του πελάτη οφείλεται στο ότι κάποια από τα χαρακτηριστικά που το αποτελούν δεν είναι εύκολο να βαθμολογηθούν μέσω κάποιας κλίμακας. Ο χαρακτήρας του πιστούχου θεωρήθηκε ως το πιο σημαντικό κριτήριο δανειοδότησης από υπεύθυνους δανείων στην Αμερική σύμφωνα με έρευνα των Green, Kwong και Tigges (1995).

2.1.2. Σκοπός της χορήγησης

Μέσω αυτού του στοιχείου αναλύεται ο λόγος για τον οποίο η εταιρεία καταφεύγει στην τράπεζα για πιστοδότηση. Βασική αρχή όλων των τραπεζικών ιδρυμάτων αποτελεί το γεγονός ότι η χρηματοδότηση θα πρέπει να καλύπτει αποδεδειγμένες ανάγκες της επιχείρησης. Για παράδειγμα η χορήγηση δανείου για την πραγματοποίηση σωστά αξιολογηθέντων επενδύσεων κρίνεται ως σωστή. Άλλωστε οι επιχειρήσεις που δεν επενδύουν υποσκελίζονται από τους ανταγωνιστές τους (Αρτίκης 2002). Επίσης, μέσω του προσδιορισμού του σκοπού της χορήγησης προκύπτει και ο τρόπος αποπληρωμής της.

Στα πλαίσια αυτά πρέπει να διερευνηθεί για ποιους από τους παρακάτω λόγους ζητείται η πιστοδότηση:

- α) Εξόφληση υποχρεώσεων
- β) Αγορά εμπορευμάτων τοις μετρητοίς για εξασφάλιση εκπτώσεων,
- γ) Αγορά παγίου (εξοπλισμός ή επαγγελματική στέγη)

και γενικότερα να διερευνηθεί εάν πρόκειται να καλυφθεί μία έκτακτη ανάγκη ή μία επαναλαμβανόμενη.

2.1.3. Δυνατότητα αποπληρωμής – πρωτεύουσα διέξοδος

Κάθε τράπεζα θέλει να εξασφαλίσει ότι το εκάστοτε επιχειρηματικό δάνειο που δίνει θα εξοφληθεί κανονικά χωρίς να χρειαστεί να ρευστοποιηθούν οι εγγυήσεις. Γι' αυτό το λόγο εξετάζεται εάν η δραστηριότητα της υπό εξέταση επιχείρησης είναι ικανή να της αποφέρει τα ποσά που χρειάζονται για την αποπληρωμή του δανείου. Για το σκοπό αυτό εξετάζονται οι ταμειακές ροές της επιχείρησης ή αλλιώς οι λειτουργικές πηγές (πρωτεύουσα διέξοδος), οι οποίες είναι:

- α) Οι επιταγές πελατείας από πωλήσεις επί πιστώσει,
- β) Οι απαιτήσεις από πελάτες,
- γ) Οι αναμενόμενες πωλήσεις εμπορευμάτων που ήδη υπάρχουν υπό μορφή αποθεμάτων,
- δ) Οι υπάρχουσες απαιτήσεις από πωλήσεις με άτοκες δόσεις,
- ε) Οι αποδεδειγμένες πωλήσεις με πιστωτικές κάρτες μετρητοίς.

Εκτός από τις λειτουργικές πηγές αποπληρωμής του δανείου υπάρχουν και οι μη λειτουργικές στις οποίες ανήκουν οι εξασφαλίσεις (εξετάζονται στην επόμενη ενότητα) καθώς και:

- α) Η εικόνα και η φήμη της εταιρείας,
- β) Η ύπαρξη εσόδων ή εισοδημάτων από άλλες πηγές,

2.1.4. Εξασφαλίσεις – δευτερεύουσα διέξοδος

Όπως έχει ήδη αναφερθεί ως πρωτεύουσα διέξοδος για την αποπληρωμή του δανείου θα πρέπει να θεωρούνται οι λειτουργικές πηγές της επιχείρησης. Οι εξασφαλίσεις αποτελούν τη δευτερεύουσα διέξοδο και θεωρητικά απαλλάσσουν το δάνειο από κάθε κίνδυνο (Sinkey 1999). Ορισμένες από αυτές είναι οι εξής:

- α) Οι προσημειώσεις και οι υποθήκες ακινήτων,
- β) Τα δεσμευμένα μετρητά, ομόλογα, τίτλοι,
- γ) Η ύπαρξη ελεύθερης βαρών ακίνητης περιουσίας στην επιχείρηση ή στους φορείς της.

Επίσης, η τράπεζα εκτός από τις εξασφαλίσεις θα πρέπει να φροντίζει η θέση της ως δανειστής να είναι στην ίδια τάξη πρωτοπραξίας με τους υπόλοιπους δανειστές διαφορετικά θα είναι σε μειονεκτική θέση απέναντί τους. Για παράδειγμα μία δεύτερη προσημείωση ενός ακινήτου για την κάλυψη δανείου μειονεκτεί έναντι της πρώτης προσημείωσης.

2.1.5. Ιστορικό επιχείρησης

Το ιστορικό της εκάστοτε υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης είναι πολύ σημαντικό για κάθε τραπεζικό ίδρυμα, γιατί μπορεί μέσω αυτού να αντλήσει πληροφορίες για όλες τις πτυχές της, αλλά και γιατί μπορεί να κάνει προβλέψεις για την μελλοντική της πορεία.

Τα χαρακτηριστικά που εξετάζονται είναι:

- α) Τα χρόνια λειτουργίας της,
- β) Το παρελθόν της επιχείρησης και των φορέων της,
- γ) Η εμπειρία των φορέων στο αντικείμενο της εταιρείας,
- δ) Εάν αποτελεί συνέχεια άλλης εταιρείας με διαφορετική επωνυμία ή νομική μορφή,
- ε) Εάν απασχολούνται και οι φορείς της ή έχουν τοποθετήσει μόνο τα κεφάλαιά τους,
- στ) Πρόβλεψη για το μέλλον με βάση τα στοιχεία του παρελθόντος και του παρόντος.

2.1.6. Ιδιοκτησία

Στα πλαίσια του στοιχείου ιδιοκτησία γίνεται προσπάθεια αποσαφήνισης τόσο του ιδιοκτησιακού καθεστώτος όσο και της νομικής μορφής της υπό εξέταση εταιρείας. Έτσι, εξετάζονται τα ακόλουθα:

- α) Η νομική μορφή της επιχείρησης
 - ατομική επιχείρηση ή

- Ο.Ε. ή
 - Ε.Ε. ή
 - Ε.Π.Ε. ή
 - Α.Ε.
- β) Ποιος είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης,
- γ) Η μετοχική σύνθεση της εταιρείας,
- δ) Εάν υπάρχει τυπική συμμετοχή στην εταιρεία από ένα μέρος των μετόχων και γιατί.

2.1.7. Διάδοχη κατάσταση

Η διάδοχη κατάσταση είναι πολύ σημαντική σε εταιρείες που ένα άτομο αποφασίζει σχεδόν για όλα και σε εταιρείες που επικρατεί οικογενειοκρατία. Συνήθως τέτοιες εταιρείες είναι μικρού μεγέθους. Τα στοιχεία που εξετάζονται είναι κυρίως τα ακόλουθα δύο:

- α) Η ηλικία των φορέων,
- β) Η ύπαρξη σχεδίου και προγραμματισμού με σαφή χρονικό ορίζοντα με σκοπό την εξασφάλιση της διαδοχής, μέσω συγκεκριμένων στελεχών που ήδη εργάζονται στην υπό εξέταση επιχείρηση.

2.1.8. Διοικητική δομή – επιχειρηματική πρωτοβουλία

Μέσω της εξέτασης της διοικητικής δομής και της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας γίνεται η αξιολόγηση της διοίκησης των υπό εξέταση

επιχειρήσεων. Πολλές φορές η διάδοχη κατάσταση, για την οποία έγινε αναφορά στην προηγούμενη ενότητα, περιλαμβάνεται στα ανωτέρω.

Τα σημεία που εξετάζονται είναι:

- α) Ο ρόλος του κάθε φορέα στην επιχείρηση,
- β) Η ποσοτική συμμετοχή στελεχών στη διαδικασία των αποφάσεων,
- γ) Ο τρόπος στελέχωσης της εταιρείας,
- δ) Οι ικανότητες των στελεχών,
- ε) Αξιολόγηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών του επιχειρηματία
- στ) Εξέταση της διορατικότητας των στελεχών.

2.1.9. Προϊόντα

Η εξέταση των προϊόντων που εμπορεύεται η επιχείρηση είναι πολύ σημαντικό στοιχείο γιατί μέσω των πωλήσεων τους εξασφαλίζονται τα χρήματα για την αποπληρωμή του δανείου. Στα πλαίσια αυτά αξιολογούνται τα ακόλουθα χαρακτηριστικά για τα προϊόντα:

- α) Η αναγνωρισιμότητά τους,
- β) Η ποιότητά τους,
- γ) Το συνολικά προσφερόμενο πακέτο υπηρεσιών από την εταιρεία (εξυπηρέτηση πελατών και λοιπά).

2.1.10. Ανάλυση κλάδου – ανταγωνισμού

Κάθε επιχείρηση ανεξάρτητα από το πόσο καλά οργανωμένη είναι ή πόσο ανταγωνιστικά προϊόντα παρέχει στο καταναλωτικό κοινό, επηρεάζεται σημαντικά από τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται και κατ' επέκταση από το είδος του ανταγωνισμού που επικρατεί σε αυτόν και το πλήθος των εταιρειών που μετέχουν σε αυτόν.

Τα στοιχεία που πρέπει να αναλυθούν είναι:

- α) Ο κλάδος στον οποίο μετέχει η υπό εξέταση εταιρεία,
- β) Αξιολόγηση των θετικών και αρνητικών στοιχείων του κλάδου,
- γ) Ο τρόπος αντίδρασης της εξεταζόμενης επιχείρησης στα προβλήματα και στις προκλήσεις του κλάδου,
- δ) Το είδος του ανταγωνισμού,
- ε) Η θέση της επιχείρησης στην αγορά.

2.1.11. Σχέση με την τράπεζα

Μέσω της σχέσης με την τράπεζα εξετάζεται εάν η υποψήφια για πιστοδότηση επιχείρηση είναι ήδη πελάτης και ο τρόπος προσέγγισης του τραπεζικού ιδρύματος. Ξεκινώντας από το δεύτερο εάν μία επιχείρηση από τον τρόπο προσέγγισής της υποδηλώνει άμεση ανάγκη για χρηματοδότηση, θα πρέπει να εξεταστεί αν κάτι τέτοιο υποδηλώνει:

- α) Κακό προγραμματισμό,
- β) Απρόβλεπτες ή κακές συγκυρίες,

- γ) Αδυναμία πρόβλεψης των αναγκών της επιχείρησης,
- δ) Κακή οργάνωση.

Στην περίπτωση που υπάρχει ήδη συνεργασία με την τράπεζα μέσω λογαριασμών καταθέσεων ή πραγματοποίηση πωλήσεων μέσω πιστωτικών καρτών της τράπεζας, εξετάζονται τα εξής:

- α) Από πότε συνεργάζεται με την τράπεζα,
- β) Τα μέσα υπόλοιπα που έχει,
- γ) Η εποχικότητα σε υψηλά υπόλοιπα, κάτι που θα υποδηλώνει και εποχικότητα πωλήσεων,
- δ) Μέγεθος πωλήσεων μέσω των καρτών.

2.1.12. Πληροφορίες αγοράς – τραπεζών

Κάθε τραπεζικό ίδρυμα κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων δεν αρκείται στην πληροφόρηση που αντλεί από τις οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών και τα υπόλοιπα στοιχεία που δίνουν οι τελευταίες, αλλά χρησιμοποιεί ως πηγές πληροφόρησης και τους εξής:

- α) Προμηθευτές,
- β) Πελάτες,
- γ) Ανταγωνιστές,
- δ) Τράπεζες.

Από τους προμηθευτές θα αντλήσει στοιχεία σχετικά με τον τρόπο αγοράς (μετρητοίς ή επί πιστώσει) και εάν ζητάει παρατάσεις στις ημερομηνίες πληρωμών.

Οι πελάτες μπορούν να δώσουν στοιχεία σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων που εμπορεύεται η υπό εξέταση εταιρεία, καθώς και για την συνέπεια στην παράδοση των παραγγελιών.

Οι ανταγωνιστές μπορούν να δώσουν πληροφόρηση για την γενική εικόνα της αξιολογούμενης επιχείρησης και πως εκτιμάται από την αγορά, ενώ οι τράπεζες που ήδη συνεργάζονται με την υπό εξέταση εταιρεία μπορούν να δώσουν στοιχεία για το εάν είναι ενήμερη ή ληξιπρόθεσμη και γενικότερα ποια είναι η πορεία αποπληρωμής των δανείων της.

2.1.13. Περιουσιακά στοιχεία

Τα περιουσιακά στοιχεία των φορέων της επιχείρησης που δεν προέρχονται από κληρονομιά είναι δηλωτικά της οικονομικής ευμάρειας της ίδιας της επιχείρησης. Κάτι τέτοιο μπορεί να αποτελεί έμμεσος προσδιορισμός της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, αλλά θα πρέπει να εξετάζεται και αυτό το στοιχείο για δύο λόγους:

- α) Οι οικονομικές καταστάσεις δεν είναι πάντα αξιόπιστες,
 - β) Στις περιπτώσεις εταιρειών που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας τα οικονομικά στοιχεία είναι ελλιπή.
-

2.2. Ποσοτικά στοιχεία

Τα ποσοτικά στοιχεία κατηγοριοποιούνται σε δύο ομάδες. Αυτά που προέρχονται από εταιρίες που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας και αυτά που προέρχονται από εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας.

2.2.1. Βιβλία Α' και Β' κατηγορίας

Τα οικονομικά στοιχεία που εξετάζονται σε αυτή την περίπτωση προκύπτουν από τα ακόλουθα έντυπα:

- α) Αναλυτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος (δήλωση Ε3),
- β) Αναλυτικά στοιχεία προσδιορισμού καθαρού εισοδήματος (Ε10),
- γ) Περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ.

Μέσω των ανωτέρω εντύπων εξετάζονται οι αγορές και οι πωλήσεις διαχρονικά για να διαπιστωθεί τόσο η εξέλιξή τους, όσο και αν παρουσιάζονται σημαντικές αποκλίσεις οι οποίες θα πρέπει να αιτιολογηθούν.

Σημαντικό μειονέκτημα για τους αναλυτές των τραπεζών που αξιολογούν επιχειρήσεις αυτής της κατηγορίας είναι το γεγονός ότι ο δανεισμός τους δεν διαπιστώνεται από τα προσκομιζόμενα έντυπα δηλώσεων και γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει επικοινωνία με άλλες τράπεζες.

2.2.2. Βιβλία Γ' κατηγορίας

Τα κυριότερα οικονομικά στοιχεία που εξετάζονται σε αυτή την κατηγορία προκύπτουν από τα ακόλουθα λογιστικά έντυπα:

- α) Ισολογισμός,
- β) Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως,
- γ) Κατάσταση διαθέσεως αποτελεσμάτων,
- δ) Μηνιαία ισοζύγια.

Τα οικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από τα παραπάνω χρησιμοποιούνται για περαιτέρω ανάλυση μέσω χρηματοοικονομικών δεικτών. Οι κυριότεροι δείκτες που εξετάζονται στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων κατηγοριοποιούνται σε τρεις ομάδες οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια.

2.2.2.1. Δείκτες ρευστότητας

Οι κυριότεροι δείκτες ρευστότητας που εξετάζονται στα πλαίσια της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων είναι οι ακόλουθοι:

- α) Δείκτης κυκλοφοριακής ή γενικής ρευστότητας:

Κυκλοφορούν ενεργητικό

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

- β) Δείκτης άμεσης ρευστότητας:

Κυκλοφορούν ενεργητικό – αποθέματα

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

γ) Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων:

$$\frac{\text{Απαιτήσεις} * 360}{\text{Πωλήσεις}}$$

δ) Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων:

$$\frac{\text{Αποθέματα} * 360}{\text{Κόστος πωληθέντων}}$$

ε) Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας πληρωμών:

$$\frac{\text{Υποχρεώσεις προς προμηθευτές} * 360}{\text{Κόστος πωληθέντων}}$$

2.2.2.2. Δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας

Οι δείκτες κερδοφορίας / αποδοτικότητας που εξετάζονται συνήθως είναι οι ακόλουθοι τρεις:

α) Μικτό περιθώριο κέρδους:

$$\frac{\text{Μικτό κέρδος}}{\text{Πωλήσεις}}$$

β) Καθαρό περιθώριο κέρδους:

$$\frac{\text{Καθαρό κέρδος (προ φόρων)}}{\text{Πωλήσεις}}$$

γ) Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων:

$$\frac{\text{Καθαρό κέρδος (μετά από φόρους)}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

2.2.2.3. Δείκτες δανειακής επιβάρυνσης

Οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης που χρησιμοποιούνται συνήθως κατά την αξιολόγηση επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας είναι οι ακόλουθοι τρεις:

- α) Δείκτης συνολικής δανειακής επιβάρυνσης:

$$\frac{\text{Σύνολο δανειακών και λοιπών υποχρεώσεων}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

- β) Δείκτης τραπεζικής δανειακής επιβάρυνσης:

$$\frac{\text{Σύνολο τραπεζικού δανεισμού}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

- γ) Δείκτης κάλυψης χρεωστικών τόκων:

$$\frac{\text{Κέρδη χρήσεως προ χρεωστικών τόκων και φόρων}}{\text{Χρεωστικοί τόκοι ξένων κεφαλαίων}}$$

Οι δύο πρώτοι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης είναι πολύ σημαντικοί γιατί είναι αρνητικά συσχετισμένοι με την πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων (Αρτίκης 2002β).

Η κατάταξη όλων των ανωτέρω δεικτών στις προαναφερθείσες κατηγορίες έχει γίνει σύμφωνα με τα όσα υιοθετεί η τράπεζα Eurobank (Eurobank 2000) με τάση απλούστευσης για την διευκόλυνση των αναλυτών της. Χωρίς την τελευταία, θα προέκυπταν περισσότερες κατηγορίες. Για παράδειγμα, ο δείκτης κάλυψης χρεωστικών τόκων ανήκει στην κατηγορία δεικτών κάλυψης

τόκων και μερισμάτων (Αρτίκης 2003), αλλά για λόγους ευκολίας έχει συμπεριληφθεί στην κατηγορία δεικτών δανειακής επιβάρυνσης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1. Εισαγωγή

Τα στοιχεία για τις μεθόδους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια συγκεντρώθηκαν από 7 Ελληνικές τράπεζες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών. Αυτά προέκυψαν είτε από αναλυτικά έντυπα εσωτερικής χρήσης, είτε έπειτα από συνέντευξη με τραπεζικά στελέχη με εμπειρία στο χώρο της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων.

Στον πίνακα 3.1. αποτυπώνεται η αντιστοιχία μεταξύ των τραπεζών και των πηγών πληροφόρησης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1.

Πληροφορίες σε μορφή έντυπου υλικού:	Πληροφορίες υπό μορφή σημειώσεων ύστερα από συνέντευξη:
1) EFG Eurobank Ergasias	1) Εθνική Τράπεζα
2) Αγροτική	2) Alpha Bank
3) Εγνατία	3) Εμπορική
	4) Πειραιώς

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα στοιχεία που αποκτήθηκαν μέσω των εντύπων είναι πιο πλήρη και αντικειμενικά σε σύγκριση με αυτά που αποκτήθηκαν έπειτα από συνέντευξη.

Επίσης, στο τέλος του κεφαλαίου γίνεται παρουσίαση του Moody's Risk Advisor, ενός προγράμματος αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων, μια και όπως θα φανεί και στη συνέχεια του κεφαλαίου το χρησιμοποιούν ήδη 3 τράπεζες από τις 7 που εξετάζονται στην παρούσα εργασία (Εθνική, Πειραιώς και ALPHA BANK), ενώ η τάση όπως διαφαίνεται είναι η περαιτέρω καθιέρωσή του.

3.2. EFG Eurobank Ergasias

Η EFG Eurobank Ergasias διακηρύττει ως φιλοσοφία της για την κατάρτιση των πιστωτικών κριτηρίων, τη χρηματοδότηση υγιών επιχειρήσεων με δυνατότητα ομαλής αποπληρωμής της πιστοδότησης και όχι τη χρηματοδότηση κακών πελατών ακόμα κι αν προσφέρουν ικανοποιητικές εξασφαλίσεις.

Τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζονται από την συγκεκριμένη τράπεζα κατά την αξιολόγηση των επιχειρηματικών δανείων είναι τ' ακόλουθα:

- 1) Εγκατάσταση επιχείρησης,
 - 2) Χρόνια δραστηριότητας,
 - 3) Δανεισμός από άλλες τράπεζες,
 - 4) Δυσμενή στοιχεία,
 - 5) Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών,
 - 6) Ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας,
 - 7) Ηλικία επιχειρηματία,
 - 8) Ποιότητα διοίκησης / διάδοχος κατάσταση,
 - 9) Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν,
 - 10) Αγορά στόχος / Κλάδος δραστηριότητας,
 - 11) Ενήμερος με Ι.Κ.Α.,
 - 12) Κύκλος εργασιών,
 - 13) Καθαρά κέρδη,
 - 14) Κυκλοφοριακή ρευστότητα,
 - 15) Δανειακή επιβάρυνση,
-

- 16) Καθαρή θέση,
- 17) Ίδια συμμετοχή,
- 18) Ποσοστό δόσεων στο σύνολο των κερδών προ φόρων.

Πριν γίνει αναλυτική αναφορά στον τρόπο με τον οποίο αξιολογεί το κάθε κριτήριο η υπό εξέταση τράπεζα, αξίζει να επισημανθεί ότι τα ποιοτικά κριτήρια είναι από το υπ' αριθμόν 1 έως και το 11, ενώ όλα τα υπόλοιπα (από το 12 έως και το 19) είναι τα ποσοτικά (οικονομικά) πιστωτικά κριτήρια.

3.2.1. Εγκατάσταση επιχείρησης

Οι αναλυτές της EFG Eurobank Ergasias εξετάζουν το συγκεκριμένο κριτήριο μόνο σε σχέση με την απόσταση της έδρας της επιχείρησης από το υποκατάστημα στο οποίο έγινε η αίτηση για πιστοδότηση. Όσο πιο κοντά βρίσκεται αυτή, τόσο πιο εύκολο θεωρείται ότι μπορεί να είναι δυνατή η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της εταιρείας.

Αντίθετα, όταν η έδρα της επιχείρησης βρίσκεται μακριά από το υποκατάστημα θα πρέπει να εξετάζονται οι λόγοι που οδήγησαν τον επιχειρηματία να προσεγγίσει μία τράπεζα σε μακρινή περιοχή. Το τελευταίο βασίζεται στο γεγονός ότι οι καλοί επιχειρηματίες επιδιώκουν να συνεργαστούν με κοντινό υποκατάστημα της τράπεζας, για να χρησιμοποιήσουν κατά τη διαπραγμάτευση και την καλή φήμη της εταιρείας τους στην ευρύτερη περιοχή. Άρα η προσέγγιση ενός μακρινού υποκαταστήματος μπορεί να σημαίνει και κακή κατάσταση της επιχείρησης.

Στον αντίποδα, μπορεί να μην υπάρχει κάποιο υποκατάστημα της EFG Eurobank Ergasias στην περιοχή του και ο επιχειρηματίας να ενδιαφέρεται για κάποιο συγκεκριμένο ανταγωνιστικό προϊόν που προσφέρει η συγκεκριμένη τράπεζα που δεν μπορεί να το βρει στις ανταγωνίστριες.

3.2.2. Χρόνια δραστηριότητας

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται το χρονικό διάστημα που λειτουργεί η επιχείρηση. Το μικρότερο χρονικό όριο ύπαρξης της εταιρείας που θεωρείται ικανό για να γίνει έλεγχος της δυναμικής της και των προοπτικών της είναι τα 3 χρόνια.

Παρ' όλα αυτά είναι δυνατό να χρηματοδοτηθούν και εταιρείες με μικρότερο ιστορικό αρκεί να υπάρχουν και ανάλογες εξασφαλίσεις. Επίσης και το είδος της χρηματοδότησης επηρεάζει το υπό εξέταση κριτήριο, το οποίο μπορεί να ανέλθει ως ελάχιστο και στα 4 έτη.

Εταιρείες που δεν έχουν τα απαιτούμενα χρόνια δραστηριότητας, αλλά ουσιαστικά αποτελούν συνέχεια παλαιότερων επιχειρήσεων ή οι επιχειρηματίες που τις έχουν ιδρύσει δραστηριοποιούνταν στον κλάδο παλιότερα, μπορούν να συνυπολογίσουν τα ανωτέρω χρονικά διαστήματα που εμπίπτουν σε κάθε κατηγορία από τις προαναφερθείσες.

3.2.3. Δανεισμός από άλλες τράπεζες

Το κριτήριο της ύπαρξης πιστοδότησης από άλλες τράπεζες είναι ιδιαίτερος σύνθετο γιατί από τη μια δηλώνει την θετική αξιολόγηση του επιχειρηματία κατά τη στιγμή της δανειοδότησης από κάποια άλλη τράπεζα, από την άλλη θα πρέπει να γίνει εκ νέου αξιολόγηση για το πως θα επηρεαστούν τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης από πρόσθετη χρηματοδότηση με τη μορφή δανεισμού.

Επίσης, θα πρέπει να διερευνηθούν οι λόγοι που έκαναν τον επιχειρηματία να κάνει αίτηση πιστοδότησης στην EFG Eurobank Ergasias και όχι στις ήδη συνεργαζόμενες με αυτόν τράπεζες. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ένας από τους λόγους που δεν θα πρέπει να ισχύει είναι η δανειοδότηση για την πληρωμή ληξιπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων.

Ένας από τους τρόπους διερεύνησης των ανωτέρω λόγων είναι η άμεση επικοινωνία με τους υπεύθυνους των άλλων τραπεζών με τις οποίες ήδη συνεργάζεται η υπό εξέταση επιχείρηση. Τα στοιχεία των υπευθύνων αυτών θα πρέπει να αναφέρονται από τον ίδιο τον επιχειρηματία στην αίτησή του.

3.2.4. Δυσμενή στοιχεία

Όσον αφορά το συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο η επιθυμητή κατάσταση είναι να μην υπάρχουν καθόλου δυσμενή στοιχεία τόσο για την επιχείρηση, όσο και για τους φορείς της, τις συγγενείς επιχειρήσεις και τους εγγυητές.

Στην περίπτωση που δεν ισχύει το παραπάνω δεν σταματά η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης με τελικό σκοπό τη δανειοδότησή της, αλλά θα πρέπει να γίνει έλεγχος και ιεράρχηση των δυσμενών στοιχείων με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- α) Διαβάθμιση των δυσμενών στοιχείων ανάλογα με το είδος και τη σοβαρότητά τους. Στη συνέχεια παρατίθενται ονομαστικά κάποια δυσμενή στοιχεία με σειρά από τα λιγότερο σοβαρά στα περισσότερα:
 - 1) Διαμαρτύρηση συναλλαγματικής,
 - 2) Απλήρωτη επιταγή,
 - 3) Διαταγή πληρωμής,
 - 4) Κατάσχεση,
 - 5) Πλειστηριασμός,
 - 6) Αίτηση πτώχευσης και άλλα.
 - β) Το μέγεθος των δυσμενών στοιχείων αποτελεί επίσης ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την αξιολόγησή τους. Για παράδειγμα αν πρόκειται για μικρό ποσό σε μία επιχείρηση με μεγάλο κύκλο εργασιών, μπορεί να οφείλεται και σε αμέλεια (σε συνδυασμό με δυσμενές στοιχείο μικρής σοβαρότητας).
 - γ) Η συνέχεια των δυσμενών στοιχείων πρέπει και αυτή να εξεταστεί. Εάν έχουν καταγραφεί σε μία μόνο χρονική στιγμή είναι σίγουρα πιο θετικό από το να επαναλαμβάνονται συχνά.
 - δ) Τέλος, ο χρόνος δημιουργίας των δυσμενών στοιχείων εξετάζεται για να διαπιστωθεί κατά πόσο είναι πρόσφατα ή μη
-

δίνοντας έτσι και μία έμμεση εικόνα για την παρούσα οικονομική κατάσταση της υπό εξέταση εταιρείας.

Η αξιολόγηση των δυσμενών στοιχείων αφορά τα τελευταία 2 – 5 έτη. Το εύρος αυτό στην χρονική περίοδο εξαρτάται από τις εξασφαλίσεις που προσφέρονται από την επιχείρηση. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν δυσμενή στοιχεία θα πρέπει να δικαιολογούνται επακριβώς ως προς τους λόγους δημιουργίας τους, ακόμα κι αν έχουν τακτοποιηθεί.

3.2.5. Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών

Οι προσωπικές εγγυήσεις ή οι τριτεγγυήσεις ζητούνται από την EFG Eurobank Ergasias στις περιπτώσεις που εξετάζονται αιτήματα δανειοδότησης με μικρή ή καμία εξασφάλιση από την ίδια την επιχείρηση. Οι εγγυήσεις ζητούνται από όλους τους βασικούς εταίρους που μετέχουν στην υπό αξιολόγηση επιχείρηση. Εάν κάποιος από αυτούς δεν θέλουν να εγγυηθούν με την προσωπική τους περιουσία, αυτό εκλαμβάνεται ως έλλειψη εμπιστοσύνης προς την ίδια τους την εταιρεία.

Ως αξιόπιστη εγγύηση θεωρείται η ύπαρξη ακίνητης περιουσίας, η οποία θα πρέπει να είναι είτε ελεύθερη βαρών, είτε το διασφαλιστικό περιθώριο να είναι ικανοποιητικό ακόμα και αν είναι βεβαρημένη.

3.2.6. Ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας

Η ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας στα περιουσιακά στοιχεία του επιχειρηματία, αφορά αυτή που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια ασκήσεως του επαγγέλματός του και ανήκει είτε σε αυτόν είτε στην εταιρεία του. Δεν εξετάζεται η περιουσία που αποκτήθηκε με άλλους τρόπους όπως μέσω κληρονομιάς.

Η εξέταση του συγκεκριμένου πιστωτικού κριτηρίου είναι πολύ σημαντική γιατί πολλές φορές τα επίσημα οικονομικά στοιχεία, για διάφορους λόγους, δεν είναι ακριβή (ιδιαίτερα στις εταιρείες που τηρούν βιβλία β' κατηγορίας). Για παράδειγμα, ακόμα κι αν έχει γίνει προσπάθεια απόκρυψης μέρους των κερδών της επιχείρησης από τους ισολογισμούς της για φορολογικούς λόγους, η ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας μπορεί να υποδηλώσει μία διαφορετική εικόνα έστω και έμμεσα.

3.2.7. Ηλικία επιχειρηματία

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται η ηλικία του βασικού μετόχου της αξιολογούμενης επιχείρησης και η οποία θα πρέπει να είναι από 25 έως 65. Το κριτήριο της ηλικίας εξετάζεται ταυτόχρονα και με αυτό που αφορά τα χρόνια δραστηριότητας του επιχειρηματία στο αντικείμενο της εταιρείας του.

Όταν ο υποψήφιος πελάτης είναι πιο κοντά στο κάτω όριο του προαναφερθέντος εύρους εξετάζεται εάν υπάρχει οικογενειακή παράδοση,

γιατί στις περισσότερες περιπτώσεις τα χρόνια δραστηριότητας του θα είναι από μηδαμικά έως λίγα. Αντίθετα, όταν είναι πιο κοντά στο πάνω όριο του ηλικιακού εύρους εξετάζεται η διάδοχος κατάσταση που υπάρχει στην επιχείρηση.

Όταν πρόκειται για δάνειο χωρίς καλύψεις τότε είναι υποχρεωτική η ασφάλιση των βασικών εταίρων στο ασφαλιστικό πρόγραμμα ζωής (Credit Life) της EFG Eurobank Ergasias.

3.2.8. Ποιότητα διοίκησης / διάδοχη κατάσταση

Το στοιχείο της ποιότητας της διοίκησης είναι πολυδιάστατο και αναφέρεται σε πολλές παραμέτρους όπως την οργανωτική δομή της εταιρείας τις σχέσεις των υπαλλήλων με τα διευθυντικά στελέχη, την εταιρική θεώρηση αλλά και την προσπάθεια εδραίωσης της εταιρείας στον κλάδο δραστηριοποίησής της.

Έχοντας ως αρχή της η EFG Eurobank Ergasias ότι οι εταιρείες που υπερτερούν είναι αυτές που έχουν στελεχωθεί από ικανά στελέχη με σημαντικές αρμοδιότητες και όχι αυτές που στηρίζονται αποκλειστικά και μόνο στη συνεχή παρουσία ενός ανθρώπου, εξετάζονται τα ακόλουθα ζητήματα που καταδεικνύουν τον τρόπο άσκησης της διοίκησης:

- α) Τρόπος κατανομής των ρόλων μεταξύ των εταίρων,
- β) Πόσα άτομα συμμετέχουν στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας,

- γ) Τρόπος στελέχωσης της επιχείρησης και οργανόγραμμά της,
- δ) Αξιολόγηση της εμπειρίας των στελεχών και της σημαντικότητας των αρμοδιοτήτων που έχουν αναλάβει.

Επίσης εξετάζεται η δυναμικότητα και οι πρωτότυπες πρωτοβουλίες της διοίκησης σε θέματα όπως:

- α) Πωλήσεις,
- β) Επενδυτικές δυνατότητες,
- γ) Δημιουργία ισχυρού brand name.

Όσον αφορά το θέμα της διάδοχης κατάστασης, στις οικογενειακές επιχειρήσεις όπου συμμετέχουν δύο ή περισσότερα μέλη της οικογένειας αποδίδονται από την συγκεκριμένη τράπεζα δύο πρόσθετα θετικά στοιχεία στην αξιολόγηση, αυτά της αφοσίωσης και της συνέχειας.

Στις προσωπικές επιχειρήσεις, το στοιχείο της διάδοχης κατάστασης εκλαμβάνεται ως πολύ λιγότερο σημαντικό απ' ότι στις μεγαλύτερες εταιρείες.

3.2.9. Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν

Η εξάρτηση της υπό εξέταση επιχείρησης από κάποιο προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν αφορά τον αριθμό τους. Για παράδειγμα μία εταιρεία είναι πλήρως εξαρτημένη από κάποιο προμηθευτή εάν είναι και ο μοναδικός με τον οποίο συνεργάζεται.

Κάτι τέτοιο θεωρείται ιδιαίτερος αρνητικό από την συγκεκριμένη τράπεζα, γιατί σε περίπτωση που ο μοναδικός προμηθευτής πτωχεύσει ή διακόψει για οποιοδήποτε λόγο τη συνεργασία του με τον υποψήφιο δανειολήπτη, τότε θα δημιουργηθεί σημαντικό πρόβλημα για τη λειτουργία της επιχείρησής του. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που υπάρχει μεγάλη εξάρτηση από κάποιον πελάτη ή προϊόν.

Στην περίπτωση του προϊόντος η πλήρης εξάρτηση της επιχείρησης από αυτό υπάρχει όταν παράγει μόνο ένα. Κάτι τέτοιο συνεπάγεται πολύ μεγάλο κίνδυνο γιατί μπορεί το προϊόν να ξεπεραστεί ή ν' αποδειχθεί προβληματικό. Ιδιαίτερα για τον προσδιορισμό του βαθμού εξάρτησης από κάποιον προμηθευτή, εξετάζονται αναλυτικά τ' ακόλουθα:

- α) Εναλλακτικές προμηθευτικές πηγές στην αγορά,
- β) Τρόπος επηρεασμού της λειτουργίας της επιχείρησης στην περίπτωση που παύσει η συνεργασία με τον υπό εξέταση προμηθευτή,
- γ) Άντληση πληροφοριών από τις τοπικές κοινωνίες για τις σχέσεις (οικονομικές και προσωπικές) του πελάτη με τον προμηθευτή,
- δ) Εξέταση της οικονομικής κατάστασης των προμηθευτών,

Επίσης ο υποψήφιος πελάτης θα πρέπει να δώσει στοιχεία που αφορούν το χρόνο συνεργασίας με τους προμηθευτές, εάν στο παρελθόν συνεργαζόταν με άλλους και για ποιο λόγο έλαβε τέλος η συνεργασία και άλλα.

3.2.10. Αγορά στόχος / Κλάδος δραστηριότητας

Το target market της διεύθυνσης επαγγελματικής πίστης της EFG Eurobank Ergasias είναι:

- α) Εμπορικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στο λιανικό εμπόριο,
- β) Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών,
- γ) Ελεύθεροι επαγγελματίες.

Το κοινό χαρακτηριστικό των πιο πάνω εταιρειών είναι ότι πουλούν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους στον τελικό καταναλωτή.

Από την προαναφερθείσα αγορά στόχο (target market) εξαιρούνται οι ακόλουθοι κλάδοι της οικονομίας:

- α) Βιομηχανία,
- β) Βιοτεχνία,
- γ) Γεωργία,
- δ) Ναυτιλία,
- ε) Τουρισμός (μεγάλες τουριστικές μονάδες).

Επίσης δεν εξετάζονται αιτήματα δανειοδότησης εταιρειών μαζικής ενημέρωσης και νυχτερινής διασκέδασης. Παρ' όλα αυτά τέτοια αιτήματα μπορεί να γίνουν δεκτά προς εξέταση στην περίπτωση που υπάρχουν εξασφαλίσεις τύπου ενεχυρίασης μετρητών (cash collateral).

Το κριτήριο του κλάδου δραστηριότητας χρησιμοποιείται από την τράπεζα για τη σύγκριση της πορείας της επιχείρησης σε σχέση με τις ομοειδείς της, αλλά και για την γενικότερη εξέταση των προοπτικών που υπάρχουν. Στις περιπτώσεις που δίδεται θετική εισήγηση σε εταιρεία που ανήκει σε κλάδο που έχει χαρακτηριστεί από την EFG Eurobank Ergasias προς αποφυγή, θα πρέπει να συνοδεύεται και από ικανοποιητική αιτιολόγηση της απόφασης.

3.2.11. Ενήμερος με Ι.Κ.Α.

Το συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο λειτουργεί ως προαπαιτούμενο. Αυτό σημαίνει ότι η υπό αξιολόγηση επιχείρηση θα πρέπει να είναι απαραίτητως ενήμερη με το Ι.Κ.Α., διαφορετικά απορρίπτεται αυτόματα το αίτημά της για πιστοδότηση. Εννοείται ότι το ίδιο ισχύει ακόμα και αν μπορεί να προσφέρει πλήρη κάλυψη του δανείου μέσω των περιουσιακών της στοιχείων.

3.2.12. Κύκλος εργασιών

Μέσω αυτού του κριτηρίου εξετάζονται από τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης οι πωλήσεις της, για τις οποίες θα πρέπει να ισχύει:

- α) Την τελευταία τριετία να παρουσιάζουν αύξηση από χρόνο σε χρόνο,
- β) Οι πωλήσεις της πιο πρόσφατης χρήσης να είναι υψηλότερες από αυτές της προηγούμενης τουλάχιστον κατά το ποσοστό του πληθωρισμού,

- γ) Ανάλογα με το σκοπό του δανείου (π.χ. πιστοδότηση για κεφάλαιο κίνησης), αλλά και την προσφερόμενη εξασφάλιση, θα πρέπει να ισχύει μία συγκεκριμένη σχέση μεταξύ των πωλήσεων προς το συνολικό τραπεζικό δανεισμό της εταιρείας. (π.χ. όταν πρόκειται για δανεισμό για κεφάλαιο κίνησης σε μία Α.Ε. η οποία παρέχει πλήρη κάλυψη, τότε η ελάχιστη τιμή του προαναφερθέντος λόγου θα πρέπει να είναι 1,5).

Εκτός από τα παραπάνω η EFG Eurobank Ergasias θεωρεί ότι θα πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά οι εταιρείες που παρουσιάζουν αυξομειώσεις στον κύκλο εργασιών τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις ζητούνται από τις επιχειρήσεις επαρκείς διευκρινήσεις, αλλά και διασταυρώνονται αυτές με τις πληροφορίες που αντλούνται από τους προμηθευτές τους και από τον κλάδο δραστηριοποίησή τους.

3.2.13. Καθαρά κέρδη

Το συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται στις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας. Η τράπεζα θέτει ως κύριο προαπαιτούμενο να υπάρχουν κέρδη τουλάχιστον στις δύο πιο πρόσφατες χρήσεις. Επίσης, κρίνεται ως επιθυμητό αλλά όχι απολύτως απαραίτητο, τα κέρδη να προέρχονται από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης, να μην είναι δηλαδή μη λειτουργικά όπως από υπεραξίες ομολόγων και μετοχών.

3.2.14. Κυκλοφοριακή ρευστότητα

Όπως το προηγούμενο έτσι και αυτό το πιστωτικό κριτήριο αφορά εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας, δηλαδή επιχειρήσεις που υποχρεούνται να εκδίδουν ισολογισμούς.

Ο δείκτης της κυκλοφοριακής ρευστότητας προκύπτει από το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της υπό εξέταση εταιρείας. Σύμφωνα με την EFG Eurobank Ergasias ανάλογα με το σκοπό του δανείου, αλλά και την προσφερόμενη εξασφάλιση, υπάρχει μία τιμή του δείκτη για κάθε συνδυασμό περιπτώσεων που αποτελεί το κατώτατο όριο για να συνεχιστεί θετικά η αξιολόγηση της αίτησης πιστοδότησης. Σε διαφορετική περίπτωση το αίτημα απορρίπτεται.

Για παράδειγμα, όταν πρόκειται για δανεισμό για κεφάλαιο κίνησης σε μία Α.Ε. η οποία παρέχει πλήρη κάλυψη, τότε η ελάχιστη τιμή του προαναφερθέντος δείκτη θα πρέπει να είναι 1.

3.2.15. Δανειακή επιβάρυνση

Το τρίτο από τα 4 συνολικά πιστωτικά κριτήρια που αφορούν αποκλειστικά και μόνο επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας, είναι αυτό του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης. Ο συγκεκριμένος δείκτης προκύπτει από το λόγο των συνολικών υποχρεώσεων προς τα ίδια κεφάλαια της υπό εξέταση επιχείρησης.

Όπως και στο προαναφερθέν κριτήριο του δείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας, έτσι και εδώ οι απαιτητές τιμές για τη μη απόρριψη της αίτησης για πιστοδότηση που δίδονται για το λόγο ξένα προς ίδια κεφάλαια, προκύπτουν από το συνδυασμό των παραμέτρων σκοπός δανεισμού και προσφερόμενες εξασφαλίσεις.

Χρησιμοποιώντας το ίδιο παράδειγμα με προηγουμένως, δηλαδή όταν πρόκειται για δανεισμό για κεφάλαιο κίνησης σε μία Α.Ε. η οποία παρέχει πλήρη κάλυψη, ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 8.

3.2.16. Καθαρή θέση

Το τελευταίο πιστωτικό κριτήριο που αφορά μόνο τις επιχειρήσεις που εκδίδουν ισολογισμούς, είναι αυτό της καθαρής θέσης. Η καθαρή θέση προκύπτει από την αφαίρεση των πιθανών προηγούμενων ζημιών ή των ζημιών της τρέχουσας χρήσης από τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας.

Η προϋπόθεση που τίθεται από την EFG Eurobank Ergasias για το αποτέλεσμα της προαναφερθείσας διαφοράς είναι ότι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να είναι θετικός αριθμός. Το προηγούμενο ισχύει ακόμα και αν μία επιχείρηση προσφέρει την καλύτερη δυνατή εξασφάλιση, δηλαδή αυτή της ενεχυρίασης μετρητών (cash collateral).

3.2.17. Ίδια συμμετοχή

Η ίδια συμμετοχή αποτελεί το ελάχιστο ποσό που θα πρέπει να καταβάλει και η ίδια η επιχείρηση για να χρηματοδοτήσει μέρος της επένδυσης για την οποία έχει ζητήσει το δάνειο. Συνήθως αναφέρεται ως ποσοστό επί του συνολικού κεφαλαίου που θα χρειαστεί για να πραγματοποιηθεί η επένδυση.

Η EFG Eurobank Ergasias απαιτεί να υπάρχει ίδια συμμετοχή στα δάνεια που προορίζονται για επαγγελματική στέγη και επαγγελματικό εξοπλισμό. Το ποσοστό της ίδια συμμετοχής προκύπτει από την αξιολόγηση της εταιρείας στις ακόλουθες παραμέτρους:

- α) Είδος δανειακού προγράμματος,
- β) Είδος εξασφάλισης,
- γ) Είδος και νομική μορφή της εταιρείας,
- δ) Μέγεθος ιδίων κεφαλαίων,
- ε) Κερδοφορία και άλλα.

Παρ' όλα αυτά τόσο για το δανεισμό για επαγγελματική στέγη όσο και για το δανεισμό για επαγγελματικό εξοπλισμό, μπορεί να δοθεί δανειοδότηση της τάξης του 100% της επένδυσης σε περίπτωση που προσφέρονται ικανοποιητικές εξασφαλίσεις από τις επιχειρήσεις (π.χ.: ενεχυρίαση μετρητών (cash collateral) ή πλήρης κάλυψη).

3.2.18. Ποσοστό δόσεων στο σύνολο των κερδών προ φόρων

Όπως και στην περίπτωση της ίδιας συμμετοχής έτσι και σε αυτό το πιστωτικό κριτήριο, ανάλογα με το είδος της εταιρείας και τις καλύψεις που προσφέρει κρίνεται από την τράπεζα ποιο θα πρέπει να είναι το ανώτατο ποσό των ετήσιων δόσεων σαν ποσοστό επί των κερδών προ φόρων ή επί του κύκλου εργασιών.

Το κριτήριο αυτό αφορά τα δάνεια για επαγγελματική στέγη και επαγγελματικό εξοπλισμό. Οι ετήσιες δόσεις συγκρίνονται με τα κέρδη προ φόρων για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και με τον κύκλο εργασιών για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας.

Ιδιαίτερα στην περίπτωση δανεισμού για επαγγελματική στέγη για τις εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας το ποσό των ετήσιων δόσεων του δανείου συγκρίνεται ως ποσοστό με το άθροισμα των κερδών προ φόρων και των ενοικίων που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης.

Για παράδειγμα, μία εταιρεία που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και προσφέρει πλήρη κάλυψη μπορεί να δανειστεί για την απόκτηση επαγγελματικής στέγης τέτοιο ποσό του οποίου ετήσιες δόσεις μπορούν να είναι μέχρι και 80% του αθροίσματος των κερδών προ φόρων της και των ενοικίων που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης.

3.2.19. Πίνακες πιστωτικών κριτηρίων

Στη συνέχεια δίδονται κάποιοι πίνακες που έχει αναπτύξει η EFG Eurobank Ergasias όπου καταγράφονται συνοπτικά όλα τα προαναφερθέντα πιστωτικά κριτήρια και τις ελάχιστες απαιτήσεις που ισχύουν για αυτά ανάλογα με το είδος δανεισμού (κεφάλαιο κίνησης ή επαγγελματικός εξοπλισμός ή επαγγελματική στέγη), την προσφερόμενη κάλυψη και το είδος και τη νομική μορφή της εταιρείας.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το πιστωτικό κριτήριο «ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας» έχει ενσωματωθεί στο «προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών».

Επιπλέον, παρατηρείται ότι πολλές φορές μπαίνει μία παύλα δίπλα σε αρκετά πιστωτικά κριτήρια ανάλογα με την εξασφάλιση και το είδος του δανείου. Αυτό σημαίνει ότι το συγκεκριμένο κριτήριο δεν λαμβάνεται υπ' όψη σε αυτές και μόνο τις περιπτώσεις, γιατί η EFG Eurobank Ergasias θεωρεί ότι είναι εξασφαλισμένη από τις υπάρχουσες καλύψεις.

Όπου υπάρχει το σύμβολο √ σημαίνει ότι θα πρέπει να ισχύει αυτό που περιγράφεται από το πιστωτικό κριτήριο (π.χ. «ενήμερος με ΙΚΑ») ή γενικότερα ότι θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση της επιχείρησης ως προς το συγκεκριμένο κριτήριο (π.χ. «Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν»).

Τέλος, άλλη μία επισήμανση που πρέπει να γίνει σχετικά με τους πίνακες είναι ότι για τα ακάλυπτα δάνεια είναι υποχρεωτική η σύναψη του ασφαλιστικού προγράμματος ζωής (Credit Life) της EFG Eurobank Ergasias για όλους τους βασικούς εταίρους των εταιρειών που δανειοδοτούνται με τέτοια δάνεια.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ (CASH COLLATERAL) Ή ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	-	1
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	2	2
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	-	-
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	-	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	-	-
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	-	-
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	-	-
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	-
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	-
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	-	-
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	-	-
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	-
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	-
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	1	2
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	3	3
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	-	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	-	-
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	-	-
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	-	-
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	√	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	√	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	1	1,5
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	8
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	2	3
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	√
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	4	4
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	√	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	√	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	1,5	2,5
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,2
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	6
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΑΚΑΛΥΠΤΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	3	4
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	√	√
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	5	5
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	√	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	√	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	2	3
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,3
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	4
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	
ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ (CASH COLLATERAL) Ή ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	-	-
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	2	2
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	-	-
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	-	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	-	-
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	-	-
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	-	-
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	-
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	-
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	-	-
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	-	-
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	-
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	-
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	0	0
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	90%	90%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τα κέρδη προ φόρων (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	90%	90%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	-	1
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	3	3
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	-	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	-	-
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	-	-
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	-	-
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	-
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	-	1
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	8
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	0	0
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	60%	60%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τα κέρδη προ φόρων (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	80%	80%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	
ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	1	2
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	√
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	4	4
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	1	2
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,2
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	6
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	20%	20%
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	50%	50%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τα κέρδη προ φόρων (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	65%	65%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΚΑΛΥΠΤΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	2	3
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	√	√
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	5	5
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	√	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	√	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	2	3
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,3
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	4
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	30%	30%
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	40%	40%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τα κέρδη προ φόρων (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	50%	50%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ (CASH COLLATERAL) Ή ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	-	-
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	3	3
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	-	-
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	-	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	-	-
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	-	-
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	-	-
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	-
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	-
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	-	-
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	-	-
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	-
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	-
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	0	0
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	90%	90%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς το άθροισμα των κερδών προ φόρων συν τα ενοίκια που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	90%	90%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ: ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	-	-
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	-	1
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	3	3
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	-	-
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	-
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	-	1
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	8
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	0	0
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	60%	60%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς το άθροισμα των κερδών προ φόρων συν τα ενοίκια που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	80%	80%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ	
ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	1	2
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	-	-
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	5	5
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	-	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	-	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	1	2
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,2
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	6
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	30%	30%
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	50%	50%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς το άθροισμα των κερδών προ φόρων συν τα ενοίκια που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	65%	65%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.13.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ:		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ	
ΕΙΔΟΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:		ΑΚΑΛΥΠΤΟ	
Α/Α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
		ΠΡΟΣ/ΚΕΣ	ΕΠΕ / ΑΕ
1)	Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή	√	√
2)	Δραστηριότητα πάνω από ... χρόνια	2	3
3)	Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από Τράπεζες	√	√
4)	Απουσία δυσμενών για ... χρόνια ή αποδεκτή δικαιολογία	5	5
5)	Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών	√	√
6)	Ηλικία επιχειρηματία 25 – 65 χρόνων	√	-
7)	Ποιότητα διοίκησης / Διάδοχος κατάσταση	√	√
8)	Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν	√	√
9)	Αγορά στόχος / Επιλεγμένος κλάδος	√	√
10)	Ενήμερος με ΙΚΑ	√	√
11)	Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια	√	√
12)	Κύκλος εργασιών τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου	√	√
13)	Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων όχι μικρότερο από ...	2	3
14)	Καθαρά κέρδη τα 2 τελευταία χρόνια	√	√
15)	Κυκλοφοριακή ρευστότητα όχι μικρότερη από ...	-	1,3
16)	Δανειακή επιβάρυνση όχι μεγαλύτερη από ...	-	4
17)	Θετική καθαρή θέση	√	√
18)	Ελάχιστη ίδια συμμετοχή	40%	40%
19)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς τον κύκλο εργασιών (για εταιρείες με βιβλία Β' κατηγορίας)	40%	40%
20)	Ποσοστό ετήσιων δόσεων δανείου ως προς το άθροισμα των κερδών προ φόρων συν τα ενοίκια που δεν καταβάλλονται μετά την αγορά της επαγγελματικής στέγης (για εταιρείες με βιβλία Γ' κατηγορίας)	50%	50%

3.2.20. Ανάλυση καλύψεων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η EFG Eurobank Ergasias κατηγοριοποιεί τα είδη των καλύψεων στις ακόλουθες 4 ομάδες:

- α) Ενεχυρίαση μετρητών (Cash Collateral) ή ισοδύναμο,
- β) Πλήρης κάλυψη,
- γ) Μερική κάλυψη,
- δ) Ακάλυπτο.

Στη συνέχεια ακολουθούν πίνακες όπου δίνονται αναλυτικά οι διάφορες εναλλακτικές υποκατηγορίες καλύψεων που απαιτούνται από την τράπεζα κάθε φορά για ν' ανήκει κάποιο δάνειο σε μία από τις προαναφερθείσες 4 ομάδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14.

ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ (CASH COLLATERAL) Ή ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ	
Α/Α	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΥΨΕΙΣ 1^{ης} ΟΜΑΔΑΣ
1)	Ενεχυρίαση καταθέσεων: <ul style="list-style-type: none"> - Ίδιο νόμισμα δανείου και κατάθεσης 100% - Διαφορετικό νόμισμα δανείου και κατάθεσης 120%
2)	Εγγυητικές επιστολές Α' τάξεως ελληνικής ή ξένης τράπεζας: 100%
3)	Ενεχυρίαση απαιτήσεων άτοκων δόσεων Diners και Eurobank Visa
4)	Ενεχυρίαση εντόκων γραμματίων Ελληνικού δημοσίου ή Ομολόγων Ελληνικού δημοσίου: <ul style="list-style-type: none"> - 100% της ονομαστικής αξίας - 120% για δάνεια σε ξένο νόμισμα

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.15.

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΛΥΨΗ			
Α/Α	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΥΨΕΙΣ 2^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ		
1)	Α' προσημείωση σε αστικό μη επιχειρηματικό ακίνητο εντός σχεδίου πόλης		
	Δάνειο σε ευρώ	Δ.Π.Α.	70%
		Προσημείωση	130%
	Δάνειο σε ξένο νόμισμα	Δ.Π.Α.	65%
Προσημείωση		140%	
2)	Β' προσημείωση σε αστικό μη επιχειρηματικό ακίνητο εντός σχεδίου πόλης Σύνολο 2 προσημειώσεων \leq 65% τραπεζικής αξίας <u>Μέγιστο ύψος δανείου Β' προσημείωσης:</u> (Σύνολο προσημειώσεων – Α' προσημείωσης άλλης τράπεζας)/130% Προσημείωση 130%		
3)	Α' προσημείωση σε επιχειρηματικό ακίνητο		
	Δάνειο σε ευρώ / ξένο νόμισμα	Δ.Π.Α.	50%
		Προσημείωση	140%
4)	Ενεχυρίαση αμοιβαίων κεφαλαίων Alico Eurobank διαθέσιμων εσωτερικού / ομολογιακό εσωτερικού Alico Eurobank μετοχικό / διεθνές μικτό		

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16.

ΜΕΡΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ			
Α/Α	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΥΨΕΙΣ 3^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ		
1)	Α' προσημείωση σε αστικό μη επιχειρηματικό ακίνητο εντός σχεδίου πόλης		
	Δ.Π.Α.:	71 – 100%	
	Προσημείωση:	130%	
2)	Β' προσημείωση σε αστικό μη επιχειρηματικό ακίνητο εντός σχεδίου πόλης Σύνολο 2 προσημειώσεων \leq 65% τραπεζικής αξίας <u>Μέγιστο ύψος δανείου Β' προσημείωσης:</u> (Σύνολο προσημειώσεων – Α' προσημείωσης άλλης τράπεζας)/100% Προσημείωση 130%		
3)	Α' προσημείωση σε επιχειρηματικό ακίνητο		
	Δ.Π.Α.:	60 – 70%	
4)	Ενεχυρίαση αμοιβαίων κεφαλαίων άλλων οργανισμών		
5)	Ενεχυρίαση μετοχών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α.Α. σε ποσοστό 50% της τρέχουσας αξίας		
6)	Παρακράτηση κυριότητας αυτοκινήτων		

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.17.

ΑΚΑΛΥΠΤΟ	
Α/Α	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΛΥΨΕΙΣ 4^{ης} ΟΜΑΔΑΣ
1)	Β' προσημείωση σε αστικό μη επιχειρηματικό ακίνητο εντός σχεδίου πόλης Σύνολο 2 προσημειώσεων ≤ 65% τραπεζικής αξίας <u>Μέγιστο ύψος δανείου:</u> Σύνολο προσημειώσεων – Υπόλοιπο δανείου άλλης τράπεζας
2)	Προσωπικές εγγυήσεις ιδιοκτητών ή κυριοτέρων μετόχων
3)	Εκχώρηση απαιτήσεων μελλοντικών πωλήσεων / εισπράξεων μέσω Diners και Eurobank Visa

Σχετικά με τους ανωτέρω πίνακες θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

- Ο όρος Δ.Π.Α. σημαίνει Δάνειο Προς Αξία και αναφέρεται στο πηλίκο του τελικού ποσού που εγκρίθηκε για δανειοδότηση προς την αξία του προσημειωμένου ακινήτου, όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από τον μηχανικό της τράπεζας. Η συγκεκριμένη σχέση χρησιμοποιείται από την EFG Eurobank Ergasias για να καθορίζεται κάθε φορά το ανώτατο ύψος της χρηματοδότησης. Όπως φαίνεται και από τους πίνακες το ανώτατο προαναφερθέν ποσό δίνεται ως ποσοστό που συμβολίζει τι μέρος της αξίας του ακινήτου, αποτελεί το ποσό του δανείου.
- Στις περιπτώσεις ενεχυρίασης ομολόγων, εντόκων γραμματίων του Ελληνικού δημοσίου και αμοιβαίων κεφαλαίων χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες βάσεις υπολογισμού:

Ομόλογα:	Ονομαστική αξία
Έντοκα γραμμάτια Ελληνικού δημοσίου:	Αξία αγοράς
Αμοιβαία κεφάλαια:	Αξία εξαγοράς μεριδίου

Τέλος, θα πρέπει να προστεθεί ότι όταν οι επιχειρήσεις αιτούνται χρηματοδότησης χρησιμοποιώντας ως εξασφάλιση την ενεχυρίαση μεταχρονολογημένων επιταγών πελατείας, η EFG Eurobank Ergasias ελέγχει τα ακόλουθα:

- α) Την εμπορικότητα των επιταγών, δηλαδή ότι αφορούν πραγματικές συναλλαγές,
 - β) Τη συνάφεια των δραστηριοτήτων μεταξύ των εκδοτών των επιταγών και της επιχείρησης που τις εκχωρεί ως εξασφάλιση,
 - γ) Τη διασπορά μεταξύ των εκδοτών έτσι ώστε να υπάρχει μείωση του κινδύνου,
 - δ) Το ποσοστό υπερκάλυψης έτσι ώστε ν' αντισταθμίζεται τόσο ο κίνδυνος από τις επιταγές που θα μείνουν ακάλυπτες όσο και για να καλυφθούν οι τόκοι και οι προμήθειες,
 - ε) Τα δυσμενή των εκδοτών των επιταγών και αξιολόγηση της σοβαρότητας τους,
 - στ) Τη διάρκεια των επιταγών, δηλαδή πότε μπορεί να γίνει η εξαργύρωσή τους.
-

3.3. Αγροτική Τράπεζα

Η Αγροτική Τράπεζα χρησιμοποιεί δύο διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων, ανάλογα με το αν οι τελευταίες τηρούν βιβλία Α', Β' ή Γ' κατηγορίας. Έτσι οι επιχειρήσεις χωρίζονται σε μικρομεσαίες και κανονικές. Παρ' όλα αυτά οι δύο μέθοδοι έχουν πολλά κοινά στοιχεία και κοινή φιλοσοφία.

Πριν γίνει η παρουσίαση των ανωτέρω μεθόδων, θα πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

- α) Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται δεν υποκαθιστούν την προσωπική κρίση του αξιολογητή,
- β) Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε πολλούς κλάδους, συγκρίνονται κλαδικά με αυτές του κύριου κλάδου στον οποίο ανήκουν,
- γ) Επιχειρήσεις που ανήκουν σε όμιλο εταιρειών κρίνονται και για την εικόνα των υπολοίπων εταιρειών είτε είναι θετική είτε αρνητική,
- δ) Για τις νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις χρησιμοποιούνται ως οικονομικά στοιχεία το τελευταίο ισοζύγιο, οι προϋπολογιστικοί λογαριασμοί εκμετάλλευσης και το ταμιακό πρόγραμμα τριετίας με βάση το υποβαλλόμενο επιχειρηματικό σχέδιο.

3.3.1. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων

Με τη συγκεκριμένη μέθοδο εξετάζονται εταιρείες που έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- α) Τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας,
- β) Οι οικονομικές καταστάσεις τους θεωρούνται αξιόπιστες,
- γ) Υπάρχουν στοιχεία για τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται.

Στη συνέχεια δίδονται τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζει η Αγροτική τράπεζα γι' αυτές τις επιχειρήσεις:

- 1) Ιστορικό επιχείρησης
- 2) Επιχειρηματική εικόνα
- 3) Συναλλακτική τάξη
- 4) Ανταγωνιστική θέση
- 5) Σταθερότητα εταιρείας και κλάδου
- 6) Διοίκηση / Διεύθυνση εταιρείας
- 7) Στοιχεία ισολογισμών
- 8) Στοιχεία λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσης
- 9) Στοιχεία ταμειακών ροών και εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών

Το κάθε πιστωτικό κριτήριο βαθμολογείται από τον αξιολογητή μέσω μιας κλίμακας 7 βαθμίδων σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.18.

Κλίμακα	A	B	Γ	Δ	Ε	Z	H
Βαθμοί	5	4	3	2	1	0	-30

Η βαθμίδα H που αντιστοιχεί σε –30 βαθμούς μπορεί να δοθεί μόνο για το πιστωτικό κριτήριο «συναλλακτική τάξη». Αφορά στην τήρηση των κανόνων των δανειακών συμβάσεων και δίνεται σε πελάτες που τα υπόλοιπά τους είναι σε επισφάλεια ή σε οριστική καθυστέρηση, έχει γίνει καταγγελία της σύμβασης και δεν υπάρχει περίπτωση να επιστρέψουν στο υγιές χαρτοφυλάκιο.

Εκτός από την προαναφερθείσα βαθμολογία, κάθε πιστωτικό κριτήριο έχει και μία συγκεκριμένη βαρύτητα σε σχέση με τα υπόλοιπα. Μετά την εκτενή παρουσίαση και του τρόπου βαθμολόγησης των πιστωτικών κριτηρίων που ακολουθεί στη συνέχεια, θα δοθεί συνοπτικός πίνακας και με τους συντελεστές βαρύτητας.

3.3.1.1. Ιστορικό επιχείρησης

Στο συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζονται τα χρόνια λειτουργίας της εταιρείας και πως διαφαίνεται το μέλλον της σύμφωνα με τους στόχους που έχει θέσει, αλλά και την ανάπτυξη που έχει επιτύχει. Η κατάταξη στις βαθμίδες της κλίμακας γίνεται σύμφωνα με τις ακόλουθες γενικές αρχές:

- A: Λειτουργία πάνω από 10 χρόνια, ανοδική πορεία, συγκεκριμένοι στόχοι,
- B: Λειτουργία 3 – 10 χρόνια, ανοδική πορεία, συγκεκριμένοι στόχοι,

- Γ: Λειτουργία μέχρι 3 χρόνια, ισχυροί εγγυητές (π.χ. μητρική εταιρεία εδραιωμένη στο χώρο της),
- Δ: Πολυετή παρουσία χωρίς όμως συγκεκριμένους στόχους,
- Ε: Λειτουργία μέχρι 3 χρόνια, απουσία ισχυρών εγγυητών, μη συγκεκριμένοι στόχοι,
- Ζ: Εταιρεία με βραχυπρόθεσμες προοπτικές.

3.3.1.2. Επιχειρηματική εικόνα

Στο κριτήριο της επιχειρηματικής εικόνας αξιολογείται η οργάνωση και η λειτουργία της επιχείρησης έτσι ώστε να αξιολογηθεί ως προς το κατά πόσο μπορεί να επιτύχει τους στόχους της αλλά και την αποστολή της.

Συγκεκριμένα εξετάζονται τα ακόλουθα σημεία:

- α) Η οργάνωση, η λειτουργία και το ανθρώπινο δυναμικό,
- β) Το μέγεθος της υπό εξέταση εταιρείας,
- γ) Ο τεχνολογικός εξοπλισμός και γενικότερα το τεχνολογικό επίπεδο,
- δ) Ο τόπος εγκατάστασης και η απόστασή του από τους προμηθευτές και τους πελάτες,
- ε) Το δίκτυο διανομής.

Η βαθμολόγηση είναι και σε αυτό το κριτήριο από Α έως Ζ και γίνεται ως εξής:

- A: Σημαντική παρουσία στον κλάδο, σύγχρονη οργάνωση και ενεργητικό τουλάχιστον 30 εκατομμυρίων ευρώ,
- B: - Εταιρεία με τα χαρακτηριστικά που αναφέρθησαν, αλλά με μικρότερο ενεργητικό από το απαιτητό ή
- Εταιρεία με καλή παρουσία στον κλάδο κι ενεργητικό τουλάχιστον 15 εκατομμυρίων ευρώ,
- Γ: - Εταιρεία με καλή παρουσία στον κλάδο αλλά με ενεργητικό μικρότερο των 15 εκατομμυρίων ευρώ ή,
- Εταιρεία σε φάση αναδιοργάνωσης ανεξάρτητα από το ύψος του ενεργητικού,
- Δ: Υπολειτουργία των βασικών λειτουργιών. Εξυπηρετούνται οι τρέχουσες ανάγκες και όχι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι,
- Ε: Υπολειτουργία των βασικών λειτουργιών. Αδυναμία εξυπηρέτησης ακόμα και των τρεχουσών αναγκών,
- Ζ: Δεν υπάρχουν βασικές επιχειρηματικές λειτουργίες.

3.3.1.3. Συναλλακτική τάξη

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται το ιστορικό της υπό αξιολόγηση επιχείρησης ως προς την τήρηση των δανειακών συμβάσεων. Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η τακτικότητα των πληρωμών, η τήρηση γενικά των όρων των συμβάσεων, τα στοιχεία που έχουν δοθεί από την ίδια την εταιρεία και η συνεργασία με τρίτες τράπεζες.

Οι πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιούνται από την Αγροτική Τράπεζα για την ανωτέρω αξιολόγηση είναι κυρίως οι ακόλουθες:

- α) Οι υποχρεώσεις της επιχείρησης τόσο προς την Αγροτική όσο και προς άλλες τράπεζες,
- β) Οι υποχρεώσεις προς ασφαλιστικά ταμεία και οργανισμούς, το δημόσιο και προμηθευτές,
- γ) Κάθε σχετική πηγή για επιχειρήσεις με κακή συναλλακτική τάξη στο ιστορικό τους (π.χ.: δίκτυο «Τειρεσίας»).

Το πιστωτικό κριτήριο της συναλλακτικής τάξης είναι το μοναδικό που βαθμολογείται από Α έως και Η όπως έχει ήδη αναφερθεί στη συνοπτική παρουσίαση των κριτηρίων. Στη συνέχεια ακολουθεί η παρουσίαση του τρόπου κατάταξης των επιχειρήσεων στις ανάλογες βαθμίδες:

- A: Εταιρεία με κανένα δυσμενές στοιχείο και καμία ληξιπρόθεσμη οφειλή τα τελευταία 5 χρόνια στις δανειακές της υποχρεώσεις ως προς την Αγροτική,
- B: Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών στην Αγροτική τα τελευταία 5 χρόνια που όμως αποπληρώθηκαν σε διάστημα 3 μηνών ή αν δεν υπάρχει ιστορικό συνεργασίας στην Αγροτική, δεν θα πρέπει να υπάρχει καμία ληξιπρόθεσμη οφειλή σε άλλη τράπεζα την τελευταία πενταετία. Κανένα δυσμενές στοιχείο.
- Γ: - Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών στην Αγροτική τα τελευταία 5 χρόνια που όμως αποπληρώθηκαν σε διάστημα 6 μηνών ή,

- Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών στην Αγροτική Τράπεζα αυτή τη στιγμή καθυστέρησης ενός μηνός ή,
- Παροχή ελλιπών ή ανακριβών στοιχείων από την επιχείρηση ή,
- Δεν υπάρχει ιστορικό συνεργασίας τόσο με την Αγροτική Τράπεζα όσο και με άλλη τράπεζα. Όσον αφορά τα δυσμενή θα πρέπει να μην υπάρχουν καθόλου ή να έχουν τακτοποιηθεί πλήρως αυτά της τελευταίας πενταετίας.

- Δ:
- Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών τα τελευταία 5 χρόνια που όμως αποπληρώθηκαν σε διάστημα 6 – 12 μήνες ή,
 - Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών αυτή τη στιγμή καθυστέρησης 2 – 6 μηνών. Όσον αφορά τα δυσμενή θα πρέπει να μην υπάρχουν καθόλου ή να έχουν τακτοποιηθεί πλήρως αυτά της τελευταίας διετίας.

- Ε:
- Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών τα τελευταία 5 χρόνια που όμως αποπληρώθηκαν σε διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών. Δυσμενή τακτοποιημένα για την τελευταία πενταετία ή δυσμενή που αφορούν μικροποσά πριν τη τελευταία διετία και τα οποία σαν σύνολο δεν υπερβαίνουν το 1% του τζίρου της εταιρείας.

- Ζ:
- Ύπαρξη ζημίας για την Αγροτική Τράπεζα από ρυθμίσεις ή εξώδικους διακανονισμούς που έγιναν στο παρελθόν ή,
 - Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών αυτή τη στιγμή καθυστέρησης μεγαλύτερης των 12 μηνών ή,

- Μη ύπαρξη ιστορικού με την Αγροτική Τράπεζα αλλά ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών σε άλλες τράπεζες ή ατακτοποίητα δυσμενή.

Η: Εταιρεία σε οριστική καθυστέρηση ή επισφάλεια

3.3.1.4. Ανταγωνιστική θέση

Μέσω του πιστωτικού κριτηρίου της ανταγωνιστικής θέσης, η Αγροτική Τράπεζα προσπαθεί να εντοπίσει κατά πόσο υπάρχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις εξεταζόμενες επιχειρήσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που εξετάζει η τράπεζα για να εξάγει τα απαραίτητα συμπεράσματα είναι:

- α) Το μερίδιο αγοράς,
- β) Τον κύκλο εργασιών,
- γ) Την ένταση του ανταγωνισμού και πως ανταποκρίνεται σε αυτόν η υπό εξέταση εταιρεία,
- δ) Την ανταπόκριση των προϊόντων ή των υπηρεσιών της επιχείρησης στην αγορά και οι τάσεις για το μέλλον,
- ε) Την επίδραση που θα έχει η αλλαγή της τιμολογιακής και όχι μόνο πολιτικής των ανταγωνιστών στη ζήτηση των προϊόντων της επιχείρησης,
- στ) Το είδος της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η αξιολογούμενη εταιρεία.

Η κατάταξη στις διάφορες βαθμίδες της κλίμακας (από Α έως Ζ) γίνεται μετά τη χρησιμοποίηση των ανωτέρω στοιχείων και αιτιολογείται ως εξής:

A: Κύκλος εργασιών ίσος ή μεγαλύτερος με 15 εκατομμύρια ευρώ την τελευταία τριετία. Δραστηριοποίηση σε κλάδο με ειδικές συνθήκες που δρουν προστατευτικά (π.χ.: επιδοτήσεις). Η πολιτική του πελάτη επηρεάζει και τις υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου,

B: - Ίδια χαρακτηριστικά με τα προαναφερθέντα αλλά με κύκλο εργασιών μικρότερο από 15 εκατομμύρια ευρώ ή,
- επιχείρηση με σταθερό μερίδιο αγοράς ή,
- το μερίδιο αγοράς αυξάνεται την τελευταία τριετία ή,
- η εταιρεία έχει ικανοποιητική παρουσία στην αγορά.

Σε κάθε περίπτωση ο κύκλος εργασιών θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με 7 εκατομμύρια ευρώ.

Γ: - Εταιρεία με κοινά χαρακτηριστικά της προηγούμενης βαθμίδας, αλλά με μικρότερο κύκλο εργασιών ή,
- Το μερίδιο αγοράς των ανταγωνιστών έχει αυξητικές τάσεις, αλλά η εταιρεία κάνει διορθωτικές κινήσεις,

Δ: Μείωση με γρήγορους ρυθμούς του μεριδίου αγοράς της εξεταζόμενης επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα δεν έχουν προγραμματιστεί διορθωτικές κινήσεις,

Ε: - Γρήγορη μείωση του μεριδίου αγοράς της αξιολογούμενης εταιρείας με ταυτόχρονη

οικονομική αδυναμία από την πλευρά της για αντιμετώπιση του προβλήματος ή,

- Οικονομική αδυναμία προσαρμογής σε απαραίτητες τεχνολογικές αλλαγές για την αντιμετώπιση των ανταγωνιστών,

Z: Εταιρεία με μείωση του μεριδίου αγοράς, οικονομική αδυναμία για τη λήψη διορθωτικών μέτρων και παρουσία αρνητικών συνθηκών στον κλάδο δραστηριοποίησής της (π.χ.: κυβερνητικά μέτρα, κοινοτικές οδηγίες).

3.3.1.5. Σταθερότητα εταιρείας και κλάδου

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται εάν και κατά πόσο επηρεάζεται η ενδιαφερόμενη για πιστοδότηση επιχείρηση από τις ιδιαίτερες συνθήκες του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα προς εξέταση στοιχεία:

- α) Οι κλαδικές και τοπικές ιδιαιτερότητες που ισχύουν για τον τομέα δραστηριοποίησης,
- β) Εξέταση της ζήτησης του κλάδου (π.χ.: εάν είναι στάσιμη ή πτωτική).

Για να συγκεντρωθούν οι ανωτέρω πληροφορίες χρησιμοποιούνται διάφορες πηγές όπως:

- α) Επαφές με εκπροσώπους της επιχείρησης,

- β) Διαχρονικές αναλύσεις μεγεθών όπως κύκλος εργασιών και καθαρά κέρδη, τα οποία συγκρίνονται με αυτά των ανταγωνιστών,
- γ) Δημοσιεύσεις ή ανακοινώσεις σχετικά με μελλοντικά σχέδια και ανακοινώσεις της κυβέρνησης ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επηρεάζουν τον κλάδο

Η βαθμολόγηση και σε αυτό το κριτήριο είναι από Α έως Ζ και για κάθε βαθμίδα της κλίμακας θα πρέπει να ισχύουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- A: Ο κλάδος δραστηριοποίησης της εταιρείας είναι σχετικά σταθερός με αποτέλεσμα να επηρεάζεται (όπως και η επιχείρηση) από περιόδους που επικρατούν δυσμενείς οικονομικές συνθήκες,
- B: - Ο κλάδος έχει έντονες διακυμάνσεις, αλλά η εταιρεία αντεπεξέρχεται επιτυχώς ή,
- Ο κλάδος βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης και η εταιρεία μπορεί ν' ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις,
- Γ: Ο κλάδος έχει έντονες διακυμάνσεις οι οποίες επηρεάζουν κάθε φορά και την υπό εξέταση επιχείρηση,
- Δ: Ο κλάδος δραστηριοποίησης της εταιρείας βρίσκεται σε κρίση, αλλά ακόμα δεν έχει επηρεαστεί η τελευταία,
- Ε: Ο κλάδος για αρκετό χρονικό διάστημα βρίσκεται σε κρίση. Η αξιολογούμενη επιχείρηση δεν έχει περιθώρια ανάκαμψης,
- Ζ: Παρατεταμένη κρίση στον κλάδο. Ήδη οι μικρότερες εταιρείες έχουν πτωχεύσει ή έχουν εξαγορασθεί.

3.3.1.6. Διοίκηση / Διεύθυνση εταιρείας

Μέσω του συγκεκριμένου κριτηρίου εξετάζεται η σταθερότητα ή μη της επιχείρησης που προκύπτει από το ανθρώπινο δυναμικό της και τις δραστηριότητες της ηγετικής της ομάδας. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία που αναλύονται όσον αφορά τα ανώτερα στελέχη είναι:

- α) Διαμόρφωση συλλογικής στρατηγικής,
- β) Προγραμματισμός κι επίτευξη στόχων μέσω της βέλτιστης διαχείρισης των πόρων της εταιρείας,
- γ) Αποτελεσματικός έλεγχος της πορείας επίτευξης των στόχων,
- δ) Γνώση κι εμπειρία του αντικειμένου δραστηριοποίησης,
- ε) Εξασφάλιση συνέχειας των δραστηριοτήτων για μεγάλο χρονικό διάστημα (διάδοχη κατάσταση).

Η βαθμολόγηση (από Α έως Ζ) ταξινομεί τις επιχειρήσεις στις διάφορες βαθμίδες σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- A: Υγιές εργασιακό κλίμα και πλούσια εμπειρία και γνώση του αντικειμένου από την διευθυντική ομάδα,
- B: Υγιές εργασιακό κλίμα και αποδεκτή εμπειρία και γνώση του αντικειμένου από τη διευθυντική ομάδα,
- Γ: - Μερική αποχώρηση υψηλόβαθμων στελεχών ή,
- Μερική αποχώρηση προσωπικού στα χαμηλά επίπεδα ιεραρχίας ή,
- Η διοίκηση ασκείται αποκλειστικά από τον κύριο μέτοχο και μη ύπαρξη διάδοχης κατάστασης
-

- Δ: - Έγπαρξη αρνητικού εργασιακού κλίματος στην εταιρεία με ταυτόχρονη συχνή αποχώρηση πρσσωπικού ή,
- Η διοίκηση ερμηνεύει με λανθασμένο τρόπο την πολιτικό-οικονομική κατάσταση με αποτέλεσμα τη λήψη ανεπαρκών μέτρων,
- Ε: Γενικότερη κρίση σε όλα τα επίπεδα διοίκησης,
- Ζ: - Αποχώρηση των ικανών στελεχών από όλα τα επίπεδα της ιεραρχίας ή,
- Αρνητικό εργασιακό κλίμα με ταυτόχρονη εκδήλωση παθητικότητας από τα ανώτερα στελέχη.

3.3.1.7. Στοιχεία ισολογισμών

Το πιστωτικό κριτήριο των στοιχείων ισολογισμών παρέχει πληροφορίες για την αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η υπό εξέταση εταιρεία. Πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιούνται ορισμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες που προκύπτουν από τις λογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης και οι οποίοι εξετάζονται διαχρονικά και συγκρίνονται με αυτούς του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται.

Όπως είναι γνωστό οι χρηματοοικονομικοί δείκτες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια τέτοια ανάλυση είναι αρκετοί σε αριθμό. Η Αγροτική τράπεζα περιορίζεται σε αυτούς που θεωρεί ως πιο σημαντικούς και οι οποίοι είναι:

- α) Ο δείκτης γενικής κυκλοφοριακής ρευστότητας,

- β) Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων,
- γ) Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων,
- δ) Ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια,
- ε) Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων και
- στ) Το καθαρό κεφάλαιο κίνησης.

Στη συνέχεια ακολουθεί η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο κατατάσσονται οι επιχειρήσεις στις διάφορες βαθμίδες της βαθμολογικής κλίμακας (από Α έως Ζ):

A: Εταιρεία με δείκτες οι οποίοι είναι από τους καλύτερους στον κλάδο για τα τελευταία 3 χρόνια. Ιδιαίτερα ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι πάνω από το μέσο κλαδικό και σίγουρα μεγαλύτερος της μονάδας. Οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων και απαιτήσεων είναι κάτω από το μέσο κλαδικό και ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια είναι $\leq 1,2$,

B: - Εταιρεία με δείκτες που κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα με τους μέσους κλαδικούς τα τελευταία 3 χρόνια ή,
- Εταιρεία με επιδόσεις ανάλογες της βαθμίδας A αλλά με ιστορικό μικρότερο των 3 χρόνων, ή δεν καλύπτει το όριο του δείκτη ξένα προς ίδια κεφάλαια ή,

Σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας να είναι ≥ 1 και ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια να είναι $\leq 2,5$,

- Γ: - Εταιρεία που θα μπορούσε να καταταγεί στη βαθμίδα Β, αλλά δεν καλύπτει κάποιο από τα γενικά όρια που έχουν δοθεί για τους δείκτες ή,
- Εταιρεία της οποίας ένας από τους υπό εξέταση δείκτες είναι κάτω του μέσου κλαδικού τα τελευταία 3 χρόνια.

Επίσης εξετάζονται ιδιαίτερα: Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας υποχρεώσεων, γιατί υποδηλώνει τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τους προμηθευτές σε σχέση με τους ανταγωνιστές. Ο ρυθμός αύξησης του βραχυπρόθεσμου δανεισμού σε σχέση με αυτόν της αύξησης του κυκλοφορούντος ενεργητικού και ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια.

Σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας να είναι ≥ 1 .

- Δ: - Εταιρεία της οποίας ένας ή και περισσότεροι από τους υπό εξέταση δείκτες είναι κάτω του μέσου κλαδικού τα τελευταία 3 χρόνια με τάση για περαιτέρω επιδείνωση αλλά με δείκτη γενικής ρευστότητας ≥ 1 ή,
- Εταιρεία με δείκτη γενικής ρευστότητας < 1 , δηλαδή με αρνητικό κεφάλαιο κίνησης, κάτι όμως που θα δικαιολογείται από τη λειτουργία της επιχείρησης (π.χ.: έντονη επενδυτική δραστηριότητα),

- Ε: Εταιρεία στην οποία είτε ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας, είτε ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια ή και οι δύο βρίσκονται κάτω από το μέσο κλαδικό με τάση περαιτέρω επιδείνωσης. Ο

δείκτης γενικής ρευστότητας είναι μικρότερος του 1. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ακόμα περιθώρια για ανάκαμψη,

Z: Τόσο ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας όσο και ο δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια της υπό εξέταση επιχείρησης είναι κάτω από τους αντίστοιχους μέσους κλαδικούς. Υπάρχει πρόβλημα ρευστότητας και δύσκολα μπορεί να ανακάμψει η εταιρεία. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι πιθανό κάποιες επιχειρήσεις να έχουν καταφύγει σε παράτυπους λογιστικούς χειρισμούς.

3.3.1.8. Στοιχεία λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεων

Μέσω των στοιχείων των λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεων η Αγροτική τράπεζα εξετάζει την κερδοφορία της υπό αξιολόγηση επιχείρησης και τη συγκρίνει με τις ανάλογες των υπόλοιπων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Επιπλέον διαχωρίζει τα κέρδη που προέρχονται από την κύρια δραστηριότητα της εταιρείας από τα έκτακτα, γιατί μόνο έτσι μπορεί να σχηματίσει πραγματική εικόνα για την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της επιχείρησης.

Όπως και στο προηγούμενο πιστωτικό κριτήριο, έτσι και σε αυτό χρησιμοποιούνται κάποιοι χρηματοοικονομικοί δείκτες για να εξαχθούν τα απαραίτητα συμπεράσματα. Σε αυτή την περίπτωση εξετάζονται οι ακόλουθοι δείκτες:

- a) Περιθώριο μεικτού κέρδους,

- β) Περιθώριο καθαρού κέρδους,
- γ) Ρυθμός αύξησης πωλήσεων,
- δ) Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων,
- ε) Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται κατά την εξέταση του ανωτέρω πιστωτικού κριτηρίου είναι:

- α) Αποτελέσματα εκμετάλλευσης για τα 3 τελευταία χρόνια,
- β) Προβλέψεις αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης για τα χρόνια που θα διαρκέσει η δανειοδότηση,
- γ) Μέσες τιμές των υπό εξέταση δεικτών για τον κλάδο στον οποίο ανήκει η αξιολογούμενη εταιρεία,
- δ) Τιμές των υπό εξέταση δεικτών των εταιρειών που πρωταγωνιστούν στον κλάδο.

Η βαθμολόγηση και σε αυτό το κριτήριο είναι από Α έως Ζ, ενώ τα χαρακτηριστικά της κάθε βαθμίδας έχουν ως εξής:

A: Εταιρεία με συνεχή κερδοφορία τα 3 τελευταία χρόνια και με αύξηση του κύκλου εργασιών μεγαλύτερη από αυτή των ανταγωνιστών για το ίδιο χρονικό διάστημα. Τα περιθώρια μεικτού και καθαρού κέρδους είναι υψηλότερα από τα μέσα επίπεδα του κλάδου,

B: - Εταιρεία που δεν κατατάσσεται στην προηγούμενη βαθμίδα γιατί δεν καλύπτει το κριτήριο της συνεχούς κερδοφορίας για τα τελευταία 3 χρόνια ή,

- Εταιρεία με αύξηση του κύκλου εργασιών ανάλογη με αυτή του μέσου όρου του κλάδου και περιθώρια μικτού και καθαρού κέρδους θετικά, αλλά στο ίδιο επίπεδο με τα ανάλογα κλαδικά,

Γ: Εταιρεία με μείωση του ρυθμού αύξησης των πωλήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο του κλάδου ή μείωση του μικτού / καθαρού περιθωρίου κέρδους σε σχέση με τον ανταγωνισμό. Σε αυτή την περίπτωση εξετάζονται εκτενώς οι ακόλουθες παράμετροι:

- Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της αξιολογούμενης εταιρείας ως προς την τιμή και την ποιότητά τους,
- Την επίπτωση της μείωσης των πωλήσεων στην κερδοφορία της εταιρείας και
- Το λειτουργικό κόστος σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

Εάν από την εξέταση των προηγούμενων παραγόντων εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η επιδείνωση είναι πρόσκαιρη η υπό εξέταση εταιρεία κατατάσσεται σε αυτή τη βαθμίδα αφού πρώτα δεσμευτεί ότι θα λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων,

Δ: Εταιρεία με τα ίδια χαρακτηριστικά της προηγούμενης βαθμίδας η οποία όμως δεν έχει πάρει κανένα μέτρο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, αλλά έχει ακόμα θετικά λειτουργικά αποτελέσματα. Επίσης κρίνεται ότι υπάρχουν ακόμα περιθώρια ανάκαμψης αρκεί να ληφθούν τα ανάλογα μέτρα.

Ε: Εταιρεία με αρνητικό μεικτό αποτέλεσμα για την οποία κρίνεται πολύ δύσκολη η ανάκαμψη γιατί μπορεί να ισχύουν κάποια από τα παρακάτω:

- Χρήση παρωχημένης παραγωγικής διαδικασίας,
- Απαρχαιωμένος τεχνολογικός εξοπλισμός,
- Λανθασμένη σχεδίαση παραγωγικής διαδικασίας,
- Παραγωγή προϊόντων που βρίσκονται στη φάση της κάμψης στον κύκλο ζωής τους.

Ζ: Εταιρεία με ζημιές για περισσότερες από δύο χρήσεις. Θεωρείται ότι δεν υπάρχουν περιθώρια ανάκαμψης ακόμα και στο μακροπρόθεσμο μέλλον και γι' αυτό η επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως μη βιώσιμη.

3.3.1.9. Στοιχεία ταμειακών ροών και εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών

Το συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο θεωρείται από τα πιο σημαντικά για την Αγροτική τράπεζα και έχει ως κύριο στόχο τον υπολογισμό των ταμειακών ροών της αξιολογούμενης επιχείρησης για το χρονικό διάστημα που θα διαρκέσει η αποπληρωμή της πιστοδότησης.

Κατά τον υπολογισμό των ταμειακών ροών θα πρέπει να υπολογίζονται οι συνολικές υποχρεώσεις της εταιρείας και όχι μόνο οι δόσεις του υπό εξέταση δανείου. Για παράδειγμα άλλες υποχρεώσεις που θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη είναι:

- α) Υποχρεώσεις σε άλλες τράπεζες,
- β) Υποχρεώσεις σε οργανισμούς όπως το ΙΚΑ,
- γ) Επενδυτικές ανάγκες σε πάγιο εξοπλισμό,
- δ) Πληρωμές μερισμάτων (όπου υπάρχουν) και άλλα.

Επίσης, κατά την κατάρτιση του πίνακα μελλοντικών ταμειακών ροών θα πρέπει να χρησιμοποιούνται συντηρητικές εκτιμήσεις. Επιπλέον, ανάμεσα στα εναλλακτικά σενάρια που υποβάλλονται στα επενδυτικά σχέδια, θα πρέπει να υπάρχει και ένα δυσμενές (worst case scenario), το οποίο θα προκύπτει από συντηρητικές εκτιμήσεις για τις διάφορες παραμέτρους διαμόρφωσης των αποτελεσμάτων (π.χ.: τιμές προϊόντων).

Όταν η επιχείρηση ενδιαφέρεται για μέσο – μακροπρόθεσμο δανεισμό, τότε η αξιολόγηση λαμβάνει υπ όψη και την καθαρή παρούσα αξία (net present value), αλλά και τον δείκτη εσωτερικής αποδοτικότητας (IRR). Το επιτόκιο προεξόφλησης ορίζεται από τον αξιολογητή ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κλάδου στον οποίο ανήκει η εταιρεία.

Ο δείκτης που χρησιμοποιείται κατά την ανάλυση του ανωτέρω πιστωτικού κριτηρίου είναι αυτός της εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών και ο οποίος υπολογίζεται από το λόγο του αθροίσματος των καθαρών κερδών προ φόρων συν τους χρεωστικούς τόκους προς τους χρεωστικούς τόκους.

Οι πηγές πληροφόρησης για τη διεξοδική εξέταση του συγκεκριμένου κριτηρίου είναι:

- α) Οι οικονομικές καταστάσεις των 3 τελευταίων χρόνων, δηλαδή οι ισολογισμοί και οι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσης,
- β) Το προσάρτημα,
- γ) Ο πίνακας ταμειακών ροών για το διάστημα δανειοδότησης,
- δ) Στοιχεία leasing και factoring
- ε) Πληροφορίες για ληξιπρόθεσμες οφειλές που δεν έχουν λογιστικοποιηθεί.

Η βαθμολόγηση του κριτηρίου (Α έως Ζ) κατατάσσει τις επιχειρήσεις στις διάφορες βαθμίδες σύμφωνα με τα ακόλουθα στοιχεία:

- A: Ο δείκτης εξυπηρέτησης Χρηματοοικονομικών είναι σταθερά πάνω από το μέσο όρο του κλάδου τα τελευταία 3 χρόνια και ένας από τους καλύτερους σε σύγκριση με τις κορυφαίες εταιρείες του χώρου. Επίσης, προβλέπεται να παραμείνει στις ίδιες θέσεις και για το διάστημα της δανειοδότησης. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να έχει τιμή $\geq 2,5$,
- B: - Εταιρεία με παρόμοια χαρακτηριστικά της προηγούμενης βαθμίδας, αλλά με τιμή για τον δείκτη εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών κάτω του 2,5 ή,
- Ο δείκτης παρουσιάζει αυξομειώσεις, αλλά βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το μέσο όρο του κλάδου και προβλέπεται να μείνει στα ίδια επίπεδα κατά το διάστημα της

δανειοδότησης ακόμη και εάν επαληθευθεί το δυσμενές σενάριο.

Σε κάθε περίπτωση η τιμή του δείκτη θα πρέπει να είναι $\geq 1,5$,

- Γ: Ο δείκτης εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών έχει τιμή ≥ 1 , βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το μέσο όρο του κλάδου τα τελευταία 3 χρόνια και προβλέπεται να μείνει στο ίδιο επίπεδο κατά το διάστημα της δανειοδότησης στην περίπτωση που οι συνθήκες θα είναι ομαλές. Στην περίπτωση του δυσμενούς σεναρίου ο δείκτης θα είναι κατώτερος του μέσου κλαδικού. Στην ίδια βαθμίδα κατατάσσονται και οι επιχειρήσεις με ιστορικό μικρότερο των 3 ετών, και με δείκτη εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών ≥ 1 ,
- Δ: Εταιρεία της οποίας ο υπό εξέταση δείκτης προβλέπεται να επιδεινωθεί σε σχέση με το μέσο κλαδικό ακόμα και σε συνήθεις συνθήκες, αλλά θα είναι σε θέση να αποπληρώσει το δάνειο ακόμα και εάν επαληθευθεί το δυσμενές σενάριο,
- Ε: Εταιρεία που μπορεί να εκπληρώσει τις δανειακές της υποχρεώσεις στην περίπτωση των συνήθων συνθηκών, αλλά όχι σε αυτή του δυσμενούς σεναρίου,
- Ζ: Εταιρεία που δεν θα μπορέσει ν' ανταποκριθεί στις δανειακές της υποχρεώσεις στο μέλλον ανεξάρτητα από τις συνθήκες που θα επικρατήσουν, ενώ οι ταμειακές της ροές δεν επαρκούν ακόμα και για την κάλυψη των λειτουργικών της δαπανών.

3.3.1.10. Πίνακας πιστωτικών κριτηρίων

Στη συνέχεια ακολουθεί συνοπτικός πίνακας όπου αναφέρονται τα πιστωτικά κριτήρια που αναλύθηκαν προηγουμένως μαζί με την κατώτερη και την ανώτερη βαθμολογία όπως αυτή προκύπτει από τον πίνακα 1 και τη στήλη του κατωτέρω πίνακα «συντελεστής βαρύτητας»:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.19.

	Κριτήρια Αξιολόγησης	Συντελεστής Βαρύτητας	Ελάχιστη Βαθμολογία	Μέγιστη Βαθμολογία	Βαρύτητα Κριτηρίου
1)	Ιστορικό επιχείρησης	3	0	15	3%
2)	Επιχειρηματική εικόνα	3	0	15	3%
3)	Συναλλακτική τάξη	15	-450	75	15%
4)	Ανταγωνιστική θέση	3	0	15	3%
5)	Σταθερότητα εταιρείας και κλάδου	3	0	15	3%
6)	Διοίκηση / Διεύθυνση εταιρείας	3	0	15	3%
7)	Στοιχεία ισολογισμών	35	0	175	35%
8)	Στοιχεία λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσεων	18	0	90	18%
9)	Στοιχεία ταμειακών ροών και εξυπηρέτησης χρηματοοικονομικών	17	0	85	17%
	Σύνολο	100	-450	500	100%

Σύμφωνα με τη συνολική βαθμολογία που συγκεντρώνει η κάθε αξιολογούμενη επιχείρηση κατατάσσεται σε μία κλίμακα 11 βαθμίδων από Α1 έως και Ζ από την οποία προκύπτει και ένας χαρακτηρισμός για την πιστοληπτική ικανότητα του υποψήφιου πελάτη. Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας με όλες τις βαθμίδες και τους βαθμούς που αντιστοιχούν σε αυτές,

καθώς και η περιγραφή του κινδύνου μη εκπλήρωσης των δανειακών υποχρεώσεων που αντιπροσωπεύει η κάθε επιχείρηση προς την Αγροτική Τράπεζα ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία ανήκει:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.20.

Κλίμακα	Βαθμολογία	Περιγραφή
A1	490 – 500	Αποδεκτός Κίνδυνος 1
A2	470 – 489	Αποδεκτός Κίνδυνος 2
A3	451 – 469	Αποδεκτός Κίνδυνος 3
B1	421 – 450	Χαμηλός Κίνδυνος 1
B2	376 – 420	Χαμηλός Κίνδυνος 2
B3	336 – 375	Χαμηλός Κίνδυνος 3
Γ1	300 – 335	Μέσος Κίνδυνος 1
Γ2	271 – 299	Μέσος Κίνδυνος 2
Δ	186 – 270	Υψηλός Κίνδυνος
Ε	0 – 185	Ζημιογόνος Χορήγηση
Z	≤ -1	Επισφαλής Πελάτης

3.3.2. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Με τη συγκεκριμένη μέθοδο εξετάζονται εταιρείες που έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- α) Τηρούν βιβλία Α' (αγορών) ή Β' (εσόδων – εξόδων) κατηγορίας,
- β) Δεν υποχρεούνται στην έκδοση οικονομικών καταστάσεων όπως ισολογισμό και κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Στη συνέχεια δίδονται τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζονται από την Αγροτική Τράπεζα γι' αυτού του είδους τις επιχειρήσεις:

- 1) Ιστορικό επιχείρησης / επιτηδεύματία
- 2) Επιχειρηματική εικόνα

- 3) Συναλλακτική τάξη
- 4) Ανταγωνιστική θέση
- 5) Σταθερότητα κλάδου δραστηριότητας
- 6) Επιχειρηματική κι επαγγελματική ικανότητα
- 7) Οικονομικά στοιχεία
- 8) Οικονομικά αποτελέσματα
- 9) Ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους

Σε αντίθεση με τη μέθοδο διαβάθμισης επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας η βαθμολόγηση για τις μικρομεσαίες εταιρείες γίνεται με κλίμακα πέντε βαθμίδων και όχι επτά. Πιο συγκεκριμένα, η αντιστοιχία βαθμών και βαθμίδων δίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.21.

Κλίμακα	A	B	Γ	Δ	E
Βαθμοί	3	2	1	0	-20

Η βαθμίδα E (-20 βαθμοί) υπάρχει ως επιλογή για τον αξιολογητή μόνο για το τρίτο πιστωτικό κριτήριο, αυτό της «συναλλακτικής τάξης». Όπως και στην μέθοδο αξιολόγησης μεγάλων εταιρειών η συγκεκριμένη βαθμίδα αντιστοιχεί σε εταιρείες που δεν έχουν τηρήσει τους όρους δανειακών συμβάσεων με αποτέλεσμα τα υπόλοιπά τους να είναι ακόμα και σε οριστική καθυστέρηση, ενώ υπάρχει και καταγγελία της σύμβασης.

Όπως και με την προηγούμενη μέθοδο έτσι και στην αξιολόγηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο τελικός βαθμός για κάθε πιστωτικό κριτήριο προκύπτει από το γινόμενο των βαθμών της βαθμίδας στην οποία έχει

καταταγεί μία εταιρεία επί το συντελεστή βαρύτητας του συγκεκριμένου κριτηρίου. Μετά την αναλυτική παρουσίαση του τρόπου αξιολόγησης των πιστωτικών κριτηρίων, θα δοθεί πίνακας όπου θα εμφανίζονται συνοπτικά και οι συντελεστές βαρύτητας του κάθε κριτηρίου.

3.3.2.1. Ιστορικό επιχείρησης / επιτηδευματία

Ανάλογα με τα χρόνια λειτουργίας μίας εταιρείας ή τα χρόνια άσκησης επαγγέλματος ενός επιτηδευματία γίνεται κατάταξη σε 4 βαθμίδες από Α έως Δ. Όσο πιο πολλά χρόνια λειτουργεί η επιχείρηση τόσο πιο θετικό στοιχείο αποτελεί αυτό για το συγκεκριμένο κριτήριο.

Στη συνέχεια γίνεται αντιστοιχία των ετών λειτουργίας και βαθμολόγησης της εταιρείας (Α έως Δ):

- A: Δραστηριοποίηση στον κλάδο πάνω από 10 χρόνια,
- B: Δραστηριοποίηση στον κλάδο από 3 έως 10 χρόνια,
- Γ: Δραστηριοποίηση στον κλάδο από 1 έως 3 χρόνια,
- Δ: Δραστηριοποίηση στον κλάδο λιγότερο από 1 χρόνο,

3.3.2.2. Επιχειρηματική εικόνα

Με το κριτήριο της επιχειρηματικής εικόνας εξετάζεται το σύνολο των παραμέτρων αυτού του παράγοντα, αφού ληφθούν υπ' όψη οι ιδιαιτερότητες του κλάδου δραστηριοποίησης. Ορισμένες από αυτές τις παραμέτρους είναι οι ακόλουθες:

- α) Η φήμη και η θέση της εταιρείας,
- β) Η οργάνωσή της,
- γ) Ο τεχνολογικής και πάσης φύσεως εξοπλισμός της,
- δ) Οι μέθοδοι προώθησης των προϊόντων ή των υπηρεσιών της.

Η κατάταξη των επιχειρήσεων στις βαθμίδες της βαθμολογικής κλίμακας (Α έως Δ) γίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που πρέπει να ισχύουν για κάθε κατηγορία:

- A: Καλή εικόνα σε σχέση με την ανάλογη του κλάδου και υπεροχή έναντι του ανταγωνισμού,
- B: Εικόνα ανάλογη με τη συνολική του κλάδου η οποία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως θετική,
- Γ: Μη επαρκή στοιχεία για την πλήρη αξιολόγηση της επιχειρηματικής εικόνας της αξιολογούμενης εταιρείας,
- Δ: Αρνητική επιχειρηματική εικόνα.

3.3.2.3. Συναλλακτική τάξη

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζεται η τακτικότητα των πληρωμών της υπό εξέταση εταιρείας σε προηγούμενες δανειακές συμβάσεις. Τα απαραίτητα για την αξιολόγηση στοιχεία συγκεντρώνονται από:

- α) Το ιστορικό της εταιρείας στην Αγροτική τράπεζα,

- β) Τις υποχρεώσεις προς τρίτες τράπεζες,
- γ) Τις υποχρεώσεις προς τα ταμεία και γενικά προς το δημόσιο,
- δ) Τις διάφορες πηγές που μπορούν να δώσουν στοιχεία για τη φερεγγυότητα εταιρειών.

Η βαθμολόγηση των εταιρειών γίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να ισχύουν σε κάθε βαθμίδα (Α έως Ε):

- A: Κανένα δυσμενές στοιχείο για την εξεταζόμενη εταιρεία, ιστορικό δανειακών συμβάσεων στην Αγροτική τράπεζα οι οποίες τηρήθηκαν χωρίς ρυθμίσεις και καμία ληξιπρόθεσμη οφειλή κατά τα τελευταία 5 χρόνια και καμία ληξιπρόθεσμη οφειλή σε ασφαλιστικούς οργανισμούς και στο δημόσιο.
- B: Ίδια χαρακτηριστικά με την προηγούμενη βαθμίδα, με τη διαφορά ότι δεν υπάρχει ιστορικό της υποψήφιας για δάνειο επιχείρησης στην Αγροτική τράπεζα,
- Γ: Ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών κατά τη τελευταία πενταετία οι οποίες όμως αποπληρώθηκαν σε διάστημα τριών μηνών από τη λήξη τους,
- Δ:
 - Εταιρεία με αδυναμία προσκόμισης πιστοποιητικού φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας ή,
 - Εταιρεία η οποία έχει κάνει ρύθμιση οφειλών χωρίς να έχει φθάσει ο χρόνος καταβολής της πρώτης δόσης ή,
 - Εταιρεία η οποία υπήρξε ζημιογόνος στο παρελθόν για την Αγροτική μέσω ρυθμίσεων ή ρευστοποιήσεων ή,

- Εταιρεία για την οποία έχουν προκύψει δυσμενείς εμπορικές πληροφορίες για την φερεγγυότητά της ή,
 - Εταιρεία με ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την τελευταία πενταετία κα για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών,
- Ε: Εταιρεία σε οριστική καθυστέρηση.

3.3.2.4. Ανταγωνιστική θέση

Όπως αναφέρεται και από τον τίτλο το συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζει τη θέση της επιχείρησης στον κλάδο δραστηριοποίησής της σε σχέση με τον ανταγωνισμό. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται οι ακόλουθες δύο παράμετροι:

- α) Η ανταπόκριση των προϊόντων ή των υπηρεσιών της υπό εξέταση εταιρείας στην αγορά και
- β) Το είδος και η ένταση του ανταγωνισμού του κλάδου στον οποίο κατατάσσεται η εξεταζόμενη επιχείρηση και με ποιο τρόπο τον αντιμετωπίζει.

Η βαθμολόγηση (από Α έως Δ) των αναλυτών και η κατάταξη των εταιρειών στις 4 βαθμίδες γίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να υπάρχουν ανά βαθμίδα:

- Α: Εταιρεία καταξιωμένη σε κλάδο με μικρό ανταγωνισμό.
Κύριο χαρακτηριστικό των προϊόντων ή των υπηρεσιών της η ποιότητα,

- B: - Εταιρεία με ποιοτικά προϊόντα ή υπηρεσίες που όμως αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό στον τομέα της τιμής ή,
- Εταιρεία που δραστηριοποιείται σε κλάδο με μικρό ανταγωνισμό αλλά παρέχει προϊόντα ή υπηρεσίες που τυγχάνουν μικρής ανταπόκρισης από το καταναλωτικό κοινό,
- Γ: Εταιρεία για την οποία υπάρχουν ελλιπή στοιχεία κι έτσι δεν μπορεί να γίνει ακριβής εκτίμηση σχετικά με την ανταγωνιστική θέση του πελάτη,
- Δ: Εταιρεία που δραστηριοποιείται σε κορεσμένη αγορά και η οποία παρέχει χαμηλής ποιότητας προϊόντα ή υπηρεσίες.

3.3.2.5. Σταθερότητα κλάδου δραστηριότητας

Μέσω του συγκεκριμένου πιστωτικού κριτηρίου εξετάζεται εάν η εταιρεία είναι εκτεθειμένη σε κινδύνους που μπορεί να προέρχονται από τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται ιδιαίτερα εάν ο τελευταίος χαρακτηρίζεται από έντονη αστάθεια.

Η βαθμολόγηση (από Α έως Δ) γίνεται από τους αναλυτές σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να ισχύουν ανά βαθμίδα:

- A: Κλάδος που ευημερεί και που χαρακτηρίζεται από σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης,

- B: Κλάδος που χαρακτηρίζεται από στασιμότητα χωρίς σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης,
- Γ: Κλάδος που παρουσίασε διακυμάνσεις τα τελευταία χρόνια λόγω συγκεκριμένων προβλημάτων τα οποία έχουν ξεπεραστεί,
- Δ: Κλάδος με σημαντικά προβλήματα στο παρελθόν αλλά και στο παρόν. Αύξηση ληξιπρόθεσμων οφειλών επιχειρήσεων.

3.3.2.6. Επιχειρηματική και επαγγελματική ικανότητα

Μέσω του πιστωτικού κριτηρίου επιχειρηματική κι επαγγελματική ικανότητα βαθμολογείται από Α έως Δ η εμπειρία και η ικανότητα των ιδιοκτητών των εξεταζόμενων επιχειρήσεων. Η κατάταξη στις διάφορες βαθμίδες γίνεται ως εξής:

- A: Ιδιοκτήτης με σημαντική επιχειρηματική κι επαγγελματική εμπειρία στον κλάδο δραστηριοποίησης της επιχείρησής του και ανάλογες σπουδές και συμμετοχή σε σεμινάρια,
- B: Ιδιοκτήτης που διαθέτει απλά τις βασικές γνώσεις και την εμπειρία για το χώρο στον οποίο δραστηριοποιείται,
- Γ: Μέτριο επίπεδο επαγγελματικών κι επιχειρηματικών ικανοτήτων,
- Δ: Ύπαρξη στοιχείων για έλλειψη επιχειρηματικών κι επαγγελματικών ικανοτήτων.

3.3.2.7. Οικονομικά στοιχεία

Στην υπό εξέταση κατηγορία επιχειρήσεων το σημαντικότερο οικονομικό στοιχείο που εξετάζεται είναι αυτό του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης ο οποίος προκύπτει από το λόγο των συνολικών δανειακών υποχρεώσεων και leasing προς τα εκτιμώμενα επιχειρηματικά περιουσιακά στοιχεία. Τα τελευταία εκτιμούνται από οικονομικά στοιχεία όπως:

- α) Λογαριασμοί όψεως και αξιόγραφα,
- β) Αποθέματα προϊόντων / εμπορευμάτων,
- γ) Επαγγελματικός εξοπλισμός και οχήματα,
- δ) Απαιτήσεις,
- ε) Ιδιόκτητη επαγγελματική στέγη,
- στ) Ιδιόκτητες επαγγελματικές εγκαταστάσεις,
- ζ) Περιουσιακά στοιχεία που θ' αποκτηθούν,
- η) Περιουσιακά στοιχεία των ιδιοκτητών στις περιπτώσεις ατομικών επιχειρήσεων.

Η βαθμολογία (από Α έως Δ) προκύπτει από την τιμή του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης η οποία δίνεται ως ποσοστό σύμφωνα με τα ακόλουθα:

- A: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης μικρότερος από 15%,
- B: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης μεταξύ 15% και 30%,
- Γ: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης μεταξύ 30% και 60%,
- Δ: Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης μεγαλύτερος του 60%.

3.3.2.8. Οικονομικά αποτελέσματα

Μέσω του συγκεκριμένου πιστωτικού κριτηρίου εξετάζεται η κερδοφορία των υποψήφιων για δάνειο επιχειρήσεων για τα τελευταία τρία χρόνια. Τα στοιχεία που αξιολογούνται είναι τα ετήσια έσοδα, τα καθαρά κέρδη και το περιθώριο κέρδους. Επειδή οι εταιρείες που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας δεν εκδίδουν ισολογισμούς και καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτουν από τις δηλώσεις ΦΠΑ και τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος.

Η βαθμολογία (από Α έως Δ) διαχωρίζει τις εταιρείες στις 4 βαθμίδες σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- A: Αυξητική τάση των εσόδων και των κερδών για τα τελευταία 3 χρόνια με σταθερό ή αυξανόμενο περιθώριο κέρδους,
- B: Σταθερά έσοδα και κέρδη για τα τελευταία 3 χρόνια με μικρές διακυμάνσεις,
- Γ: - Εταιρεία με ικανοποιητικά έσοδα και κέρδη για την πιο πρόσφατη χρήση, αλλά με σημαντικές διακυμάνσεις στο παρελθόν ή,
- Εταιρεία που διαθέτει στοιχεία για χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών χρόνων,
- Δ: - Εταιρεία με έσοδα και κέρδη που παρουσιάζουν πτωτική τάση ή,
- Εταιρεία που εμφανίζει ζημίες.

3.3.2.9. Ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους

Για την εξέταση του πιστωτικού κριτηρίου ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους χρησιμοποιείται ο δείκτης εξυπηρέτησης χρέους ο οποίος προκύπτει από τον λόγο καθαρού κέρδους προ φόρων προς τις συνολικές δανειακές υποχρεώσεις. Η βαθμολόγηση του κριτηρίου (από Α έως Δ) και η κατάταξη των επιχειρήσεων στις 4 βαθμίδες γίνεται σύμφωνα με την τιμή του δείκτη και έχει ως εξής:

- A: Δείκτης εξυπηρέτησης χρέους μεγαλύτερος από 3
- B: Δείκτης εξυπηρέτησης χρέους από 1,51 έως 3,
- Γ: Δείκτης εξυπηρέτησης χρέους από 0 έως 1,5
- Δ: Δείκτης εξυπηρέτησης χρέους αρνητικός κάτι που σημαίνει ότι η εξεταζόμενη επιχείρηση εμφανίζει ζημίες.

3.3.2.10. Πίνακας πιστωτικών κριτηρίων

Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλογος συνοπτικός πίνακας με αυτόν της μεθόδου πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων, προσαρμοσμένος για τις μικρομεσαίες εταιρείες, όπου αναφέρονται τα πιστωτικά κριτήρια που αναλύθηκαν προηγουμένως μαζί με την κατώτερη και την ανώτερη βαθμολογία όπως αυτή προκύπτει από τον πίνακα 4 και τη στήλη του κατωτέρω πίνακα «συντελεστής βαρύτητας»:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.22.

	Κριτήρια Αξιολόγησης	Συντελεστής Βαρύτητας	Ελάχιστη Βαθμολογία	Μέγιστη Βαθμολογία	Βαρύτητα Κριτηρίου
1)	Ιστορικό επιχείρησης / επιτηδευματία	5	0	15	5%
2)	Επιχειρηματική εικόνα	5	0	15	5%
3)	Συναλλακτική τάξη	15	-300	45	15%
4)	Ανταγωνιστική θέση	5	0	15	5%
5)	Σταθερότητα κλάδου δραστηριότητας	5	0	15	5%
6)	Επιχειρηματική κι επαγγελματική ικανότητα	5	0	15	5%
7)	Οικονομικά στοιχεία	30	0	90	30%
8)	Οικονομικά αποτελέσματα	15	0	45	15%
9)	Ικανότητα εξυπηρέτησης χρέους	15	0	45	15%
	Σύνολο	100	-300	300	100%

Σύμφωνα με τη συνολική βαθμολογία που συγκεντρώνει η κάθε αξιολογούμενη επιχείρηση κατατάσσεται σε μία κλίμακα 11 βαθμίδων από Α1 έως και Ζ από την οποία προκύπτει και ένας χαρακτηρισμός για την πιστοληπτική ικανότητα του υποψήφιου πελάτη. Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας με όλες τις βαθμίδες και τους βαθμούς που αντιστοιχούν σε αυτές, καθώς και η περιγραφή του κινδύνου μη εκπλήρωσης των δανειακών υποχρεώσεων που αντιπροσωπεύει η κάθε επιχείρηση προς την Αγροτική Τράπεζα ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία ανήκει:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.23.

Κλίμακα	Βαθμολογία	Περιγραφή
A1	293 – 300	Αποδεκτός Κίνδυνος 1
A2	280 – 292	Αποδεκτός Κίνδυνος 2
A3	265 – 279	Αποδεκτός Κίνδυνος 3
B1	251 – 264	Χαμηλός Κίνδυνος 1
B2	226 – 250	Χαμηλός Κίνδυνος 2
B3	201 – 225	Χαμηλός Κίνδυνος 3
Γ1	181 – 200	Μέσος Κίνδυνος 1
Γ2	161 – 180	Μέσος Κίνδυνος 2
Δ	111 – 160	Υψηλός Κίνδυνος
Ε	0 – 110	Ζημιογόνος Χορήγηση
Z	≤ -1	Επισφαλής Πελάτης

3.4. Εγνατία Τράπεζα

Η Εγνατία τράπεζα χρησιμοποιεί 7 πιστωτικά κριτήρια για την αξιολόγηση των υποψήφιων για πιστοδότηση επιχειρήσεων. Το κάθε κριτήριο βαθμολογείται με πενταβάθμια κλίμακα με άριστα το ένα και χειρότερο βαθμό το πέντε. Τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζονται είναι τα ακόλουθα:

- 1) Ικανότητα αποπληρωμής,
- 2) Οικονομική κατάσταση,
- 3) Διοίκηση,
- 4) Εξασφαλίσεις / Εγγυήσεις,
- 5) Δομή του δανείου,
- 6) Κλάδος,
- 7) Χρόνια λειτουργίας

Πριν την αναλυτική παρουσίαση των ανωτέρω θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα 2 πρώτα κριτήρια, δηλαδή η ικανότητα αποπληρωμής και η οικονομική κατάσταση, στην ουσία απαρτίζονται από ομάδες πιστωτικών κριτηρίων που σε άλλες τράπεζες εξετάζονται ξεχωριστά. Πιο συγκεκριμένα, στο κριτήριο της ικανότητας αποπληρωμής αξιολογούνται τα εξής στοιχεία:

- α) Κερδοφορία,
- β) Παρελθόν εξυπηρέτησης δανείων,
- γ) Ύπαρξη ταμειακών ροών για την εξυπηρέτηση δανείων,
- δ) Ύπαρξη ταμειακών ροών για απρόβλεπτα γεγονότα.

Επίσης, στο κριτήριο της οικονομικής κατάστασης εξετάζονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) Κεφάλαιο κίνησης,
- β) Ρευστότητα,
- γ) Ξένα προς ίδια κεφάλαια,
- δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων απαιτήσεων προμηθευτών.

Στη συνέχεια ακολουθεί η αναλυτική παρουσίαση των πιστωτικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί η Εγνατία Τράπεζα και ο τρόπος κατάταξης των επιχειρήσεων στις πέντε βαθμίδες της βαθμολογικής κλίμακας ανά κριτήριο.

3.4.1. Ικανότητα αποπληρωμής

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζονται τέσσερα επιμέρους στοιχεία. Ανάλογα με την επίδοση της εξεταζόμενης επιχείρησης σε καθένα από αυτά προκύπτει και ο τελικός βαθμός που θα δώσει ο αναλυτής. Έτσι, για κάθε βαθμίδα της βαθμολογικής κλίμακας (από 1 έως 5) ισχύουν τα εξής:

- 1:
 - α) Υψηλή κερδοφορία,
 - β) Παρελθόν άμεσης εξυπηρέτησης δανείων,
 - γ) Ισχυρές ταμειακές ροές για την εξυπηρέτηση των δανείων,
 - δ) Περίσσειμα ταμειακών ροών για απρόβλεπτα γεγονότα.
- 2:
 - α) Πολύ καλή κερδοφορία,
 - β) Παρελθόν άμεσης εξυπηρέτησης δανείων,
 - γ) Ικανοποιητικές ταμειακές ροές για την εξυπηρέτηση των δανείων,

- δ) Επαρκές περίσσευμα ταμειακών ροών για απρόβλεπτα γεγονότα.
- 3:
- α) Μέτρια κερδοφορία,
 - β) Παρελθόν εξυπηρέτησης δανείων,
 - γ) Επαρκείς ταμειακές ροές για την εξυπηρέτηση των δανείων,
 - δ) Μικρό περίσσευμα ταμειακών ροών για απρόβλεπτα γεγονότα.
- 4:
- α) Οριακή κερδοφορία ή και ζημίες,
 - β) Παρελθόν εξυπηρέτησης δανείων με καθυστερήσεις,
 - γ) Ανεπαρκείς ταμειακές ροές για την εξυπηρέτηση των δανείων,
 - δ) Πρόσθετες πηγές αποπληρωμής κρίνονται αναγκαίες.
- 5:
- α) Ζημίες,
 - β) -
 - γ) Αδυναμία εξυπηρέτησης δανείων. Ρευστοποίηση εξασφαλίσεων ή και κατάπτωση εγγυήσεων αναγκαία,
 - δ) Μέρος ή το σύνολο του δανείου πιθανό να διαγραφεί.

3.4.2. Οικονομική κατάσταση

Όπως στο προηγούμενο πιστωτικό κριτήριο, έτσι και σε αυτό εξετάζονται 4 διαφορετικοί παράμετροι. Η τελική βαθμολογία (από 1 έως 5) προκύπτει σύμφωνα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά για κάθε βαθμίδα της βαθμολογικής κλίμακας:

- 1:
- α) Κεφάλαιο κίνησης μεγαλύτερο του 50% του κυκλοφορούντος παθητικού,
 - β) Ρευστότητα μεγαλύτερη του 2%,
 - γ) Σχέση δανειακών κεφαλαίων προς ίδια μικρότερη από 2 για τη μεταποίηση, μικρότερη από 3 για το εμπόριο και μικρότερη από 2 για τις υπηρεσίες,
 - δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών σταθερός ή μειούμενος για τα τελευταία 3 χρόνια.
- 2:
- α) Κεφάλαιο κίνησης μεγαλύτερο του 30% του κυκλοφορούντος παθητικού,
 - β) Ρευστότητα μεγαλύτερη του 1,75%,
 - γ) Σχέση δανειακών κεφαλαίων προς ίδια μικρότερη από 2,5 για τη μεταποίηση, μικρότερη από 3,5 για το εμπόριο και μικρότερη από 2,5 για τις υπηρεσίες,
 - δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών σταθερός για τα τελευταία 3 χρόνια.
- 3:
- α) Κεφάλαιο κίνησης μεγαλύτερο του 15% του κυκλοφορούντος παθητικού,
 - β) Ρευστότητα μεγαλύτερη του 1,5%,
 - γ) Σχέση δανειακών κεφαλαίων προς ίδια μικρότερη από 2,5 για τη μεταποίηση, μικρότερη από 4 για το εμπόριο και μικρότερη από 2,5 για τις υπηρεσίες,
 - δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών αυξανόμενος λιγότερο από 20% για τα τελευταία 3 χρόνια.
-

- 4:
- α) Κεφάλαιο κίνησης μεταξύ 0 και 15% του κυκλοφορούντος παθητικού,
 - β) Ρευστότητα μεγαλύτερη του 1%,
 - γ) Σχέση δανειακών κεφαλαίων προς ίδια μικρότερη από 3 για τη μεταποίηση, μεγαλύτερη από 4 για το εμπόριο και μεγαλύτερη από 2,5 για τις υπηρεσίες,
 - δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών αυξανόμενος λιγότερο από 30% για τα τελευταία 3 χρόνια.
- 5:
- α) Κεφάλαιο κίνησης αρνητικό,
 - β) Ρευστότητα μικρότερη του 1%,
 - γ) Σχέση δανειακών κεφαλαίων προς ίδια μεγαλύτερη από 3 για τη μεταποίηση, μεγαλύτερη από 4 για το εμπόριο και μεγαλύτερη από 3 για τις υπηρεσίες,
 - δ) Μέσος χρόνος αποθεμάτων, απαιτήσεων, προμηθευτών αυξανόμενος περισσότερο από 30% για τα τελευταία 3 χρόνια.

3.4.3. Διοίκηση

Στο συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζονται θέματα που έχουν να κάνουν από την εμπειρία του επιχειρηματία μέχρι τη διάδοχη κατάσταση που υπάρχει στην υπό εξέταση εταιρεία. Πιο συγκεκριμένα οι παράμετροι που αξιολογούνται είναι:

- α) Η εμπειρία του διευθύνοντος συμβούλου,
-

- β) Το σύστημα πληροφόρησης της εταιρείας,
- γ) Τα προσόντα των στελεχών που κατέχουν τις διευθυντικές θέσεις,
- δ) Η διάδοχη κατάσταση και
- ε) Η αφοσίωση των στελεχών στην εταιρεία.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο τρόπος βαθμολόγησης (από 1 έως 5) του συγκεκριμένου κριτηρίου, ανάλογα με την αξιολόγηση των 5 παραμέτρων που αναφέρθηκαν προηγουμένως.

- 1:
 - α) Διευθύνων σύμβουλος με εμπειρία πάνω από 20 χρόνια,
 - β) Σύστημα πληροφόρησης υψηλού επιπέδου,
 - γ) Οι διευθυντικές θέσεις έχουν καλυφθεί από στελέχη έμπειρα, δυναμικά, με υψηλή επιχειρηματικότητα και με τεχνογνωσία,
 - δ) Ύπαρξη ικανών στελεχών για τη διαδοχή και την απορρόφηση κρίσεων,
 - ε) Υψηλή αφοσίωση στην εταιρεία.
- 2:
 - α) Διευθύνων σύμβουλος με εμπειρία πάνω από 15 χρόνια,
 - β) Σύστημα πληροφόρησης υψηλού επιπέδου,
 - γ) Οι διευθυντικές θέσεις έχουν καλυφθεί από στελέχη έμπειρα, δυναμικά, με υψηλή επιχειρηματικότητα και με τεχνογνωσία,
 - δ) Ύπαρξη ικανών στελεχών για τη διαδοχή και την απορρόφηση κρίσεων,
 - ε) Υψηλή αφοσίωση στην εταιρεία.

- 3:
- α) Διευθύνων σύμβουλος με εμπειρία πάνω από 10 χρόνια,
 - β) Σύστημα πληροφόρησης ικανοποιητικού επιπέδου,
 - γ) Οι διευθυντικές θέσεις έχουν καλυφθεί από στελέχη έμπειρα, δυναμικά, με επιχειρηματικότητα και με τεχνογνωσία,
 - δ) Ύπαρξη αρκετά ικανών στελεχών για τη διαδοχή και την απορρόφηση κρίσεων,
 - ε) Αφοσίωση στην εταιρεία.
- 4:
- α) Διευθύνων σύμβουλος με εμπειρία πάνω από 5 χρόνια,
 - β) Σύστημα πληροφόρησης για την κάλυψη των βασικών αναγκών,
 - γ) Οι διευθυντικές θέσεις έχουν καλυφθεί από στελέχη με μέτρια κατάρτιση
 - δ) Διάδοχη κατάσταση προβληματική,
 - ε) Μέτρια ή ανύπαρκτη αφοσίωση στην εταιρεία.
- 5:
- α) Διευθύνων σύμβουλος με εμπειρία λιγότερο από 5 χρόνια,
 - β) Σύστημα πληροφόρησης σχεδόν ανύπαρκτο,
 - γ) Οι διευθυντικές θέσεις έχουν καλυφθεί από στελέχη με μέτρια κατάρτιση και με περιορισμένες ικανότητες,
 - δ) Διάδοχη κατάσταση ανύπαρκτη,
 - ε) Μέτρια ή ανύπαρκτη αφοσίωση στην εταιρεία.
-

3.4.4. Εξασφαλίσεις / Εγγυήσεις

Μέσω του πιστωτικού κριτηρίου των εξασφαλίσεων / εγγυήσεων εξετάζεται κατά πόσο αυτές καλύπτουν και σε τι ποσοστό τις απαιτήσεις της Εγνατίας Τράπεζας έναντι των υποψήφιων για πιστοδότηση επιχειρήσεων. Ανάλογα με το ποσοστό κάλυψης προκύπτει και η βαθμολόγηση (από 1 έως 5) του αναλυτή ως εξής:

- 1: Εξασφαλίσεις και εγγυήσεις που αν ρευστοποιηθούν ξεπερνούν την αξία των απαιτήσεων της τράπεζας τουλάχιστον κατά 50%,
- 2: Εξασφαλίσεις και εγγυήσεις που αν ρευστοποιηθούν ξεπερνούν την αξία των απαιτήσεων της τράπεζας τουλάχιστον κατά 20%,
- 3: Εξασφαλίσεις και εγγυήσεις που αν ρευστοποιηθούν είναι οριακά ίσες με την αξία των απαιτήσεων της τράπεζας,
- 4: Εξασφαλίσεις και εγγυήσεις που αν ρευστοποιηθούν είναι μικρότερες από το σύνολο της αξίας των απαιτήσεων της τράπεζας, αλλά μεγαλύτερες από το 80% της αξίας των τελευταίων,
- 5: Εξασφαλίσεις και εγγυήσεις που αν ρευστοποιηθούν είναι μικρότερες από το 80% της αξίας του συνόλου των απαιτήσεων της τράπεζας.

3.4.5. Δομή του δανείου

Το συγκεκριμένο πιστωτικό κριτήριο εξετάζει κατά πόσο ο σκοπός και η διάρκεια του δανείου συσχετίζονται με τις ανάγκες της επιχείρησης, αλλά και

αν η αποπληρωμή του συσχετίζεται με την ικανότητα της υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης για κάτι τέτοιο. Ανάλογα με το βαθμό συσχέτισης στα προαναφερθέντα προκύπτει και η βαθμολόγηση (από 1 έως 5) ως εξής:

- 1: Απόλυτη συσχέτιση μεταξύ του σκοπού, της διάρκειας και της αποπληρωμής του δανείου με τις ανάγκες και την ικανότητα για αποπληρωμή της επιχείρησης.
- 2: Συσχέτιση σε ικανοποιητικό βαθμό μεταξύ του σκοπού, της διάρκειας και της αποπληρωμής του δανείου με τις ανάγκες και την ικανότητα για αποπληρωμή της επιχείρησης.
- 3: Μερική συσχέτιση μεταξύ του σκοπού, της διάρκειας και της αποπληρωμής του δανείου με τις ανάγκες και την ικανότητα για αποπληρωμή της επιχείρησης.
- 4: Δεν υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ του σκοπού, της διάρκειας και της αποπληρωμής του δανείου με τις ανάγκες και την ικανότητα για αποπληρωμή της επιχείρησης.
- 5: Πρόχειρη δομή των πιστοδοτήσεων. Δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του σκοπού, της διάρκειας και της αποπληρωμής του δανείου με τις ανάγκες και την ικανότητα για αποπληρωμή της επιχείρησης.

3.4.6. Κλάδος

Στα πλαίσια αξιολόγησης του συγκεκριμένου πιστωτικού κριτηρίου εξετάζονται διάφοροι επιμέρους παράμετροι οι οποίοι είναι:

- α) Η σημασία του κλάδου για τη χώρα,
-

- β) Η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου σε συνάρτηση με τα έσοδά του,
- γ) Η τεχνολογική εξάρτηση του κλάδου,
- δ) Η εξάρτηση από πρώτες και βοηθητικές ύλες,
- ε) Ο βαθμός εξάρτησης της οικονομίας από τη λειτουργία του κλάδου και
- στ) Ο βαθμός παρακολούθησης της τεχνολογίας.

Η βαθμολόγηση (από 1 έως 5) γίνεται αφού ληφθούν υπόψη όλα τα παραπάνω στοιχεία και η κατάταξη των επιχειρήσεων στις 5 βαθμίδες γίνεται ως εξής:

- 1:
 - α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης της υπό εξέταση επιχείρησης έχει μεγάλη σημασία για τη χώρα, με αποτέλεσμα να στηρίζεται έμπρακτα από την εκάστοτε κυβέρνηση,
 - β) Η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου συνεισφέρει πάνω από το 60% των συνολικών εσόδων του και υπάρχει μεγάλη διασπορά χωρών,
 - γ) Δεν υπάρχει τεχνολογική εξάρτηση,
 - δ) Δεν υπάρχει εξάρτηση από πρώτες και βοηθητικές ύλες,
 - ε) Μεγάλο τμήμα της οικονομίας στηρίζεται στη λειτουργία του κλάδου,
 - στ) Ο κλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη της τεχνολογίας.
- 2:
 - α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης της υπό εξέταση επιχείρησης έχει μεγάλη σημασία για τη χώρα, με

- αποτέλεσμα να πιθανολογείται ότι θα στηριχθεί έμπρακτα από την κυβέρνηση,
- β) Η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου συνεισφέρει πάνω από το 40% των συνολικών εσόδων του και υπάρχει μεγάλη διασπορά χωρών,
- γ) Δεν υπάρχει τεχνολογική εξάρτηση,
- δ) Δεν υπάρχει εξάρτηση από πρώτες και βοηθητικές ύλες,
- ε) Μεγάλο τμήμα της οικονομίας στηρίζεται στη λειτουργία του κλάδου,
- στ) Ο κλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη της τεχνολογίας με μικρές καθυστερήσεις.
- 3: α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης της υπό εξέταση επιχείρησης έχει αρκετή σημασία για τη χώρα, με αποτέλεσμα να πιστεύεται ότι εάν δημιουργηθούν προβλήματα θα στηριχθεί από την κυβέρνηση
- β) Η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου συνεισφέρει πάνω από το 30% των συνολικών εσόδων του και υπάρχει μεγάλη διασπορά χωρών,
- γ) Δεν υπάρχει τεχνολογική εξάρτηση,
- δ) Δεν υπάρχει εξάρτηση από πρώτες και βοηθητικές ύλες,
- ε) Σημαντικό τμήμα της οικονομίας στηρίζεται στη λειτουργία του κλάδου,
- στ) Ο κλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη της τεχνολογίας με καθυστερήσεις.
-

- 4: α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης της υπό εξέταση επιχείρησης δεν έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα, με αποτέλεσμα να μην αναμένεται ιδιαίτερη στήριξη από την κυβέρνηση,
- β) Η εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου συνεισφέρει λιγότερο από το 30% των συνολικών εσόδων του και υπάρχει μέτρια διασπορά χωρών,
- γ) Ο κλάδος δεν έχει ιδιαίτερες ανάγκες σε τεχνολογία,
- δ) Υπάρχει εξάρτηση από τις πρώτες και τις βοηθητικές ύλες γιατί βρίσκονται σε καθεστώς ολιγοπωλίου,
- ε) Ο κλάδος έχει ελάχιστη σημασία στο σύνολο της οικονομίας,
- στ) Ο κλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη της τεχνολογίας με μεγάλες καθυστερήσεις.
- 5: α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης της υπό εξέταση επιχείρησης βρίσκεται στη δύση του, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει καμία στήριξη από την κυβέρνηση,
- β) Δεν υπάρχει καθόλου εξαγωγική δραστηριότητα στον κλάδο,
- γ) Από τεχνολογικής άποψης ο κλάδος θεωρείται ξεπερασμένος,
- δ) Δεν υπάρχει εξάρτηση από πρώτες και βοηθητικές ύλες,
- ε) Η συνεισφορά του κλάδου στην συνολική οικονομία είναι ελάχιστη,
- στ) -

3.4.7. Χρόνια λειτουργίας

Το τελευταίο πιστωτικό κριτήριο που εξετάζει η Εγνατία Τράπεζα είναι αυτό των χρόνων λειτουργίας των αξιολογούμενων επιχειρήσεων. Ανάλογα με τα έτη δραστηριοποίησης των εταιρειών προκύπτει και η ανάλογη βαθμολογία (από 1 έως και 5) σύμφωνα με τα παρακάτω:

- 1: Λειτουργία της υπό εξέταση επιχείρησης με διάφορες νομικές μορφές πλέον των 20 ετών,
- 2: Λειτουργία της υπό εξέταση επιχείρησης με διάφορες νομικές μορφές πλέον των 15 ετών,
- 3: Λειτουργία της υπό εξέταση επιχείρησης με διάφορες νομικές μορφές πλέον των 10 ετών,
- 4: Λειτουργία της υπό εξέταση επιχείρησης με διάφορες νομικές μορφές κάτω των 10 ετών,
- 5: Η αξιολογούμενη επιχείρηση έχει τεθεί σε λειτουργία λιγότερο από 1 χρόνο ή ετοιμάζεται να λειτουργήσει.

3.4.8. Τελική Βαθμολόγηση / Αξιολόγηση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί κάθε πιστωτικό κριτήριο βαθμολογείται από 1 έως 5 με καλύτερο βαθμό το 1 και χειρότερο το 5. Στη συνέχεια αθροίζονται όλοι οι βαθμοί που έχει συγκεντρώσει η αξιολογούμενη επιχείρηση στα 7 εξεταζόμενα πιστωτικά κριτήρια και προκύπτει ο τελικός βαθμός αξιολόγησης από τον οποίο θα κριθεί εάν η τράπεζα θα προχωρήσει στην πιστοδότηση και με ποιο μέγεθος επιτοκίου. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι κάθε πιστωτικό

κριτήριο έχει την ίδια βαρύτητα με τα υπόλοιπα και γι' αυτό οι βαθμολογίες απλά αθροίζονται και δεν πολλαπλασιάζονται με κάποιο συντελεστή βαρύτητας. Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας όπου αναφέρονται οι τελικές ταξινομήσεις των επιχειρήσεων και ο χαρακτηρισμός τους ανάλογα με τον συνολικό βαθμό που συγκέντρωσαν κατά την αξιολόγησή τους στα 7 πιστωτικά κριτήρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.24.

ΒΑΘΜΟΙ	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΣΗΣ
7 – 11	A	Πολύ καλή
12 – 17	B	Καλή
18 – 23	Γ	Ικανοποιητική
24 – 28	Δ	Προβληματική
29 – 35	E	Επισφαλής

Στην περίπτωση που μία επιχείρηση συγκεντρώσει 11 ή 17 ή 23 ή 28 βαθμούς, δηλαδή θα βρίσκεται οριακά στην ταξινόμηση μεταξύ A και B, B και Γ, Γ και Δ, Δ και E αντίστοιχα, μόνο τότε κάποιο από τα πιστωτικά κριτήρια αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα και είναι αυτό της ικανότητας αποπληρωμής. Πιο συγκεκριμένα, εάν το προαναφερθέν κριτήριο έχει βαθμολογία 1 ή 2 τότε η επιχείρηση παραμένει στην βαθμίδα ταξινόμησης σύμφωνα με τον ανωτέρω πίνακα, διαφορετικά κατατάσσεται στην επόμενη.

3.5. Τράπεζα Πειραιώς

Για την συγκεκριμένη τράπεζα, όπως και στην περίπτωση της Εθνικής, της Εμπορικής και της Alpha Bank, τα διαθέσιμα στοιχεία για την παρούσα εργασία είναι περιορισμένα γιατί δεν προέκυψαν από αναλυτικό έντυπο του ανωτέρω πιστωτικού ιδρύματος, αλλά έπειτα από συνέντευξη με στέλεχος της διεύθυνσης επαγγελματικής πίστης. Έτσι, το διαθέσιμο υλικό είναι περιορισμένο και εξαντλείται στην συνοπτική παρουσίαση των εξεταζόμενων πιστωτικών κριτηρίων και του τρόπου βαθμολόγησής τους.

Η μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης της ανωτέρω τράπεζας είναι διαφορετική για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας από αυτές που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας. Για τις πρώτες χρησιμοποιείται το πρόγραμμα Moody's Risk Advisor, ενώ για τις δεύτερες υπάρχει μία μέθοδος που έχει αναπτυχθεί από την ίδια την τράπεζα.

3.5.1. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η Τράπεζα Πειραιώς χρησιμοποιεί το Moody's Risk Advisor (MRA) για τις εταιρείες που είναι υποχρεωμένες να εκδίδουν ισολογισμό. Η έκδοση του προγράμματος για την Τράπεζα Πειραιώς εξετάζει ως προς την αξιολόγηση των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων τα ακόλουθα στοιχεία:

- 1) Ξένα κεφάλαια προς ίδια,

- 2) Ρευστότητα,
- 3) Κεφάλαιο Κίνησης,
- 4) Δείκτης κάλυψης τόκων,
- 5) Ταμειακή διαχείριση (cash flow).

Κάθε κριτήριο βαθμολογείται από το 1 έως το 10 με άριστα το 1 και χειρότερο βαθμό το 10.

Τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια αξιολογούνται από το MRA μέσω 50 ερωτήσεων στις οποίες θα πρέπει να απαντήσει ο αναλυτής σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει από την αξιολογούμενη επιχείρηση. Η βαθμολόγηση και σε αυτή την περίπτωση είναι από το 1 έως το 10 με άριστα το 1.

Η τελική αξιολόγηση – βαθμολόγηση προκύπτει από τον συνυπολογισμό από το πρόγραμμα των επιμέρους βαθμών των δύο ομάδων πιστωτικών κριτηρίων (ποσοτικών και ποιοτικών), αλλά και από τη στάθμιση που έχει ορίσει η ίδια η τράπεζα για την κάθε ομάδα (54% για τα ποσοτικά κριτήρια και 46% για τα ποιοτικά). Η βαθμολογική κλίμακα που χρησιμοποιείται για την τελική βαθμολογία είναι και σε αυτή την περίπτωση από το 1 έως το 10 με άριστα το 1.

3.5.2. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας

Όταν οι υποψήφιος για πιστοδότηση εταιρείες δεν εκδίδουν ισολογισμό δεν μπορούν να αξιολογηθούν από ένα πρόγραμμα όπως το MRA, μια και δεν υπάρχουν στη διάθεση της τράπεζας αναλυτικά οικονομικά στοιχεία. Σε αυτές τις περιπτώσεις η Τράπεζα Πειραιώς χρησιμοποιεί μία μέθοδο πιστωτικής διαβάθμισης που έχει αναπτύξει η ίδια. Σύμφωνα με αυτή εξετάζονται τα ακόλουθα πιστωτικά κριτήρια:

- 1) Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης
- 2) Διάδοχο σχήμα
- 3) Περιουσιακή κατάσταση φορέων
- 4) Ύπαρξη δυσμενών στον Τειρεσία
- 5) Τόπος δραστηριοποίησης της επιχείρησης
- 6) Κλάδος
- 7) Στοιχεία για την εταιρεία από τη συνεργασία της με άλλες τράπεζες

Οι πηγές πληροφόρησης της τράπεζας δεν εξαντλούνται στα επίσημα στοιχεία που προσκομίζει η υπό εξέταση εταιρεία, αλλά χρησιμοποιούνται επίσης στοιχεία που μπορεί να συλλεχθούν από προμηθευτές και πελάτες της ενδιαφερόμενης επιχείρησης, αλλά και από ομοειδείς της εταιρείες. Τα στοιχεία αυτά αξιολογούνται με προσοχή γιατί ορισμένες φορές μπορεί να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα λόγω σκοπιμότητας του φορέα πληροφόρησης.

Κάθε πιστωτικό κριτήριο βαθμολογείται με μία κλίμακα από 1 έως το 4 με άριστα το 1. Η τελική βαθμολογία – αξιολόγηση της εξεταζόμενης επιχείρησης γίνεται με βαθμολογική κλίμακα από το 1 έως το 10, όπως και στην περίπτωση του MRA. Στη συνέχεια ακολουθεί πίνακας ο οποίος αντιστοιχεί στη τελική βαθμολογία που ενδέχεται να συγκεντρώσει μία υποψήφια για πιστοδότηση επιχείρηση και της απόφασης της τράπεζας να προχωρήσει ή μη στη δανειοδότηση της εταιρείας. Ο συγκεκριμένος πίνακας είναι κοινός και για τις δύο μεθόδους πιστωτικής διαβάθμισης που χρησιμοποιεί η τράπεζα Πειραιώς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.25.

Τελική Βαθμολογία	Τελική απόφαση
1	Έγκριση
2	
3	
4	
5	
6	
7	Οριακή έγκριση
8	Οριακή έγκριση με απαίτηση για πολλές εξασφαλίσεις
9	Απόρριψη
10	

3.6. Εθνική Τράπεζα

Τα στοιχεία της παρούσας εργασίας σχετικά με την Εθνική τράπεζα αποκτήθηκαν μέσω συνέντευξης με αξιολογητή της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων. Τα δεδομένα που προέκυψαν εξαντλούνται στη συνοπτική παρουσίαση των πιστωτικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί η τράπεζα και της βαθμολογικής κλίμακας που εφαρμόζεται για την αξιολόγησή τους. Πιο συγκεκριμένα, η Εθνική Τράπεζα χρησιμοποιεί το Moody's Risk Advisor (MRA) για τις εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας, ενώ για τις νέες επιχειρήσεις χρησιμοποιεί το πρόγραμμα αξιολόγησης Risk Measure, για το οποίο όμως δεν δόθηκαν στοιχεία.

3.6.1. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας

Το MRA αρχικά διαχωρίζει τα πιστωτικά κριτήρια σε ποιοτικά και ποσοτικά. Τα τελευταία προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων (ισολογισμοί, καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως και λοιπά). Όσον αφορά τα ποιοτικά κριτήρια συμπληρώνονται με βάση τα δεδομένα που δίνονται από τις υποψήφιες για πιστοδότηση επιχειρήσεις, τα στοιχεία της ίδιας της τράπεζας στην περίπτωση που υπάρχει ήδη συνεργασία και από τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται.

Στη συνέχεια ακολουθεί η συνοπτική παράθεση των πιστωτικών κριτηρίων που εξετάζει η έκδοση του MRA για την Εθνική Τράπεζα:

3.6.1.1. Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Ύπαρξη ή μη ήδη υπάρχουσας συνεργασίας μεταξύ της αξιολογούμενης επιχείρησης και της Εθνικής τράπεζας,
- 2) Αξιολόγηση του κλάδου δραστηριοποίησης,
- 3) Διάδοχη κατάσταση,
- 4) Εμπειρία επιχειρηματία,
- 5) Ένταση ανταγωνισμού (σε επίπεδο τοποθεσίας).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο πρώτο κριτήριο εξετάζεται από το MRA εάν ήδη υπάρχει συνεργασία με την τράπεζα και το είδος αυτής μόνο για τα 3 τελευταία χρόνια. Παρ' όλα αυτά πολλοί αναλυτές λαμβάνουν υπόψη κατά την αξιολόγηση όλο το ιστορικό συνεργασίας με την υπό εξέταση επιχείρηση. Επίσης, εξετάζουν και άλλα 2 πιστωτικά κριτήρια που δεν περιλαμβάνονται στο MRA, τα οποία είναι:

- α) Εξασφαλίσεις,
- β) Ενδεχόμενο όφελος της τράπεζας από τρίτες συναλλαγές που θα προκύψουν από τη δανειοδότηση (π.χ. μισθοδοσία υπαλλήλων της δανειοδοτούμενης επιχείρησης μέσω της Εθνικής τράπεζας και λοιπά).

3.6.1.2. Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Κύκλος εργασιών,
- 2) Κέρδη προ αποσβέσεων,
- 3) Κέρδη προ φόρων,
- 4) Ξένα προς ίδια κεφάλαια,
- 5) Κυκλοφοριακή ρευστότητα,
- 6) Ταμειακές ροές,
- 7) Κυκλοφοριακή ταχύτητα πελατών,
- 8) Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών,
- 9) Διάρκεια αποθεμάτων.

Τα 3 πρώτα κριτήρια (κύκλος εργασιών, κέρδη προ αποσβέσεων και κέρδη προ φόρων) εξετάζονται διαχρονικά και γι' αυτό χρησιμοποιούνται ισολογισμοί των 3 τελευταίων ετών.

Η βαθμολόγηση για κάθε κριτήριο (είτε ποιοτικό, είτε ποσοτικό) γίνεται με κλίμακα από το 1 έως το 10 με άριστα το 1. Δεν έχει δοθεί ο συντελεστής βαρύτητας των ποιοτικών και των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων.

3.7. ALPHA BANK

Τα στοιχεία από τη συγκεκριμένη τράπεζα δεν είναι αναλυτικά μια και προέκυψαν μέσω συνέντευξης με στέλεχος της και όχι από εσωτερικό ενημερωτικό έντυπο όπως στις περιπτώσεις των Τραπεζών Αγροτική, Εγνατία και EFG Eurobank Ergasias. Το 2005 θεωρείται χρονιά σταθμός για την ανωτέρω τράπεζα στον τομέα της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων, γιατί απέκτησε το Moody's Risk Advisor (MRA). Επειδή όμως το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είχε τεθεί σε λειτουργία τη στιγμή της συνέντευξης (καλοκαίρι 2005) θα παρουσιαστεί η μέθοδος που χρησιμοποιεί μέχρι τώρα η ALPHA BANK.

3.7.1. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων

Τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζονται χωρίζονται σε ποιοτικά και ποσοτικά. Τα στοιχεία που έχουν δοθεί αρκούν απλά για την ονομαστική παράθεση των κριτηρίων, το γενικό σχολιασμό τους, αλλά και την αναφορά της βαθμολογικής κλίμακας που χρησιμοποιείται κατά την αξιολόγηση.

3.7.1.1. Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Έλεγχος ή μη των οικονομικών καταστάσεων από ορκωτό ελεγκτή,
 - 2) Χρόνια λειτουργίας της εταιρείας,
 - 3) Ύπαρξη πρότερης συνεργασίας με την τράπεζα,
-

- 4) Διάδοχη κατάσταση,
- 5) Ποιότητα προϊόντων,
- 6) Πληροφορίες από την αγορά,
- 7) Έλεγχος στον Τειρεσία για δυσμενή,
- 8) Αξιολόγηση του κλάδου δραστηριοποίησης σε συνδυασμό με την πορεία της εταιρείας.

Από τα προαναφερθέντα πιστωτικά κριτήρια πιο σημαντικά θεωρούνται ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων από ορκωτό ελεγκτή, τα χρόνια λειτουργίας της αξιολογούμενης εταιρείας, η πρότερη συνεργασία με την τράπεζα, η διάδοχη κατάσταση, ο έλεγχος του Τειρεσία για δυσμενή και ο κλάδος δραστηριοποίησης.

3.7.1.2. Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Κεφάλαιο κίνησης.
 - 2) Ταμειακές ροές
 - 3) Συναλλακτική τάξη
 - 4) Γενική ρευστότητα,
 - 5) Ειδική ρευστότητα,
 - 6) Ξένα κεφάλαια προς ίδια,
 - 7) EBITDA / πωλήσεις,
 - 8) Βαθμός κάλυψης τόκων από EBITDA,
 - 9) Νεκρό σημείο πωλήσεων.
-

Όπως θα φανεί και στην επόμενη παράγραφο που γίνεται αναφορά στη βαθμολόγηση των κριτηρίων, η ALPHA BANK δίνει μεγάλη βαρύτητα στα ποσοτικά κριτήρια και γι' αυτό εξετάζει και μεγάλο αριθμό από αυτά. Το σημαντικότερο ποσοτικό πιστωτικό κριτήριο για την τράπεζα είναι οι ταμειακές ροές των υπό εξέταση επιχειρήσεων.

Τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια βαθμολογούνται με κλίμακα από το 1 έως το 5 ή από το 1 έως το 2 με άριστα το 1 και στις δύο περιπτώσεις. Τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια βαθμολογούνται με κλίμακα από το 1 έως το 5 με άριστα το 1. Στη τελική βαθμολογία όπου συμψηφίζονται οι δύο κατηγορίες κριτηρίων, τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια έχουν συντελεστή βαρύτητας 40% και τα ποσοτικά 60%. Ανάλογα με τη συνολική βαθμολογία που συγκεντρώνουν οι αξιολογούμενες επιχειρήσεις κατατάσσονται σε έξι κατηγορίες απ' όπου θα προκύψει και αν θα γίνει η πιστοδότησή τους ή όχι. Στη συνέχεια δίνεται συνοπτικός πίνακας με τις έξι κατηγορίες κατάταξης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.26.

Κλίμακα Κατάταξης	Απόφαση
ΑΑ	Έγκριση Πιστοδότησης
A	
ΒΒ	
ΓΓ	
Γ	Απόρριψη Πιστοδότησης
Δ	

3.8. Εμπορική Τράπεζα

Τα στοιχεία για την Εμπορική Τράπεζα προέκυψαν μέσω συνέντευξης με διευθυντή υποκαταστήματός της και γι' αυτό το λόγο είναι περιορισμένα μια και δεν χρησιμοποιήθηκε κάποιο εσωτερικό ενημερωτικό έντυπο της τράπεζας σχετικό με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων. Η τράπεζα χρησιμοποιεί δική της μέθοδο αξιολόγησης – πιστωτικής διαβάθμισης από την οποία θα παρουσιαστούν στη συνέχεια συνοπτικά τα πιστωτικά κριτήρια που χρησιμοποιεί.

3.8.1. Μέθοδος πιστωτικής διαβάθμισης επιχειρήσεων

Τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζονται από την τράπεζα χωρίζονται σε ποιοτικά και ποσοτικά. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την κλίμακα βαθμολόγησής τους, παρ' όλα αυτά θα αναφερθεί ποια από αυτά είναι τα σημαντικότερα στη λήψη της τελικής απόφασης για την πιστοδότηση ή μη των αξιολογούμενων επιχειρήσεων.

3.8.1.1. Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Εξασφαλίσεις (120% της αξίας του δανείου),
 - 2) Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης,
 - 3) Στοιχεία κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται,
 - 4) Έλεγχος ατομικής περιουσίας κυρίων μετόχων,
 - 5) Έλεγχος Τειρεσία για τα τελευταία 3 έτη
-

Το πρώτο πιστωτικό κριτήριο που αναφέρεται σε εξασφαλίσεις των οποίων η αξία θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 120% της αξίας του δανείου, αφορά ακίνητη περιουσία. Στην περίπτωση που ως εξασφάλιση δοθούν επιταγές από πελάτες της υποψήφιας για πιστοδότηση εταιρείας, τότε αυτές θα πρέπει να έχουν συνολική αξία ίση με 110% της αξίας του δανείου. Επίσης, καμία επιταγή δεν θα πρέπει να ξεπερνά σε αξία το 10% των συνολικών εξασφαλίσεων.

3.8.1.2. Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια

- 1) Κύκλος εργασιών (να μην έχει η υπό εξέταση επιχείρηση πτώση του κύκλου εργασιών άνω του 15% τη τελευταία διετία),
- 2) Κυκλοφοριακή ταχύτητα (κυκλοφορούν ενεργητικό / βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις),
- 3) Δανειακή επιβάρυνση (το ύψος των δανείων από όλες τις τράπεζες να μην ξεπερνά το 45 – 50% του κύκλου εργασιών).

Η Εμπορική τράπεζα δίνει μεγάλη βαρύτητα στα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια και γι' αυτό τα τρία προαναφερθέντα κριτήρια που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι και τα πιο σημαντικά στη μέθοδο αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων που χρησιμοποιεί.

3.9. MOODY'S RISK ADVISOR (MRA)

Το MRA είναι ένα knowledge based system (KBS) δηλαδή ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή το οποίο βασίζεται στη γνώση ειδικών στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το εν λόγω πρόγραμμα έχει αναπτυχθεί επί μία δεκαετία με τη βοήθεια διακεκριμένων τραπεζικών στελεχών μεγάλων τραπεζών με εξειδίκευση στο τομέα του credit risk. Η εκμείευση της εμπειρίας των στελεχών έγινε μετά από συνεχείς προτάσεις, χρήση του προγράμματος και ανατροφοδότηση από τους ανωτέρω ανάλογα με τις ελλείψεις που παρουσίαζε το πρόγραμμα, στηριζόμενοι πάντα στην εμπειρία τους.

Το πρόγραμμα χρησιμοποιεί μία γλώσσα έμπειρου συστήματος (expert system) που έχει αναπτυχθεί ειδικά για το σκοπό αυτό και αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της εταιρείας στην οποία ανήκει το MRA, με την ονομασία Syntel. Χάρη σε αυτή το MRA μπορεί να αξιολογήσει τόσο τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια, όσο και τα ποιοτικά. Κάτι τέτοιο είναι πολύ σημαντικό γιατί ένα από τα κύρια μειονεκτήματα πολλών μοντέλων μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου είναι ότι δεν μπορούν να αξιολογήσουν τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια.

Μερικές από τις λειτουργίες που μπορεί να φέρει σε πέρας το MRA με τη βοήθεια της Syntel είναι οι ακόλουθες:

- α) Λογικές,
- β) Αριθμητικές,

- γ) Στατιστικές,
- δ) Συγκεντρωτικές.

Επίσης, μπορεί να ενσωματώσει κανόνες οι οποίοι λειτουργούν συνδυαστικά μεταξύ των αξιολογούμενων πιστωτικών κριτηρίων.

Ο τρόπος με τον οποίο αξιολογεί το MRA ένα πιστωτικό κριτήριο είναι η διάσπασή του σε επιμέρους στοιχεία και η συμπλήρωση των απαιτούμενων πληροφοριών από τον αναλυτή. Για παράδειγμα στην περίπτωση του ποιοτικού πιστωτικού κριτηρίου «ποιότητα διοίκησης» αυτό χωρίζεται σε 4 επιμέρους στοιχεία:

- α) Οργάνωση διοίκησης,
- β) Διάδοχη κατάσταση,
- γ) Ικανότητα διοίκησης,
- δ) Χαρακτήρας διοίκησης.

Στη συνέχεια και τα 4 αυτά στοιχεία υποδιαιρούνται σε ακόμα περισσότερα κι έτσι προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.27.

Ποιοτικό πιστωτικό κριτήριο	Επιμέρους στοιχεία	Επιμέρους στοιχεία
Ποιότητα Διοίκησης	Οργάνωση διοίκησης	Ηγεσία
		Δομή
		Σχεδιασμός
		Ομαδικότητα
	Διάδοχη κατάσταση	Ποιότητα πληροφόρησης
		Προετοιμασία διαδοχής
	Ικανότητα διοίκησης	Σχέδιο διαδοχής
		Ικανότητα Marketing
		Ικανότητα Λειτουργιών
	Χαρακτήρας διοίκησης	Ικανότητα Χρηματοοικονομικού
		Αφοσίωση

Ο αναλυτής καλείται να βαθμολογήσει τις μικρότερες υποδιαίρεσεις στις οποίες έχει αναλυθεί το αξιολογούμενο πιστωτικό κριτήριο σύμφωνα με συγκεκριμένες βαθμολογικές κλίμακες που ορίζει το πρόγραμμα για κάθε υποδιαίρεση. Συνεχίζοντας με το προηγούμενο παράδειγμα θα αναλυθεί στη συνέχεια ο τρόπος βαθμολόγησης των στοιχείων «Αφοσίωση» και «Ακεραιότητα» τα οποία σε συνδυασμό ορίζουν την επίδοση της αξιολογούμενης επιχείρησης στον τομέα του «Χαρακτήρα Διοίκησης».

Για κάθε στοιχείο από τα δύο υπάρχει ιδιαίτερη βαθμολογική κλίμακα και κατ' επέκταση διαφορετικός συντελεστής βαρύτητας. Συγκεκριμένα, για τη βαθμολόγηση της «Αφοσίωσης» η χρησιμοποιούμενη κλίμακα έχει πέντε βαθμίδες που αναλογούν σε συγκεκριμένους βαθμούς, ενώ για την «Ακεραιότητα» χρησιμοποιείται βαθμολογική κλίμακα τριών βαθμίδων. Στη συνέχεια δίνονται δύο πίνακες στους οποίους αναφέρονται αναλυτικά οι βαθμίδες και οι βαθμοί που αναλογούν σε αυτές κατά την βαθμολόγηση των προαναφερθέντων στοιχείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.28.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ «ΑΦΟΣΙΩΣΗ»	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΙ
Πολύ υψηλή	24
Υψηλή	12
Μέτρια	0
Χαμηλή	-12
Πολύ χαμηλή	-24

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.29.

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ «ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ»	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΒΑΘΜΟΙ
Σπουδαία	20
Αποδεκτή	0
Αμφισβητήσιμη	-150

Εάν γίνει σύγκριση μεταξύ των βαθμών που παίρνουν τα 2 στοιχεία γίνεται αντιληπτό ότι διαφέρουν μεταξύ τους όπως άλλωστε και στον αριθμό των βαθμίδων όπως έχει ήδη αναφερθεί. Για παράδειγμα η υψηλότερη βαθμίδα στο στοιχείο «Αφοσίωση» βαθμολογείται με 24 πόντους, ενώ η ανάλογη βαθμίδα στο στοιχείο «Ακεραιότητα» βαθμολογείται με 20 πόντους.

Αξιοσημείωτο είναι ακόμα ότι στο στοιχείο «Ακεραιότητα» οι διάφορες βαθμίδες δεν απέχουν ανάλογα μεταξύ τους από πλευράς πόντων. Για παράδειγμα η βαθμίδα «Αποδεκτή» απέχει από την αμέσως επόμενη 20 πόντους και 150 από την αμέσως προηγούμενη. Από αυτό συνεπάγεται ότι η σχέση μεταξύ των βαθμίδων στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι γραμμική και αποδεικνύει την πολυπλοκότητα του MRA.

Από τη στιγμή που ο αναλυτής θα βαθμολογήσει τα απλούστερα στοιχεία του αξιολογούμενου πιστωτικού κριτηρίου στη συνέχεια το πρόγραμμα αναλαμβάνει να βγάλει κάποια εκτίμηση – βαθμολόγηση τόσο για τα πιο πολύπλοκα στοιχεία του πιστωτικού κριτηρίου (π.χ. «Χαρακτήρας Διοίκησης» στο εξεταζόμενο παράδειγμα) όσο και για το ίδιο το υπό εξέταση πιστωτικό κριτήριο. Η τελική βαθμολόγηση από πλευράς βαθμίδων και πόντων αναλύεται στον επόμενο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.30.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΒΑΘΜΙΔΑΣ	ΠΟΝΤΟΙ
Άριστα	85,7 – 100
Πολύ καλά	71,7 – 85,7
Καλά	57,1 – 71,7
Μέτρια	42,9 – 57,1
Κάτω του μετρίου	28,6 – 42,9
Φτωχά	14,3 – 28,6
Μη αποδεκτό	0 – 14,3

Η εκτίμηση – βαθμολόγηση για κάθε πιστωτικό κριτήριο αναπαρίσταται από το MRA γραφικά στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή με τη μορφή μίας μακρόστενης μπάρας. Μέρος της μπάρας καλύπτεται από μαύρο χρώμα και αντιστοιχεί στην πιο πιθανή τιμή – βαθμολόγηση για το εκάστοτε πιστωτικό κριτήριο. Η μαύρη περιοχή πλαισιώνεται από μία γκρίζα η οποία αντιστοιχεί σε τιμές λιγότερο πιθανές.

Άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό του MRA αποτελεί η λειτουργία των ειδοποιήσεων για σημαντικά γεγονότα που προκύπτουν κατά την αξιολόγηση. Έτσι, εάν κατά τη συμπλήρωση των απαραίτητων πληροφοριών για την υπό εξέταση επιχείρηση από τον αναλυτή προκύψει κάποιο σημαντικό στοιχείο στο οποίο θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, τότε το πρόγραμμα ενημερώνει άμεσα τον αναλυτή.

Επιπλέον, ένα πολύ χρήσιμο στοιχείο του MRA αποτελεί το γεγονός ότι δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να παρακάμψει τους υπολογισμούς που έχει κάνει το πρόγραμμα κατά την αξιολόγηση κάποιου κριτηρίου και να επηρεάσει τη βαθμολόγησή του. Κάτι τέτοιο είναι πολύ χρήσιμο για τους αναλυτές μια και υποστηρίζουν ότι όσο καλή και να είναι η εκάστοτε χρησιμοποιούμενη

μέθοδος αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων, θα πρέπει να έχουν το τελευταίο λόγο εξ' αιτίας των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που ισχύουν σε κάθε περίπτωση.

Όσον αφορά τα σημαντικότερα μειονεκτήματα του MRA είναι 2 σε αριθμό. Το πρώτο αφορά την αργή σε χρόνο διαδικασία για την εξαγωγή της αξιολόγησης για την εκάστοτε εξεταζόμενη επιχείρηση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι είναι χρονοβόρα η διαδικασία εισαγωγής των δεδομένων και όχι η επεξεργασία τους από το πρόγραμμα.

Το δεύτερο μειονέκτημα αποτελεί απόρροια ενός σημαντικού πλεονεκτήματος. Το MRA δίνει τη δυνατότητα σε κάθε τραπεζικό ίδρυμα που το χρησιμοποιεί να κάνει σημαντικές αλλαγές και τροποποιήσεις σε διάφορες παραμέτρους του προγράμματος έτσι ώστε να προσαρμόσει το MRA στη δική του πιστωτική κουλτούρα. Γι' αυτό στην παρούσα εργασία κατά την αναφορά των μεθόδων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων από Ελληνικές τράπεζες που το χρησιμοποιούν, γίνεται λόγος για έκδοση του MRA για την εκάστοτε τράπεζα. Ταυτόχρονα όμως αυτή η προσαρμοστικότητα έχει ως αποτέλεσμα δύο τραπεζικά ιδρύματα που χρησιμοποιούν το ίδιο πρόγραμμα να μην φτάνουν στο ίδιο ακριβώς αποτέλεσμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

4.1. Εισαγωγή

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο γίνεται η επεξεργασία των αποτελεσμάτων που δόθηκαν αναλυτικά στο τρίτο κεφάλαιο. Η επεξεργασία αυτή γίνεται με σκοπό την συνοπτική αναφορά των κυριότερων στοιχείων που προκύπτουν από το προηγούμενο κεφάλαιο, με τελικό σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων στο πέμπτο κεφάλαιο.

Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων γίνεται με 2 τρόπους. Αρχικά εξετάζονται συνολικά τα πιστωτικά κριτήρια όλων των τραπεζών για να διαπιστωθεί ποια από αυτά είναι τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα και ποια άλλα στοιχεία μπορούν να ομαδοποιηθούν. Στη συνέχεια κάθε τράπεζα εξετάζεται ξεχωριστά για να διαπιστωθεί ποια στοιχεία τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες.

4.2. Συνολική επεξεργασία αποτελεσμάτων

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται όλα τα αποτελέσματα που μπορούν να ομαδοποιηθούν και να βοηθήσουν έτσι στην εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων.

Αρχικά θα εξεταστεί ποια από τα χρησιμοποιούμενα πιστωτικά κριτήρια είναι πιο ευρέως διαδεδομένα μεταξύ των 7 υπό εξέταση τραπεζών. Πριν από αυτό όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι επειδή τα στοιχεία των τεσσάρων από τις επτά τράπεζες προέρχονται από συνέντευξη, δεν είναι πλήρως αξιόπιστα και ενδεχομένως να μην έχουν αναφερθεί όλα τα χρησιμοποιούμενα πιστωτικά κριτήρια. Γι' αυτό το λόγο εκτός από τα πιστωτικά κριτήρια που είναι κοινά και για τις 7 τράπεζες θα αναφερθούν και κάποια άλλα που χρησιμοποιούνται από 6 ή 5.

Η εξέταση του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται μία επιχείρηση είναι το πιο διαδεδομένο ποιοτικό πιστωτικό κριτήριο μια και είναι το μοναδικό που εξετάζεται και από τις 7 τράπεζες της παρούσας έρευνας. Όσον αφορά τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια τα πιο διαδεδομένα είναι δύο. Η δανειακή επιβάρυνση και η κυκλοφοριακή ρευστότητα με παρουσία στις μεθόδους αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων και των 7 τραπεζών.

Το ποιοτικό πιστωτικό κριτήριο που εξετάζει τα χρόνια λειτουργίας μίας επιχείρησης χρησιμοποιείται από 6 τράπεζες, ενώ η εξέταση για δυσμενή στοιχεία από 5.

Στη συνέχεια ακολουθεί συνοπτικός πίνακας που παρουσιάζει τα προαναφερθέντα πιστωτικά κριτήρια:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΠΟΥ ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ
Κλάδος δραστηριότητας	7
Δανειακή επιβάρυνση	7
Κυκλοφοριακή ρευστότητα	7
Χρόνια λειτουργίας	6
Δυσμενή στοιχεία	5

Στο ποιοτικό πιστωτικό κριτήριο των εξασφαλίσεων πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά γιατί κατά τη διάρκεια της έρευνας προέκυψε διάσταση απόψεων μεταξύ των αναλυτών ως προς την εξέτασή του ή μη. Το συγκεκριμένο κριτήριο χρησιμοποιείται στις μεθόδους αξιολόγησης 4 τραπεζών σύμφωνα με το σκεπτικό ότι ανάλογα με το μέγεθός τους επηρεάζεται και η αξιολόγηση της εκάστοτε εξεταζόμενης επιχείρησης.

Από την άλλη κάποιοι αναλυτές αναφέρουν ότι οι εξασφαλίσεις δεν αποτελούν πιστωτικό κριτήριο. Αντίθετα, αφού γίνει η αξιολόγηση της υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης και ανάλογα με το αποτέλεσμα της ζητούνται από την τράπεζα και οι ανάλογες εξασφαλίσεις.

Σχεδόν όλες οι εξεταζόμενες τράπεζες έχουν ομαδοποιήσει τα πιστωτικά κριτήρια σε 2 μεγάλες κατηγορίες:

- α) Τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια και
- β) Τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια.

Όπως προκύπτει από τους συντελεστές βαρύτητας που έχουν θέσει, τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια είναι τα πιο σημαντικά στις 4 από τις 7 τράπεζες.

Στις υπόλοιπες 3 ισχύουν τα ακόλουθα:

- α) Για την Εθνική δεν έχουν δοθεί οι συντελεστές βαρύτητας,

- β) Για την EFG Eurobank Ergasias, όπως θα αναφερθεί και στη συνέχεια, ισχύει ένα διαφορετικό σύστημα κατάταξης των επιχειρήσεων,
- γ) Στην Εγνατία Τράπεζα όλα τα πιστωτικά κριτήρια έχουν την ίδια βαρύτητα, αλλά επειδή συνολικά είναι περισσότερα τα ποιοτικά, αυτό σημαίνει ότι έχουν και μεγαλύτερη βαρύτητα. Παρ' όλα αυτά στις περιπτώσεις που μία επιχείρηση συγκεντρώσει βαθμολογία που την κατατάσσει οριακά μεταξύ 2 βαθμίδων, τότε αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα ένα ποσοτικό πιστωτικό κριτήριο, αυτό της ικανότητας αποπληρωμής.

Όλες οι τράπεζες μέσω της αξιολόγησης των επιχειρήσεων καταλήγουν σε μία κλίμακα κατάταξης σύμφωνα με την οποία αποφασίζεται για το αν θα πραγματοποιηθεί η δανειοδότηση και με τι επιτόκιο. Εξαίρεση αποτελεί η EFG Eurobank Ergasias η οποία ανάλογα με το είδος του δανείου και των παρεχόμενων εξασφαλίσεων αλλάζει και το πλήθος των κριτηρίων που εξετάζει.

Τέλος, όλα τα στελέχη που έδωσαν στοιχεία για την παρούσα εργασία ανέφεραν ότι οι αναλυτές, ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα της εκάστοτε χρησιμοποιούμενης μεθόδου αξιολόγησης, έχουν τον τελευταίο λόγο για το αν θα πραγματοποιηθεί η δανειοδότηση και φέρουν και την ανάλογη ευθύνη. Έτσι, πολλές φορές εξετάζουν κάποια κριτήρια που δεν υπάρχουν στις μεθόδους, ενώ όπως έχει ήδη αναφερθεί το MRA δίνει τη δυνατότητα για

παράκαμψη των υπολογισμών του και της βαθμολόγησής του στα πιστωτικά κριτήρια που διαφωνεί με τα αποτελέσματά του ο αναλυτής.

4.3. Επεξεργασία αποτελεσμάτων ανά τράπεζα

Στην ενότητα 4.3. εξετάζεται η κάθε τράπεζα ξεχωριστά με σκοπό την συνοπτική αναφορά των σημαντικότερων στοιχείων που τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες και ταυτόχρονα σηματοδοτούν την πιστωτική της κουλτούρα.

Επίσης, στο τέλος της ενότητας θα γίνει σύντομη αναφορά και στ' αποτελέσματα που εξάγονται από το MRA το οποίο χρησιμοποιείται πλέον από σημαντικό αριθμό τραπεζών.

4.3.1. EFG Eurobank Ergasias

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η EFG Eurobank Ergasias κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων δεν χρησιμοποιεί κάποια βαθμολογική κλίμακα, αλλά εξετάζει συγκεκριμένα πιστωτικά κριτήρια ανάλογα με το είδος του δανείου και τις προσφερόμενες καλύψεις. Όσο πιο πολλές είναι οι τελευταίες τόσο πιο λίγα κριτήρια εξετάζει. Για παράδειγμα όταν η κάλυψη είναι τύπου cash collateral για δάνειο που προορίζεται για κεφάλαιο κίνησης, τότε τα μόνα κριτήρια που εξετάζονται είναι:

- α) Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης (τουλάχιστον 1),
- β) Απουσία δυσμενών για τουλάχιστον 2 χρόνια,

- γ) Ενήμερη η επιχείρηση με ΙΚΑ,
- δ) Θετική καθαρή θέση.

Από τα παραπάνω και ανάλογα με το ποια κριτήρια εξετάζονται επιπλέον κάθε φορά που μειώνονται οι εξασφαλίσεις, προκύπτει η σειρά σημαντικότητας των πιστωτικών κριτηρίων για τη συγκεκριμένη τράπεζα. Έτσι, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα η πρώτη ομάδα κριτηρίων που παρουσιάστηκε, καθίσταται η πιο σημαντική.

Η επόμενη ομάδα κριτηρίων που εξετάζεται, ταυτόχρονα με την αρχική, όταν το είδος των εξασφαλίσεων μετατρέπεται από cash collateral σε πλήρη κάλυψη αποτελείται από τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών με αστική ακίνητη περιουσία ελεύθερη βαρών,
- β) Κύκλος εργασιών αυξανόμενος τα τελευταία χρόνια,
- γ) Κύκλος εργασιών της τρέχουσας περιόδου μεγαλύτερος της αντίστοιχης περυσινής περιόδου,
- δ) Κύκλος εργασιών προς σύνολο δανείων (τουλάχιστον 1,5),
- ε) Καθαρά κέρδη τα τελευταία 2 χρόνια,
- στ) Κυκλοφοριακή ρευστότητα (τουλάχιστον 1),
- ζ) Δανειακή επιβάρυνση (το πολύ μέχρι 8).

Τέλος τα λιγότερο σημαντικά κριτήρια είναι αυτά που εξετάζονται μαζί με τα υπόλοιπα, όταν οι εξασφαλίσεις αφορούν μερική κάλυψη ή και ακάλυπτο δάνειο. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- α) Εγκατάσταση επιχείρησης στην ευρύτερη περιοχή,
- β) Απουσία δανεισμού με εξασφαλίσεις από τράπεζες,
- γ) Ηλικία επιχειρηματία,
- δ) Ποιότητα management / διάδοχη κατάσταση,
- ε) Εξάρτηση από προμηθευτή ή / και πελάτη ή / και προϊόν,
- στ) Target market / επιλεγμένος κλάδος.

Παρά το γεγονός ότι το είδος των εξασφαλίσεων καθορίζει ποια κριτήρια θα συμπεριληφθούν στην αξιολόγηση με αποτέλεσμα να τις καθιστά σημαντικό παράγοντα, ανάμεσα στα εξεταζόμενα κριτήρια υπάρχουν επιπλέον και 2 κριτήρια που αφορούν την εξασφάλιση της τράπεζας σε περίπτωση που υπάρξει αδυναμία αποπληρωμής του δανείου. Αυτά είναι:

- α) Προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών,
- β) Ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στο πιστωτικό κριτήριο ίδια συμμετοχή (αφορά δάνεια για επαγγελματικό εξοπλισμό και επαγγελματική στέγη), μια και δεν συναντάται σε κάποια άλλη τράπεζα.

4.3.2. Αγροτική τράπεζα

Η Αγροτική τράπεζα κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων είναι η τράπεζα που δίνει τη μεγαλύτερη βαρύτητα στα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια σε σύγκριση με τα ποιοτικά. Πιο συγκεκριμένα κατά την αξιολόγηση επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας οι

συντελεστές βαρύτητας μεταξύ των δύο αυτών ομάδων κριτηρίων έχουν ως εξής:

- α) Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια: 70%
- β) Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια: 30%

Στην περίπτωση της αξιολόγησης επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας οι συντελεστές βαρύτητας μεταξύ των 2 ανωτέρω ομάδων κριτηρίων διαμορφώνονται ως εξής:

- α) Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια: 60%
- β) Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια: 40%

Το σημαντικότερο πιστωτικό κριτήριο στην πρώτη μέθοδο (για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας) σύμφωνα με το συντελεστή βαρύτητας που έχει (35%), είναι αυτό που εξετάζει τα στοιχεία ισολογισμών. Υπενθυμίζεται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο εξετάζει τα ακόλουθα 5 στοιχεία:

- α) Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας,
- β) Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων,
- γ) Δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων,
- δ) Δείκτης ξένα προς ίδια κεφάλαια,
- ε) Καθαρό κεφάλαιο κίνησης.

Επίσης, στη δεύτερη μέθοδο (για εταιρείες που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας) το σημαντικότερο κριτήριο με συντελεστή βαρύτητας 30% είναι αυτό που εξετάζει τα οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων. Στα πλαίσια αυτού του κριτηρίου εξετάζεται ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης.

Η βαθμολογία του κάθε κριτηρίου γίνεται με κλίμακα 7 βαθμίδων για την πρώτη μέθοδο αξιολόγησης και 5 βαθμίδων για τη δεύτερη. Η κατάταξη των επιχειρήσεων γίνεται με κλίμακα 11 βαθμίδων τόσο για την πρώτη μέθοδο αξιολόγησης, όσο και για τη δεύτερη.

4.3.3. Εγνατία Τράπεζα

Η Εγνατία τράπεζα είναι η μοναδική που δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια απ' ότι στα ποσοτικά. Επίσης, η συγκεκριμένη τράπεζα είναι η μοναδική που δίνει την ίδια βαρύτητα σε όλα τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζει. Από τα 7 κριτήρια που περιλαμβάνονται στη μέθοδο που χρησιμοποιεί τα 5 είναι ποιοτικά και τα 2 ποσοτικά. Έτσι προκύπτει ότι ο συντελεστής βαρύτητας για τα ποιοτικά είναι περίπου 70% και για τα ποσοτικά περίπου 30%.

Η μόνη περίπτωση στην οποία κάποιο πιστωτικό κριτήριο αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα από τα υπόλοιπα, είναι όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία της αξιολόγησης για κάποια επιχείρηση και αυτή ταξινομείται οριακά μεταξύ 2 βαθμίδων. Τότε η επίδοση της εταιρείας στο ποσοτικό πιστωτικό κριτήριο ικανότητα αποπληρωμής κρίνει την τελική της κατάταξη στη μία ή στην άλλη βαθμίδα.

Ένα πιστωτικό κριτήριο που εξετάζει η Εγνατία και δεν συναντάται στις μεθόδους των άλλων τραπεζών της παρούσας έρευνας, είναι αυτό της δομής

του δανείου. Δηλαδή, η αξιολόγηση της συσχέτισης μεταξύ των αναγκών της επιχείρησης και του λόγου για τον οποίο ζητά τη δανειοδότηση.

Η βαθμολόγηση κάθε κριτηρίου, αλλά και η τελική ταξινόμηση των επιχειρήσεων μετά το πέρας της αξιολόγησής τους, γίνεται μέσω βαθμολογικής κλίμακας 5 βαθμίδων.

4.3.4. Τράπεζα Πειραιώς

Η τράπεζα Πειραιώς χρησιμοποιεί το Moody's Risk Advisor για τις εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας. Οι συντελεστές βαρύτητας των ποιοτικών και των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων έχουν ως εξής:

- α) Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια: 54%
- β) Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια: 46%

Από τα πιστωτικά κριτήρια που εξετάζει η μέθοδος της τράπεζας για τις εταιρείες που τηρούν Α' και Β' κατηγορίας βιβλία είναι και αυτό της εξέτασης της περιουσιακής κατάστασης των φορέων της υποψήφιας για πιστοδότηση εταιρείας. Το συγκεκριμένο κριτήριο, που λειτουργεί ως εξασφάλιση, όπως έχει ήδη αναφερθεί, από κάποιους αναλυτές δεν θεωρείται πιστωτικό κριτήριο.

Επίσης, σημαντικό στοιχείο στην προαναφερθείσα μέθοδο αποτελεί η συγκέντρωση πληροφοριών από τρίτες πηγές.

Η κατάταξη των επιχειρήσεων και με τις 2 μεθόδους γίνεται με κλίμακα 10 βαθμίδων.

4.3.5. Εθνική Τράπεζα

Η Εθνική τράπεζα χρησιμοποιεί και αυτή το Moody's Risk Advisor. Παρά το γεγονός αυτό, πολλές φορές οι αναλυτές χρησιμοποιούν και άλλα πιστωτικά κριτήρια που δεν υπάρχουν στο πρόγραμμα για να έχουν μια πιο πλήρη εικόνα σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα της εκάστοτε υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εξέταση του οφέλους που θα προκύψει για την τράπεζα από τρίτες συναλλαγές που θα πραγματοποιηθούν ως απόρροια της δανειοδότησης.

Δεν έχει δοθεί ο συντελεστής βαρύτητας των ποιοτικών και των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων που χρησιμοποιεί η συγκεκριμένη τράπεζα κατά την αξιολόγηση.

4.3.6. ALPHA BANK

Η ALPHA BANK βρίσκεται στη φάση υιοθέτησης του Moody's Risk Advisor. Στην παρούσα εργασία έγινε παρουσίαση της μεθόδου που πρόκειται να αντικατασταθεί από το προαναφερθέν πρόγραμμα στο εγγύς μέλλον.

Τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια και σε αυτή την τράπεζα, έχουν μεγαλύτερο συντελεστή βαρύτητας από τα ποιοτικά. Συγκεκριμένα, οι συντελεστές βαρύτητας για κάθε ομάδα κριτηρίων έχουν ως εξής:

- α) Ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια: 60%
- β) Ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια: 40%

Ένα πιστωτικό κριτήριο που χρησιμοποιεί η συγκεκριμένη τράπεζα και που δεν συναντάται στις υπόλοιπες, είναι αυτό της εξέτασης του αν οι οικονομικές καταστάσεις της εκάστοτε υπό εξέταση εταιρείας έχουν ελεγχθεί από ορκωτή ελεγκτή.

Η τελική κατάταξη των υποψήφιων για πιστοδότηση επιχειρήσεων γίνεται με κλίμακα κατάταξης 6 βαθμίδων.

4.3.7. Εμπορική Τράπεζα

Η μέθοδος αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων της Εμπορικής τράπεζας τάσσεται υπέρ της χρησιμοποίησης των εξασφαλίσεων ως πιστωτικό κριτήριο. Εκτός από αυτές, χρησιμοποιεί ως κριτήριο και τον έλεγχο της ατομικής περιουσίας των φορέων της εκάστοτε υπό εξέταση επιχείρησης.

Παρ' όλο που δεν υπάρχουν στοιχεία για τους συντελεστές βαρύτητας των ποιοτικών και ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων, τα ποσοτικά κριτήρια

ορίστηκαν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ως τα πιο σημαντικά της μεθόδου που χρησιμοποιεί η τράπεζα.

4.3.8. MOODY'S RISK ADVISOR (MRA)

Το Moody's Risk Advisor χρησιμοποιείται ήδη ή βρίσκεται στη φάση υιοθέτησης στις 3 από τις 7 τράπεζες που εξετάζονται στην παρούσα εργασία.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματά του είναι:

- α) Εξετάζει και τα ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια,
- β) Δίνει τη δυνατότητα στους αναλυτές να παρακάμψουν τους υπολογισμούς με τους οποίους δεν συμφωνούν,
- γ) Προσαρμόζεται στην πιστωτική κουλτούρα κάθε τράπεζας.

Το σημαντικότερο μειονέκτημα του ανωτέρω προγράμματος αποτελεί το γεγονός ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

5.1. Εισαγωγή

Στο 5^ο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων που έγινε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η παράθεση των συμπερασμάτων γίνεται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη αναφέρονται τα γενικά που έχουν εφαρμογή για τις μεθόδους και τα πιστωτικά κριτήρια όλων των τραπεζών. Στη δεύτερη γίνεται παράθεση των συμπερασμάτων που προκύπτουν ανά τράπεζα. Η εξαγωγή των προαναφερθέντων συμπερασμάτων είναι υποκειμενική, αλλά τεκμηριώνεται κάθε φορά με συγκεκριμένη επιχειρηματολογία που στηρίζεται στα εμπειρικά αποτελέσματα.

Στη τελευταία ενότητα του παρόντος κεφαλαίου γίνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από την παρούσα εργασία.

5.2. Γενικά συμπεράσματα

Το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει από την εξέταση των μεθόδων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων των 7 τραπεζών που εξετάζονται, είναι ότι υπάρχουν διαφορές τόσο στα πιστωτικά κριτήρια

που χρησιμοποιούνται όσο και στους συντελεστές βαρύτητας του κάθε κριτηρίου ή των 2 βασικών ομάδων κριτηρίων (ποσοτικά και ποιοτικά πιστωτικά κριτήρια). Οι διαφορές αυτές διαμορφώνουν την ιδιαίτερη πιστωτική κουλτούρα της κάθε τράπεζας. Ακόμα και στην περίπτωση του MRA, παρά το γεγονός ότι το ίδιο πρόγραμμα χρησιμοποιείται από 3 διαφορετικές τράπεζες, αυτό έχει προσαρμοστεί έτσι ώστε να ταιριάζει στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε μίας.

Τα περισσότερα κοινά πιστωτικά κριτήρια αυτομάτως καθίστανται και τα πιο σημαντικά. Υπενθυμίζεται ότι αυτά είναι:

- α) Εξέταση του κλάδου δραστηριοποίησης της υπό εξέταση εταιρείας,
- β) Δανειακή επιβάρυνση,
- γ) Κυκλοφοριακή ρευστότητα,
- δ) Χρόνια λειτουργίας της υποψήφιας για πιστοδότηση επιχείρησης,
- ε) Έλεγχος για ύπαρξη δυσμενών στοιχείων.

Η επιχειρηματολογία που μπορεί να αναπτυχθεί στην προσπάθεια δικαιολόγησης της σημαντικότητας καθενός από αυτά τα πιστωτικά κριτήρια είναι η ακόλουθη:

- α) Ο κλάδος δραστηριοποίησης δεν μπορεί να επηρεαστεί εύκολα από μία επιχείρηση. Η εξέτασή του καθίσταται αναγκαία γιατί ακόμα και μία άρτια οργανωμένη επιχείρηση δεν μπορεί να

επιβιώσει σε έναν κορεσμένο κλάδο που βρίσκεται στην πτωτική φάση του κύκλου ζωής του.

- β) Η δανειακή επιβάρυνση καθίσταται σημαντική από το γεγονός ότι δίνει πληροφορίες σχετικά με το αν μπορεί η υπό εξέταση επιχείρηση να αποπληρώσει ένα επιπλέον δάνειο,
- γ) Η κυκλοφοριακή ρευστότητα ξεχωρίζει γιατί δίνει εικόνα για το κατά πόσο μπορεί μία επιχείρηση να αντεπεξέλθει στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό,
- δ) Τα χρόνια λειτουργίας μίας επιχείρησης είναι επίσης πολύ σημαντικά γιατί μία παλιά επιχείρηση που καταφέρνει να επιβιώσει καθίσταται πιο ανθεκτική από μία νέα,
- ε) Τέλος, τα δυσμενή στοιχεία δίνουν πολλές φορές διαφορετική εικόνα για την οικονομική κατάσταση μίας επιχείρησης από αυτή των οικονομικών της καταστάσεων και γι' αυτό πρέπει πάντα να ελέγχονται.

Οι εξασφαλίσεις αποτελούν σημείο διαφωνίας μεταξύ των αναλυτών ως προς τον ορισμό τους ως πιστωτικό κριτήριο ή μη. Οι τράπεζες που χρησιμοποιούν τις εξασφαλίσεις ως πιστωτικό κριτήριο μειώνουν με αυτό τον τρόπο τη βαρύτητα των υπόλοιπων κριτηρίων με αποτέλεσμα να αυξάνουν την πιθανότητα μη ομαλής αποπληρωμής του δανείου.

Τα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα από τα ποιοτικά.

Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί ως εξής:

- α) Τα ποσοτικά κριτήρια μετρώνται εύκολα,

- β) Είναι περισσότερο αντικειμενικά,
- γ) Παρουσιάζουν το πραγματικό αποτέλεσμα της επιχείρησης γιατί προέρχονται από την αξιοποίηση των οικονομικών καταστάσεών της.

Η βαρύτητα των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων είναι μικρότερη (αλλά και πάλι πάνω από 50%) όταν πρόκειται για εταιρείες που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας από την περίπτωση εταιρειών που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας. Κάτι τέτοιο εξηγείται από το γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών της δεύτερης κατηγορίας είναι πιο πλήρεις, πιο αξιόπιστες και πολλές φορές ελέγχονται από ορκωτό ελεγκτή.

Η ευρεία χρήση από το σύνολο σχεδόν των εξεταζόμενων τραπεζών (εξαίρεση αποτελεί η EFG Eurobank Ergasias) βαθμολογικής κλίμακας για την αξιολόγηση των πιστωτικών κριτηρίων και κλίμακας κατάταξης των υποψήφιων για πιστοδότηση επιχειρήσεων στην τελική φάση της αξιολόγησής τους, αποδεικνύει ότι τα ανωτέρω αποτελούν τον πιο αντικειμενικό και πρακτικό τρόπο για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων.

Τέλος, ένα από τα πιο σημαντικά γενικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα αποτελεί το γεγονός ότι παρά τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους, ο τελευταίος λόγος για την εκάστοτε δανειοδότηση και άρα και η ευθύνη της απόφασης, ανήκει στους αναλυτές. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι

το Moody's Risk Advisor δίνει στους αναλυτές τη δυνατότητα παράκαμψης όσων αποτελεσμάτων δεν συμφωνούν με την κρίση τους.

5.3. Συμπεράσματα ανά τράπεζα

Στη συνέχεια παρατίθενται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα για κάθε τράπεζα ξεχωριστά και σηματοδοτούν την πιστωτική κουλτούρα κάθε μίας από τις 7 που εξετάζονται στην παρούσα εργασία.

5.3.1. EFG Eurobank Ergasias

Η EFG Eurobank Ergasias είναι η τράπεζα που δίνει τη μεγαλύτερη σημασία απ' όλες τις άλλες στις εξασφαλίσεις. Έτσι, οι τελευταίες επηρεάζουν τη μέθοδο αξιολόγησης ως προς τα κριτήρια που εξετάζονται ανάλογα με το πλήθος τους. Επιπλέον, στα ίδια τα κριτήρια έχουν συμπεριληφθεί 2 που εξασφαλίζουν ακόμα περισσότερο την τράπεζα στην περίπτωση που διακοπεί η ομαλή αποπληρωμή του δανείου (προσωπικές εγγυήσεις φορέων ή τριτεγγυητών και ύπαρξη κινητής ή / και ακίνητης περιουσίας). Τα παραπάνω μπορεί να μαρτυρούν ότι η συγκεκριμένη τράπεζα ακολουθεί μία επιθετική πολιτική στο τομέα των πωλήσεων επιχειρηματικών δανείων και γι' αυτό θέλει να είναι όσο το δυνατόν πιο εξασφαλισμένη.

Το πιστωτικό κριτήριο ίδια συμμετοχή που χρησιμοποιείται από την μέθοδο αξιολόγησης της EFG Eurobank Ergasias μαρτυρά τη θέση της τράπεζας

σχετικά με την έμπρακτη στήριξη που θα πρέπει να δείχνει ο εκάστοτε επιχειρηματίας στις επενδύσεις του.

5.3.2. Αγροτική τράπεζα

Η Αγροτική δίνει τη μεγαλύτερη βαρύτητα στα ποσοτικά πιστωτικά κριτήρια σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες τράπεζες, κάτι που δείχνει ότι εμπιστεύεται περισσότερο τα άμεσα αποτελέσματα της επιχειρηματικής δραστηριότητας μιας εταιρείας, όπως αυτά προκύπτουν από τις οικονομικές της καταστάσεις.

Στην περίπτωση εταιρειών που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας η βαρύτητα των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων μειώνεται, κάτι που δείχνει ότι ταυτόχρονα μειώνεται και η εμπιστοσύνη της τράπεζας σε τέτοιου είδους οικονομικές καταστάσεις.

5.3.3. Εγνατία τράπεζα

Το γεγονός ότι η συγκεκριμένη τράπεζα δεν χρησιμοποιεί συντελεστές βαρύτητας για τα πιστωτικά κριτήρια αποτελεί σοβαρό μειονέκτημα. Η εξέταση περισσότερων ποιοτικών πιστωτικών κριτηρίων από ποσοτικά, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα τα πρώτα ν' αποκτούν και μεγαλύτερη βαρύτητα, έρχεται σε αντίθεση τόσο με τις μεθόδους των άλλων τραπεζών, όσο και με την πρακτική της ίδιας να δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε οικονομικό πιστωτικό κριτήριο στην περίπτωση οριακής κατάταξης μίας επιχείρησης μεταξύ 2 βαθμίδων της τελικής κατάταξης.

5.3.4. Τράπεζα Πειραιώς

Η τράπεζα Πειραιώς έχει επενδύσει ένα σημαντικό ποσό για την υιοθέτηση του MRA κάτι που υποδηλώνει την πρόθεση της τράπεζας να αποκτήσει μία σύγχρονη μέθοδο αξιολόγησης από την οποία σίγουρα προσδοκά να κάνει απόσβεση του προαναφερθέντος ποσού μέσω των θετικών χαρακτηριστικών του προγράμματος.

5.3.5. Εθνική τράπεζα

Το ίδιο που αναφέρθηκε στην περίπτωση της Πειραιώς ισχύει και για την Εθνική τράπεζα μια και χρησιμοποιεί και αυτή το MRA.

5.3.6. ALPHA BANK

Η ALPHA BANK είναι η τρίτη από τις 7 τράπεζες που εξετάζονται που έχει αποκτήσει το MRA. Ισχύουν και σε αυτή την περίπτωση τα όσα αναφέρθηκαν στις 2 προηγούμενες τράπεζες. Η διαφορά της με την τράπεζα Πειραιώς είναι ο μεγαλύτερος συντελεστής βαρύτητας των ποσοτικών πιστωτικών κριτηρίων.

5.3.7. Εμπορική τράπεζα

Η Εμπορική τράπεζα δίνει μεγάλο βάρος στις εξασφαλίσεις, όπως και η EFG Eurobank Ergasias αλλά σε μικρότερο βαθμό. Ο λόγος γι' αυτή την πιστωτική πολιτική μπορεί να είναι ανάλογος με αυτόν που δόθηκε για την τελευταία.

5.3.8. **Moody's Risk Advisor**

Το MRA ήδη έχει παγιωθεί ως μέθοδος αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων σε αρκετές τράπεζες. Τα δεδομένα δείχνουν ότι στο άμεσο μέλλον το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα αποτελεί την κυρίαρχη αν όχι την αποκλειστική μέθοδο αξιολόγησης για εταιρείες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας.

5.4. **Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα**

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στην παρούσα εργασία οι πιο εύλογες προτάσεις που ανακύπτουν για μελλοντική έρευνα είναι οι ακόλουθες:

- α) Κάλυψη όλων των τραπεζών που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο αξιών Αθηνών,
- β) Συγκέντρωση περισσότερων στοιχείων για τις τράπεζες:
 - 1) Πειραιώς,
 - 2) Εθνική,
 - 3) ALPHA BANK,
 - 4) Εμπορική.
- γ) Σαφής διαχωρισμός και πιο λεπτομερής παρουσίαση των μεθόδων αξιολόγησης εταιρειών που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και εταιρειών που τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας,
- δ) Αναλυτικότερη παρουσίαση του MRA,

- ε) Αξιολόγηση των διαφόρων μεθόδων ελέγχου της πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

Αγροτική Τράπεζα, Αξιολόγηση Πελατών Χορηγητικών Προϊόντων με Βάση τον Πιστωτικό Κίνδυνο, Αθήνα, 2004.

Αρτίκης Π. Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Επενδύσεων, Interbooks, Αθήνα, 2002.

Αρτίκης Π. Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Αποφάσεις Χρηματοδοτήσεων, Interbooks, Αθήνα, 2002.

Αρτίκης Π. Γεώργιος, Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Ανάλυση και Προγραμματισμός, Interbooks, Αθήνα, 2003.

Eurobank, Εγχειρίδιο Αξιολόγησης Επαγγελματικών Δανείων, Αθήνα, 2000.

ΞΕΝΗ

Altman, E. I., "Financial Ratios Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy", Journal of Finance, September 1968.

Altman, E. I., "Predicting Railroad Bankruptcies in America", Bell Journal of Economics and Management Service, Spring 1973.

Altman, E. I., Haldeman R, Narayanan P., "Zeta Analysis: A New Model to Identify Bankruptcy Risk of Corporations", Journal of Banking and Finance, June 1977.

Altman, E. I., Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and Zeta Models, July 2000.

Beaver, W., "Financial Ratios as Predictors of Failures", Empirical Research in Accounting, 1966.

Black, F., Scholes, M., "The Pricing of Options and Corporate Liabilities", Journal of Political Economy, 1973.

Deakin, E. B., "A Discriminant Analysis of Predictors of Business Failure", Journal of Accounting Research, March 1972.

Ferrary, M., "Trust and Social Capital in the Regulation of Lending Activities", Journal of Socio-Economics, 2003.

Green, G., Kwong, T. M., Tigges, L., "Embeddedness and Capital Markets: Bank Financing of Business" Journal of Socio-Economics, 1995.

Lawrence, E. L., Smith, S., Rhoades, M., "An Analysis of Default Risk in Mobile Home Credit" Journal of Banking and Finance, 1992.

Martin, D., "Early Warning of Bank Failure: A Logit Regression Approach", Journal of Banking and Finance, 1977.

Merton, R., "On the Pricing of Corporate Debt" Journal of Finance, 1974.

Platt, H. D., Platt, M. B., "A Note on the Use of Industry – Relative Ratios in Bankruptcy Prediction", Journal of Banking and Finance, 1991.

Scott, J., "The Probability of Bankruptcy: A Comparison of Empirical Predictions and Theoretical Models" Journal of Banking and Finance, September 1981.

Sinkey, J., Χρηματοοικονομική Διοίκηση Εμπορικών Τραπεζών - Στον Κλάδο των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1999.

Smith, L. D., Lawrence, E., "Forecasting Losses on a Liquidating Long – Term Loan Portfolio", Journal of Banking and Finance, 1995.

Special Issue on "Company and Country Risk Models", Journal of Banking and Finance, 1984.

Supplement Studies in Banking and Finance, "International Business Failure Prediction Models", Journal of Banking and Finance, 1988.

West, R. C., "A Factor – Analytic Approach to Bank Condition", Journal of Banking and Finance, 1985.

Yang, Z., Stability Analysis of Financial Ratios, 2000.
